

Gjerstad kommune

Saksdokumenter med vedlegg

Planutvalg

Dato: 08.09.2026
Tid: 17:15
Sted: Formannskapssalen, kommunehuset
Arkivsak 23/974

Her finner du saksframlegg med vedlegg, samt referatsaker, delegerte saker og interpellasjoner om det er slike.

Eventuelle lovlige forfall må meldes snarest på [skjema på vår hjemmeside](#).

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

2. gangsbehandling av forslag til høring av boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan.

Saksliste

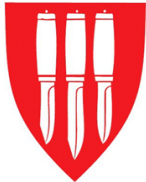
Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Politiske saker

26/5 Godkjenning av protokoll fra møte i planutvalget 9.6.2026	3
--	---

26/6 Forslag til høring av boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan	4
--	---

GJERSTAD KOMMUNE

Stab

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 23/1030-624
Saksbehandler Kai Høgbråt

Utvalg	Møtedato
Planutvalg	08.09.2026

Godkjenning av protokoll fra møte i planutvalget 9.6.2026

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Protokollen fra møte i planutvalget 9. juni 2026 godkjennes.

Vedlegg

Sammendrag

Protokollen fra møte i planutvalget 9. juni 2026 kan lastes ned her:

[Agenda Planutvalg 09.06.2026 kl. 14:15](#)

GJERSTAD KOMMUNE PLAN OG SAMFUNNSUTVIKLING

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/587-1
Saksbehandler Steffen Wikstøl Wehus

Utvalg	Møtedato
Planutvalg	09.06.2026

Forslag til høring av boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Boligstrategi, inkludert boligsosial handlingsplan for Gjerstad kommune, vedtas lagt ut til offentlig høring.

Høringsfristen settes til seks uker fra kunngjøringsdato.

Administrasjonen gis fullmakt til å foreta mindre språklige og redaksjonelle endringer i planforslaget i høringsperioden, forutsatt at dette ikke påvirker planens innhold eller føringer.

Vedlegg

Helhetlig boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan for Gjerstad kommune
Agenda Kaupang - Helhetlig innsatstrapp Gjerstad april 2024
Gjerstad Boligsosial handlingsplan 2018-2021

Sammendrag

Gjerstad kommune har utarbeidet en helhetlig boligstrategi, inkludert boligsosial handlingsplan, som skal gi retning for kommunens framtidige boligpolitikk og boligsosiale arbeid.

Bakgrunnen for strategien er blant annet demografiske endringer med en aldrende befolkning, endrede boligbehov, et begrenset boligmarked og klima-, natur- og miljøhensyn. Strategien bygger på offentlig statistikk, Agenda Kaupangs rapport, kommuneplanens samfunnsdel, nasjonale og regionale føringer, samt erfaringer fra kommunens egne tjenester.

Strategien legger til grunn at kommunen må arbeide mer helhetlig og langsiktig med boligpolitikken. Det legges særlig vekt på sentrumsnær og bærekraftig boligutvikling, framtidig boligbehov for eldre, målrettet bruk av kommunale boliger og styrket boligsosial oppfølging.

Den boligsosiale handlingsplanen vurderes som en sentral del av strategien, og konkretiserer kommunens prioriterte satsningsområder og tiltak for videre arbeid i planperioden.

Planen vurderes samlet sett å gi kommunen et tydeligere og mer helhetlig grunnlag for framtidig boligpolitikk og boligsosialt arbeid.

Bakgrunn (Fakta)

Boligsosiallovens § 5 pålegger kommunen å fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet.

Gjeldende boligsosial handlingsplan 2018-2021 (vedlagt), er klar for revidering. I kommunens planstrategi er det vedtatt at det skal utarbeides en helhetlig boligstrategi, inkludert boligsosial handlingsplan inneværende kommunestyreperiode.

Dokumentnr.: 26/587-1

side 1 av 3

Gjerstad kommune står overfor betydelige demografiske og samfunnsmessige endringer som vil påvirke boligbehovene i kommunen. Befolkningsutviklingen viser over tid en aldrende befolkning, færre innbyggere i etableringsfasen og færre personer pr husstand. Samtidig er boligmarkedet i kommunen lite og sårbart, med begrenset tilgang på enkelte boligtyper og geografiske avstander som noen opplever som lange.

Boligpolitikken har stor betydning for kommunens framtidige samfunnsutvikling. Hvordan boligene er lokalisert, hvilke boligtyper som utvikles og hvordan kommunen bruker sine boligsosiale virkemidler, påvirker blant annet:

- tjenesteyting
- folkehelse
- natur, klima og miljø
- bosetting
- næringsutvikling
- kommunens økonomiske bærekraft

Strategien er utarbeidet for å gi kommunen et mer helhetlig og langsiktig grunnlag for boligpolitikken. Formålet er å sikre at boligstrukturen utvikles i takt med framtidige behov, og at kommunale boliger og boligsosiale virkemidler brukes mer målrettet og bærekraftig.

Planen bygger på offentlig statistikk, rapport fra Agenda Kaupang (vedlagt), kommuneplanens samfunnsdel, nasjonale og regionale føringer, samt erfaringer fra kommunens egne tjenester. Det har vært gjennomført en intern tverrfaglig prosess i arbeidet, hvor flere fagområder har bidratt inn i planarbeidet. Det har blant annet vært en arbeidsgruppe bestående av representanter fra NAV/flyktningetjenesten, Helse og Omsorg, Kommunalteknikk og Plan og samfunnsutvikling, med sistnevnte som koordinator for arbeidet. Landbruksavdelingen har også vært involvert. Boligstrategien har også vært drøftet i ressursgruppen for «Vi bryr oss – SAMMEN for barn og unge», for å få innspill.

En sentral del av boligstrategien er den boligsosiale handlingsplanen. Den konkretiserer kommunens prioriterte satsningsområder og tiltak knyttet til forvaltning av kommunale boliger, reduksjon av behov for midlertidig botilbud, tilrettelegging for leie og eie, styrket oppfølging og håndtering av framtidige boligsosiale utfordringer. Handlingsplanen skal bidra til å gi kommunen et tydeligere og mer samordnet grunnlag for videre prioriteringer og utvikling av det boligsosiale arbeidet i planperioden.

Vurderinger

Boligstrategien gir kommunen et viktig og nødvendig grunnlag for framtidig boligpolitikk og samfunnsutvikling.

Utviklingstrekkene som er beskrevet i strategien viser at Gjerstad kommune i årene fremover møter flere utfordringer knyttet til demografi, tjenestebehov og boligstruktur. En aldrende befolkning, færre pr husstand og et begrenset boligmarked vil påvirke både behovet for boliger og kommunens evne til å levere bærekraftige tjenester.

Det vurderes derfor som viktig at kommunen arbeider mer helhetlig og langsiktig med boligpolitikken enn tidligere. Boligstruktur og lokalisering av boliger vil få stadig større betydning for blant annet tjenesteyting, transportbehov, folkehelse, sosial bærekraft og kommunens økonomi.

Strategien legger til grunn at framtidig boligvekst i større grad bør skje i sentrumsnære områder og med større variasjon i boligtyper. Dette vurderes som viktig for å kunne møte behovene til en aldrende befolkning, samtidig som det kan bidra til mer effektive tjenester, redusert transportbehov og bedre tilgjengelighet til funksjoner og tilbud.

Samtidig understrekes viktigheten av å ivareta Gjerstad som landbrukskommune, med levende grender, kulturmiljø og fortsatt mulighet for bosetting og utvikling i hele kommunen.

Strategien tydeliggjør også behovet for en mer målrettet bruk av kommunale boliger, og sterkere samordning innen det boligsosiale arbeidet. Dette gjelder særlig arbeidet med å forebygge ustabile

boforhold, redusere behovet for midlertidige botilbud og at flere kan meste egen bosituasjon over tid.

Den boligsosiale handlingsplanen vurderes som en sentral del av strategien. Handlingsplanen konkretiserer kommunens prioriterte satsningsområder, og er et samlet grunnlag for videre arbeid innen sosial boligforvaltning, boligsosial oppfølging og fremtidige boligbehov.

Samlet sett vurderes strategien å gi kommunen et tydeligere styringsgrunnlag og en mer helhetlig retning for framtidig boligpolitikk og boligsosialt arbeid.

Kommuneplanens føringer

Boligstrategien bygger opp under flere målsettinger og fokusområder i kommuneplanens samfunnsdel.

I henhold til kapittel 4.2.3 «Levekår, trivsel og sosial utjevning», vises det til at kommunen skal arbeide for gode levekår, sosial utjevning og trygge lokalsamfunn. Boligstrategien følger opp dette gjennom tiltak knyttet til stabile boforhold, boligsosial oppfølging og målrettet bruk av kommunale boliger.

Kapittel 4.2.4 «Balansert befolkningssammensetning – demografifokus» er svært sentral, og sier at kommunen må tilpasse tjenestetilbud og samfunnsutviklinger til demografiske endringer.

Boligstrategien følger opp dette gjennom fokus på framtidige boligbehov, aldersvennlige boliger og en mer bærekraftig boligstruktur.

Kapittel 4.2.6 «Strategisk bolig- hytte- og funksjonsplassering» gir føringer om at kommunen skal arbeide strategisk med lokalisering av bygninger og funksjoner. Boligstrategien bygger videre på dette gjennom prioritering av sentrumsnær utvikling og mer målrettet lokalisering av nye boliger.

Kapittel 5 «Befolkningsutvikling» fremhever at kommunen må arbeide aktivt for å styrke bosetting og gjøre kommunen attraktiv for ulike aldersgrupper. Boligstrategien følger opp dette gjennom fokus på variasjon i boligtyper og utvikling av attraktive bomiljø.

Kapittel 6 «Senterutvikling» fremhever betydningen av å utvikle sentrale områder og legge til rette for levende lokalsamfunn. Strategien følger opp dette gjennom vektlegging av sentrumsnær boligbygging og samordning mellom boligstruktur og tjenestetilbud.

Også kapittel 8 «Omsorg og helse» er relevant, da det vises til at kommunen må tilpasse tjenestene til en aldrende befolkning og framtidige omsorgsbehov. Boligstrategien følger opp dette gjennom fokus på tilgjengelige boliger, livsløpsstandard og framtidige boligbehov for eldre.

Klima- og miljøhensyn

Boligstrategien er et overordnet strategidokument og medfører i seg selv ingen direkte klima- eller miljømessige konsekvenser.

Strategien legger likevel til grunn at framtidig boligutvikling skal vurderes opp mot klima-, miljø-, og naturhensyn, gjennom videre planlegging og konkrete enkeltsaker.

Driftsmessige konsekvenser

Boligstrategien vurderes ikke i seg selv å gi driftsmessige konsekvenser.

Alternative løsninger

Alternativ løsning vil være å ikke legge strategi og plan ut på høring.

Konklusjon

Boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan, gir et helhetlig grunnlag for kommunens videre arbeid med boligpolitikk, boligutvikling og boligsosialt arbeid.

Planen anbefales lagt ut til offentlig høring.

Gjerstad

LITEN KOMMUNE - STORE AMBISJONER

Helhetlig boligstrategi for Gjerstad kommune

Innhold

Figurliste.....	4
Tabelliste	4
Sammendrag – strategiens hovedessens	5
1. Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn og målsetninger.....	1
1.1.1 Resultatmål	1
1.1.2 Effektmål/formål	2
1.2 Prinsipper for boligpolitikken	2
1.2.1 Sosial bærekraft.....	2
1.2.2 Natur-, klima- og miljømessig bærekraft.....	3
1.2.3 Styringsmessig og økonomisk bærekraft	4
2. Dagens boligsituasjon	4
2.1 Folketallsutvikling	5
2.2 Boligønsker og boligbehov	5
2.2.2 Eldre og aldersvennlig boligtilbud	6
2.2.3 Kommunale boliger.....	6
2.3 Målgrupper og oppfølging	7
2.3.1 NAV	7
2.3.2 Helse og omsorg.....	7
2.4 Utfordringer på boligmarkedet	7
2.4.1 Strukturelle utfordringer	7
2.4.2 Utfordringer i nybygging og forvaltning	7
2.4.3 Midlertidig botilbud.....	8
3. Fremtidens boformer	8
3.1 Bærekraftig by- og stedsutvikling.....	8
3.2 Variert boligsammensetning.....	9
3.3 Gode bomiljø.....	10
3.4 Boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet	10
3.5 Boliger for eldre.....	11
3.5.1 Boligutvikling for eldre i Gjerstad kommune	11
3.5.2 Nye boformer på Brokelandsheia	11

3.6	Flyktninger	12
4.	Kommunen som boligutvikler	12
4.1	Roller og virkemidler	13
4.2	Samarbeid med private aktører	13
4.2.1	Kommunalt aksjeselskap	13
5.	Økonomiske virkemidler	13
5.1	Husbankens ordninger	13
7.	Boligsosial handlingsplan	15
7.1	Relevant statistikk	15
7.1.1	Folkemengde i Gjerstad etter kjønn og alder	15
7.1.2	Sosial- og helsestatistikk.....	16
7.1.3	Enehushold.....	16
7.1.4	Mottakere av uføretrygd.....	17
7.1.5	Antall husstander i Gjerstad	17
7.1.6	Boligbehov	17
7.1.7	Befolkningsutvikling (framskrivning)	18
7.1.8	Personer med innvandrerbakgrunn (utvalgte land)	18
7.1.9	Plassering av kommunale boliger.....	18
7.1.10	Pendling.....	19
7.2	Handlingsplan	19
7.2.1	Forvaltning av kommunale boliger.....	19
7.2.2	Reduksjon av behov for midlertidig botilbud	20
7.2.3	Tilrettelegging for leie og eie	20
7.2.4	Styrket oppfølging og boevne	21
7.2.5	Håndtering av (nye) boligsosiale utfordringer	22
8.	Oppfølging og evaluering	22
9.	Vedlegg	23
1.	Prosess og medvirkning	23
2.	Kunnskapsgrunnlag og overordnede føringer og rammebetingelser	23
2.1	Nasjonale føringer og strategier.....	23
2.2	Regionale planer og føringer.....	23
2.3	Kommunale planer og føringer	23

Figurliste

Figur 1 - Relevante FNs bærekraftsmål til sosial bærekraft	2
Figur 2 - Relevante FNs bærekraftsmål til natur-, klima- og miljømessig bærekraft	3
Figur 3 - Relevante FNs bærekraftsmål til styringsmessig og økonomisk bærekraft	4
Figur 4 - Befolkningsprognose for Gjerstad i 2025, 2035 og 2050 (SSB)	18

Tabelliste

Tabell 1 - Menn i Gjerstad etter alder pr. mars 2026 (SSB)	15
Tabell 2 - Kvinner i Gjerstad etter alder pr. mars 2026 (SSB)	15
Tabell 3 - Utvidet tabell menn i Gjerstad etter alder pr. mars 2026	15
Tabell 4 - Utvidet tabell kvinner i Gjerstad etter alder pr. mars 2026	15
Tabell 5 - Sosial- og helsestatistikk pr. 2024 (SSB)	16
Tabell 6 - Husholdningstyper i Gjerstad kommune pr. 2015, 2020 og 2025 (SSB)	16
Tabell 7 - Prosent mottakere av uføretrygd på landsbasis, i Gjerstad kommune og i nærliggende kommuner pr. 2024 (SSB)	17
Tabell 8 - Type husstander i Gjerstad og antall av hver type pr. Mars 2026 (SSB)	17
Tabell 9 - Boligtilbud og fremtidig boligbehov (Agder Fylkeskommune)	17
Tabell 10 - Personer i Gjerstad med innvandrerbakgrunn fra utvalgte land (SSB)	18

Sammendrag – strategiens hovedessens

Gjerstad kommune står overfor et samfunnsbilde preget av demografiske endringer. Vi ser store svingninger i fødselstall, fra år til år. Barnetallet over tid er svakt synkende, til tross for at det har vært en økning i fødsler de siste årene. Dette sammen med en økende andel eldre, som vil fortsette i årene fremover ifølge SSBs framskrivninger, påvirkes behovet for omstilling, både i tjenestetilbud, digitale løsninger og krav til boliger. Kommunen består av et boligmarked som er både lite og begrenset, samtidig som avstandene er store. Vi ser behov for en endret boligstruktur, og et økt krav om samordning mellom tjenester, både internt og eksternt.

Boligstrategiens formål er å gi en samlet og langsiktig retning for hvordan kommunen skal utvikle, forvalte og bruke boliger som virkemidler i samfunnsutviklingen. Strategien skal sikre at boligstrukturen er tilpasset befolkningsutviklingen, at kommunale boliger brukes målrettet i samfunnsplanlegging, og at innbyggere med boligsosiale behov får stabile og egnede boforhold.

Utviklingsbildet i planperioden handler samlet, om å tilpasse boligpolitikken til en aldrende befolkning, reduserte barnekull og et begrenset kollektivtilbud. Disse forholdene påvirker behovet for ulike boligtyper, lokalisering av boliger og hvordan kommunens boligsosiale virkemidler må brukes.

Boligstrategien legger derfor til grunn at boligpolitikken må ses i sammenheng med kommunens tjenestetilbud, økonomiske rammer og samfunnsutvikling. En mer målrettet bruk av kommunale boliger og virkemidler, skal bidra til en bedre ressursutnyttelse og større forutsigbarhet i planleggingen.

Gjennom den boligsosiale handlingsdelen, prioriterer kommunen følgende satsningsområder:

- Forvaltning av kommunale boliger
- Reduksjon av midlertidig botilbud
- Tilrettelegging for leie og eie
- Styrket oppfølging og boevne
- Håndtering av (nye) boligsosiale utfordringer

I alle nye boligområder som reguleres, skal det settes av noen boligtomter til omsorgsboliger og såkalte kommunale boliger.

Samlet skal satsingen på disse områdene bidra til en mer bærekraftig boligstruktur i Gjerstad kommune, bedre utnyttelse av kommunale boliger og virkemidler, samt mer stabile og varige boforhold for innbyggere med boligsosiale behov. Strategien skal danne grunnlag for prioriteringer i planperioden og bidra til en helhetlig og langsiktig sammenheng mellom boligutvikling, boligforvaltning, tjenester og samfunnsutvikling.

1. Innledning

Boligstrategi skal sette rammer og retning for kommunens arbeid med boligpolitikk. Strategien skal bidra til at alle innbyggere i Gjerstad kommune har tilgang på gode, trygge og tilpassede boliger gjennom hele livsløpet.

Boligpolitikken berører mange samfunnsområder – som helse og omsorg, oppvekst, næringsutvikling, arealplanlegging og klima – og krever derfor samordning på tvers av sektorer. Strategien skal sikre en helhetlig og bærekraftig boligpolitikk som støtter opp under kommunens mål om økt bosetting, styrket folkehelse og sosial utjevning.

Dokumentet er utarbeidet som en overordnet strategi og skal være et praktisk verktøy for kommunen i prioriteringer, planlegging og samarbeid med private og frivillige aktører.

1.1 Bakgrunn og målsetninger

Boligstrategien for Gjerstad kommune er utarbeidet for å møte de nåværende og fremtidige boligbehovene til alle innbyggere. Kommunen står ovenfor en rekke utfordringer, inkludert skjev aldersfordeling, lange avstander, spredt bosetting, 24 % av befolkningen mellom 18 og 67 år, utenfor arbeidslivet og to sentra, hvor skolen ikke er plassert i noen av dem.

I tillegg har Gjerstad vært en kommune med svakt fallende folketall over de siste 70 årene fra 2635 innbyggere i 1955, til 2505 høsten 2025, med et lavpunkt i begynnelsen av 2024, på 2421 innbyggere. Det har særlig vært en bekymringsfull nedgang i aldersgruppen 20-44 år – aldersgruppen der mange vanligvis etablerer seg med jobb, familie og bolig. Denne utviklingen speiler en bred trend i distrikt-Norge, og i store deler av Europa, der mindre lokalsamfunn opplever fraflytting blant unge voksne og barnefamilier. Samtidig ser man nasjonalt at fødselstallene synker og at befolkningen blir eldre, noe som samlet sett, utfordrer balansen mellom yrkesaktive og eldre. Det har likevel vært en økning i fødselstall i Norge de siste to årene, mens i Gjerstad går det opp og ned fra år til år, med en svak nedgang sett over tid. Dette er en utfordring som på sikt utfordrer både bærekraften i velferdstjenestene og livskraften i lokalsamfunnene.

Til tross for, eller kanskje nettopp på grunn av disse utfordringene, er det ekstra viktig at vi sikrer gode levekår for alle og legger til rette for en bærekraftig utvikling, både med tanke på naturhensyn, klima, miljø og sosiale og økonomiske aspekter. Denne strategien skal sette rammer for boligpolitikken, med mål om å skape inkluderende og trygge bomiljø som ivaretar dagens og fremtidens behov, integrere miljøvennlige løsninger, redusere klimagassutslipp og bevare naturen i størst mulig grad.

Strategien skal også være et verktøy for å gjøre kommunen mer attraktiv for tilflyttere, særlig unge voksne og barnefamilier.

1.1.1 Resultatmål

- Få en sammensetning av boformer som er tilpasset den befolkningen kommunen har (riktig sammensetning av eneboliger, leiligheter og småhus)
- Riktig plassering av nye boliger, tilpasset brukergruppene

- Etablere nye boformer og flere livsløpsstandardboliger
- Legge til rette for sentrumsnære (Kirkebygda og Brokelandsheia) boligområder, boliger i nærheten av Abel skole og langs hovedferdselsårene
- Økt bosetting generelt

1.1.2 Effektmål/formål

Her beskrives de overordnede målene som kommunen ønsker å oppnå gjennom strategien.

- Redusere tiden hjemmetjenesten bruker på kjøring, slik at de får mer tid til brukerne
- Sikre at flere barn/unge kan gå og sykle til skolen; bedret folkehelse og bedret trafiksikkerhet, samt redusert kostnad til skoleskyss
- Redusere ensomhet og øke sosial inkludering, uavhengig av sosioøkonomisk status
- Lage mindre klima- og miljøavtrykk
- Flest mulig kan bo lengst mulig i eget hjem og oppleve trygghet (NB! Eget hjem trenger ikke bety samme hus/bolig gjennom hele livet)

1.2 Prinsipper for boligpolitikken

Boligpolitikken i Gjerstad kommune skal bygge på FNs bærekraftsmål, gjennom følgende prinsipper, som skal legges til grunn for boligpolitikken i kommunen:

- **Tilgjengelighet:** Alle innbyggere skal ha tilgang til gode, tilpassede og sentrale boliger uavhengig av økonomisk situasjon, alder eller funksjonsevne.
- **Natur-, klima- og miljøhensyn:** Boligutviklingen skal være miljøvennlig, bidra til å redusere klimagassutslipp og hindre unødvendig naturinngrep.
- **Inkludering:** Boligområdene skal være inkluderende og fremme sosialt fellesskap.
- **Kvalitet:** Boligene skal være av høy kvalitet og tilpasset innbyggernes behov.
- **Samarbeid:** Kommunen skal samarbeide internt og med private aktører, frivillige organisasjoner og innbyggerne for å oppnå målene.

1.2.1 Sosial bærekraft

Figur 1 - Relevante FNs bærekraftsmål til sosial bærekraft

En sosialt bærekraftig boligpolitikk handler om å sikre gode levekår, trygghet og livskvalitet for alle. Gjerstad skal være et levende lokalsamfunn, der alle innbyggerne har mulighet til å bo godt, delta aktivt og leve trygge liv.

Boligpolitikken skal legge til rette for at innbyggerne kan bli boende i kommunen og i eget hjem, i ulike livsfaser, og at nye innbyggere finner attraktive og egnede bomiljø.

- Alle skal ha tilgang til trygge og egnede boliger, uavhengig av alder, livssituasjon og økonomi.
- Bolig- og nærmiljø skal være trygt, tilgjengelig og fremme trivsel, aktivitet og sosialt fellesskap.
- Det skal legges til rette for varierte boligtyper og gode oppvekstmiljø i alle regulerte boligområder, både eksisterende og nye.
- Landbrukseiendommer skal knyttes sammen med lokalmiljøet, slik at dette blir gode bomiljø for både barn og eldre.

1.2.2 Natur-, klima- og miljømessig bærekraft

Figur 2 - Relevante FNs bærekraftsmål til natur-, klima- og miljømessig bærekraft

Boligutvikling skal skje på en måte som tar vare på natur, klima og miljø. Gjerstad kommune skal bidra til reduserte klimagassutslipp og en ressursbevisst forvaltning av arealer og materialer.

Dette innebærer at utbygging må være arealeffektiv, energieffektiv og tilpasset lokale forhold – slik at kommunen utvikles innenfor naturens tålegrenser.

- Nye boliger og områder skal bygges energieffektivt og med lavt klimafotavtrykk
- Arealbruk skal være kompakt og skjerme verdifulle natur-, myr- og jordbruksområder
- Transformasjon av allerede utbygde områder skal vurderes når nye utbygginger planlegges.
- Gjenbruk, klimavennlige materialer og sirkulære løsninger skal prioriteres, der det er mulig.

1.2.3 Styringsmessig og økonomisk bærekraft

Figur 3 - Relevante FNs bærekraftsmål til styringsmessig og økonomisk bærekraft

En bærekraftig boligpolitikk krever samarbeid, langsiktighet og helhetlig planlegging. Kommunen skal ta en aktiv rolle som samfunnsutvikler, og samtidig samarbeide med private aktører, frivillige organisasjoner og innbyggere for å oppnå felles mål.

God samhandling og forutsigbar planlegging gir trygghet for investeringer, bærekraftig ressursbruk og stabile rammer for videre utvikling.

- Kommunen skal samhandle på tvers av sektorer og med eksterne partnere, for å utvikle gode og økonomisk gjennomførbare bolig- og samfunnsløsninger.
- Boligpolitikken skal bygge på helhetlig planlegging og vurderes i et langsiktig, økonomisk og sosialt perspektiv.

Føringer og rammebetingelser som påvirker boligstrategien inkluderer relevante lover, forskrifter, planer og strategier. Målet er å sikre at boligstrategien er i tråd med overordnede lover og retningslinjer som bidrar til en helhetlig og koordinert utvikling.

2. Dagens boligsituasjon

Gjerstad kommune har et lite og sårbart boligmarked, preget av spredt bosetting, begrenset tilgang på leieboliger og en boligmasse som i stor grad består av eneboliger. Samtidig står kommunen overfor demografiske endringer, som påvirker både boligetterspørselen og behovet for kommunale tjenester over tid. En økende andel eldre, flere små husholdninger, høyt antall enslige og en nedgang i yrkesaktiv befolkning (en kombinasjon av færre mennesker i yrkesaktiv alder og at 24 % av befolkningen mellom 18 og 67 år, utenfor arbeidslivet), bidrar til å forsterke eksisterende utfordringer i boligmarkedet.

På den andre siden opplever kommunen en tydelig etterspørsel etter boliger/boligtomter i enkelte områder, særlig på Brokelandsheia, hvor presset i markedet har vært stort, og hvor etterspørselen har overgått kommunens kapasitet til å planlegge og tilrettelegge, raskt nok. I tillegg ser vi også stor etterspørsel etter småbruk i andre deler av bygda, blant yngre mennesker spesielt, noe som har presset prisene på boliger opp, i hele kommunen. Dette illustrerer både attraktiviteten i deler av kommunen, og for en viss type boliger. Noe som gir utfordringer med å sikre tilstrekkelig og rettidig boligtilførsel.

Dagens boligsituasjon må derfor vurderes, ikke bare ut fra nåværende behov, men også i lys av utviklingstrekk som vil prege kommunen i årene som kommer. Blant annet planlegges det for 200 nye arbeidsplasser innen handelsvirksomhet, på Brokelandsheia, i et femårsperspektiv, som vil ha noe å si for behov og tilgang på boliger/boligtomter.

Hvordan boligmarkedet er sammensatt, og hvor boligene er lokalisert, har betydning både for innbyggernes mulighet til å bo trygt gjennom livsløpet, og for kommunens evne til å levere tjenester på en bærekraftig måte.

2.1 Folketallsutvikling

Gjerstad kommune har over tid hatt et svakt fallende folketall, med en særlig nedgang i aldersgruppene som tradisjonelt befinner seg i etableringsfasen for jobb, familie og bolig (20-44 år). Den siste tiden har denne utviklingen imidlertid vist tegn til å snu. Tall fra SSB viser at det har vært en jevn økning i folketall gjennom 2024 og 2025. Noe som indikerer økt tilflytting og muligens fornyet interesse for å bosette seg i kommunen. I tillegg ser vi at det har vært en økning i barnefødsler i 2024, mer på det jevne i 2025, med en økning igjen i 2026.

Selv om det er tidlig å fastslå om dette representerer en varig trend, gir utviklingen grunnlag for optimisme og understreker behovet for å være i forkant med boligplanlegging, og å jobbe videre for at folk skal ønske å bosette seg i Gjerstad.

2.2 Boligønsker og boligbehov

Gjerstad kommune er en landkommune, med mange små landbrukseiendommer og grendebebyggelse, med noen boligområder, men mest spredt boligbebyggelse. Dette bosettingsmønsteret preger boligpreferansene i kommunen, der mange verdsetter landlige kvaliteter, god plass og nærhet til natur. Samtidig varierer boligbehovene mellom ulike grupper og i ulike livsfaser, og påvirkes blant annet av alder, økonomi og tilknytning til arbeid og tjenester.

For å møte fremtidige behov på en bærekraftig måte, velger kommunen å konsentrere ny boligutbygging i sentrale områder. Sentraliseringen gjør det mulig å utnytte arealer mer effektivt og redusere natur-, klima- og energibelastningen, ved å legge boliger nært sentrum, skole, div. tjenester og hovedferdselsårer. Dette gir lavere transportbehov, bedre grunnlag for kollektive reisemuligheter og sikrer at nye inngrep i naturen i størst mulig grad, begrenses til allerede berørte områder.

Likevel er det viktig å ta vare på Gjerstad kommune som en landbrukskommune, hvor vi legger vekt på at eiendommene både kan utvikle seg innenfor det tradisjonelle landbruket samt at det også er mulig å bruke eiendommens ressurser i nye sammenhenger. Landbruket står stadig overfor nye krav til dyrehold og miljø, som må imøtekommes slik at både landbruksnæringen, kulturlandskapet, og miljøet rundt landbrukseiendommene opprettholdes, og vi får levende grender og kulturmiljø.

2.2.1 Trender i markedet

Mange tilflyttere ser etter landlige eiendommer og småbruk. Trenden i de senere årene, er at landbrukseiendommer som blir lagt ut for salg, selges fort. Dette er ikke bare i Gjerstad, men i hele landet.

Dette bidrar til etterspørsel utenfor sentrumsnære områder, samtidig som kommunen ønsker mer konsentrert utbygging, for å redusere transportbehov, styrke bomiljø, tenke klima og miljø og effektivisere tjenesteyting. På en annen side skaper dette fortsatt liv i grendene, og et miljø rundt gårdene som er i drift. Noe som bl.a. kan være viktig for opprettholdelse og videreføring av gårdsdrift. Det gjør også at hus ikke står tomme, og at bygninger i hele bygda holdes i stand, noe som er bra for klima og miljø, i så måte at allerede bygde hus er beboelige i generasjoner.

Vi ser også en trend i Gjerstad, at folk vil bo på Brokelandsheia, for å være nær div. funksjoner, og for å lett kunne ta seg til nærliggende byer og arbeidsmarkeder, med lett tilgang til E18. Dette gjelder i størst grad den eldre delen av befolkningen, men i økende grad også yngre mennesker. I hovedsak er det da snakk om enslige, skilte og barnefamilier. Sistnevnte er ofte familier hvor begge foreldre pendler ut av bygda.

2.2.2 Eldre og aldersvennlig boligtilbud

Når flere innbyggere blir eldre og får økt behov for helsehjelp, er det mange som fortsatt bor i boliger som er spredt, og langt fra tjenester. Dette medfører at hjemmesykepleien må bruke mye tid på transport mellom brukerne. I dag brukes omkring 2 årsverk i hjemmetjenesten, kun på kjøring.

Et mer sentralt og aldersvennlig botilbud vil kunne redusere behovet for kjøring, frigjøre ressurser til direkte omsorg, og gjøre det lettere for eldre å bo trygt nært tjenester og fellesskap. Dagens tilbud av slike boliger er begrenset i Gjerstad.

Kommunen har også et forsvarlighetskrav i helsetjenestene. Dersom avstand, vær eller framkommelighet gjør det uforsvarlig å yte hjelp, kan hjemmesykepleien måtte avstå fra å gi tjenester i enkelte perioder. Særlig på vinterstid kan dette være en utfordring. Innbyggere som velger å bli boende svært utilgjengelig, må derfor være klar over at dette kan påvirke muligheten for å motta hjelp.

2.2.3 Kommunale boliger

Gjerstad kommune disponerer totalt 84 kommunale boliger, inkludert én midlertidig bolig (nødbolig). Dette omfatter 61 ordinære kommunale boliger, 18 pavlijong-boliger tilknyttet helse- og omsorgstjenestene, samt én innleid bolig. Inkludert er også en universelt utformet firemannsbolig, ferdigstilt i 2024, som hovedsakelig er tiltenkt personer som får tildelt bolig gjennom helse- og omsorgstjenesten.

Kommunens boliger er fordelt mellom Gjerstad kommunes to lokalsentre; Brokelandsheia og Kirkebygda, med henholdsvis 24 og 59 boliger på hvert sted. Det er i tillegg én bolig på Sundebu. Flere av disse er tilpasset personer med funksjonsnedsettelse, hvorav 22 av boligene er tilpasset personer med mobilitetsnedsettelse (18 i Kirkebygda, og 4 på Brokelandsheia).

2.3 Målgrupper og oppfølging

Boligoppfølging krever samhandling mellom flere kommunale tjenester. I Gjerstad har NAV og helse og omsorg sentrale roller i å støtte innbyggere som trenger hjelp til å etablere og beholde en trygg bolig. Kommunalteknikk har ansvar for husleiekontraktene, samt tilsyn. I tillegg er det økonomiavdelingen i kommunen som skal påse at leietakere betaler.

2.3.1 NAV

NAV opplever økende behov hos:

- personer med lav inntekt og ustabil økonomi
- unge i etablering
- personer med rus- og psykiske helseutfordringer
- barnefamilier med ustabil bosituasjon

Dette forsterkes av et presset privat leiemarked. NAV fremhever betydningen av tidlig innsats, helhetlig veiledning og tett oppfølging for å hjelpe innbyggere å etablere og beholde en trygg bolig.

NAV gir opplysninger, råd og veiledning knyttet til bolig og bosituasjon, herunder bistand til å skaffe eller beholde bolig. Flykninger som bosettes i kommunen får også praktisk oppfølging knyttet til det å etablere seg i egen bolig. Samtidig er det en utfordring knyttet til graden av oppfølging og opplæring som kan bli gitt.

2.3.2 Helse og omsorg

Helse og omsorg tildeler omsorgsboliger på bakgrunn av medisinske helhetlige behov. Dette innebærer ikke nødvendigvis at det medfølger tjenester fra helse og omsorg, disse må søkes om utenom, men personer som bor i omsorgsboliger har som regel én eller flere tjenester fra helse og omsorg.

2.4 Utfordringer på boligmarkedet

2.4.1 Strukturelle utfordringer

Boligmarkedet er lite og oversiktlig – men sårbart. Det private leiemarkedet er presset, noe som gir økt trykk på kommunale boliger og midlertidige løsninger. Krav i det private markedet (depositum, referanser, fast jobb) gjør at flere med svak økonomi eller svakt nettverk faller utenfor.

2.4.2 Utfordringer i nybygging og forvaltning

Kommunalteknikk, NAV og helse- og omsorgstjenesten peker særlig på: plassering, kostnad, størrelse og grad av tilrettelegging/universell utforming som utfordringer i nybygging og forvaltning. Riktig lokalisering er avgjørende for å redusere kjøreavstander i hjemmetjenesten og andre ambulerende tjenester, sikre trygg skolevei og senke behovet for skoleskyss – samtidig som boliger må være økonomisk gjennomførbare, ha riktig boligstørrelse og være tilpasset brukernes behov.

2.4.3 Midlertidig botilbud

Kommunen og NAV er forpliktet å tilby midlertidig botilbud til personer som står uten bolig og som ikke klarer å ivareta dette behovet på egenhånd. Dette gjelder særlig personer som er akutt bostedsløse – altså personer som ikke har et sted å sove eller oppholde seg de kommende døgnene. Tilbudet skal ikke være langtidsvarig, men være kvalitetsmessig forsvarlig og bidra til en trygg og verdig situasjon, mens varige løsninger avklares. Et gjennomsnittlig opphold i midlertidig bolig i Gjerstad, er på 3 måneder.

Behovet for midlertidig bolig oppstår i de fleste tilfeller brått, og uten forvarsel. Stor andel av tilfellene hvor midlertidig botilbud trengs involverer personer med sammensatte utfordringer knytta til rus, psykisk helse, økonomi og/eller lav boevne. Dette er gjerne personer som mangler sosiale nettverk, fast inntekt, og tilgang til det private leiemarkedet.

NAV erfarer at de siste to årene har hatt en økning i behovet for midlertidig botilbud. I 2025 ble det gitt 3 vedtak. Denne utviklingen kan sees i sammenheng med et økende press på det private leiemarkedet, men også et økende antall personer i sårbare situasjoner, både lokalt og nasjonalt.

3. Fremtidens boformer

For å møte fremtidige boligbehov i Gjerstad kommune, må det planlegges for mer enn bare antall boliger. Det må også tas stilling til innbyggernes ønsker og behov, gjennom et livsløp. Fremtidens boformer skal støtte opp under kommunens mål om økt attraktivitet, styrket folkehelse, sosial inkludering og mer effektiv tjenesteyting.

Analyse- og framskrivningsarbeidet, utført av Agenda Kaupang, viser at kommunen står overfor en demografisk utvikling med økende andel eldre, flere små husholdninger og et samlet boligbehov som i økende grad vil være knyttet til tilgjengelige, lettstilte og mer sentrumsnære boliger. Samtidig peker rapporten på en tydelig sammenheng mellom boligstruktur, lokalisering og kommunens fremtidige kostnader til tjenester og infrastruktur.

Fremtidens boformer må derfor bidra til både økt attraktivitet for innbyggere i ulike livsfaser og til en mer bærekraftig organisering av kommunens tjenester, gjennom riktige boligtyper, forbedret lokalisering og større variasjon i boformene enn i dag.

3.1 Bærekraftig by- og stedsutvikling

Bærekraftig by- og stedsutvikling handler om å tenke helhetlig rundt hvordan folk skal bo – på måter som hensyntar klima, miljø, natur, økonomi og sosiale forhold. I en kommune som Gjerstad, med store avstander, spredt bosetting og begrenset infrastruktur/transport, er det særlig viktig at boligpolitikken støtter opp under en effektiv og bærekraftig samfunnsutvikling.

Gjerstad har to sentra; ett kommunesenter og ett lokalsenter, uten at skolen er lokalisert i noen av dem. Dette utfordrer naturlige samlingspunkt og gjør det mer krevende å bygge sterke, levende lokalsamfunn. Boligstrategien må derfor bidra til å styrke tettstedene, knytte sammen

samfunnsfunksjoner og gjøre det enklere å bo på en måte som reduserer transportbehov og øker nærhet til tjenestetilbud. En mer konsentrert utbygging i tilknytning til sentrale områder, fremfor spredt boligbygging i randsonene, vil være avgjørende for at kommunen skal kunne tilby gode tjenester, møte demografiutviklingen, sikre bærekraftig arealbruk og styrke lokalsamfunnene.

Rapporten utført av Agenda Kaupang viser at boligstruktur og bosettingsmønster har stor betydning for kommunens fremtidige kostnader knyttet til tjenesteyting, transport og teknisk infrastruktur. Kommuner med spredt bosetting og lav tetthet står overfor økende kostnader knyttet til tidsbruk, særlig innen hjemmetjeneste, skoleskyss og teknisk drift. Dette understøtter behovet for å prioritere boliglokalisering som et strategisk virkemiddel i den videre stedsutviklingen.

På den andre siden må Gjerstad ta vare på kvalitetene sine, som natur, trygghet og nærhet til friluftsområder. Noe mange tilflyttere og fastboende verdsetter høyt. En bærekraftig stedsutvikling krever derfor kombinasjon av god arealdisponering, vern av naturressurser og rett lokalisering av nye boliger. Et mål vil derfor være at boliger i størst mulig grad etableres i tilknytning til eksisterende teknisk infrastruktur og sentrumsfunksjoner, for å redusere behovet for nye investeringer og for å unngå inngrep i natur.

Enda et viktig aspekt er sosial bærekraft. Boligutviklingen må fremme inkluderende og mangfoldige bomiljø, hvor folk uavhengig av livssituasjon og aldersgruppe, kan bo i nærheten av hverandre. For å oppnå dette kreves det variasjon i boligtyper, eierformer og lokalisering. Det er også sentralt å legge opp til livsløpsboliger, aldersvennlige løsninger og universell utforming, slik at folk kan bo hjemme lenger og være mindre avhengig av transport og tjenester.

En vellykket utføring av dette krever at boligstrategien blir sett i sammenheng med kommunens areal- og transportplanlegging og klima- og miljømål. Boliger plassert slik at muligheten for gange og sykkel til skole, butikk, barnehage og fritidsaktiviteter, bidrar til økt folkehelse, økt trafiksikkerhet, mindre behov for skoleskyss og redusert klimagassutslipp.

Samtidig må vi ivareta Gjerstad som en landbrukskommune, og lage gode bomiljø, som inkludere de gårdsbruka som er i drift i kommunen vår. I den forbindelse må vi planlegge godt for hvordan og hvor vi legger til rette for spredt boligbygging. Dette er et av flere virkemidler for å påvirke opprettholdelse av videre gårdsdrift i kommunen.

3.2 Variert boligsammensetning

Gjerstad kommune har i dag en boligmasse som er dominert av eneboliger. Dette gir gode og romslige boforhold som samsvarer med kommunens landlige preg og bosettingsmønster. Samtidig gir det en ensidig boligstruktur og begrensede valgmuligheter for husholdninger som har andre behov.

Utviklingen i befolkning og husholdningsstruktur, viser at behovene i boligmarkedet er i endring. Andelen eldre øker, og antall aleneboende og mindre husholdninger er stigende. Dette tilsier at boligtilbudet i større grad må suppleres med mindre, mer tilgjengelige og lettstelte boliger enn hva som tradisjonelt har vært tilfellet i kommunen. En mer variert boligsammensetning vil gi innbyggerne mulighet til å bytte bolig i takt med livsfase og behov, og dermed gi bedre utnyttelse av den eksisterende boligmassen.

En styrking av mellomformer i boligmarkedet – som leiligheter, rekkehus, tomannsboliger og andre konsentrerte småhus – vil kunne gi flere alternativer for unge i etableringsfasen, enslige, par uten hjemmeboende barn, single og eldre som ønsker en mer tilpasset bolig.

Målet vil ikke være å erstatte enebolig som boligform, men å supplere den eksisterende boligstrukturen på en måte som gjør at den imøtekommer behovene for en mer sammensatt befolkning. En balansert boligsammensetning vil bidra til økt fleksibilitet på markedet, større intern mobilitet og en bærekraftig utvikling av kommunen.

3.3 Gode bomiljø

Gode bomiljø er mer enn fysiske bygninger, det handler også om rommet mellom husene, trygghet, tilhørighet og livskvalitet. Vellykket utvikling av et godt bomiljø gir innbyggerne muligheten til å leve aktive, trygge og meningsfulle liv, uavhengig av alder, livssituasjon og bakgrunn. Det er derfor viktig at boligstrategien ikke bare ser på hvor vi bør bygge, men også hvordan vi bør bygge, og hvilke kvaliteter som bør planlegges for i nye boligområder. Det handler om estetikk generelt, skala, fargevalg, former, materialbruk, lysforhold, funksjonsplasseringer, trafiksikkerhet osv.

I Gjerstad er natur, ro og nærhet til friluftsområder viktige kvaliteter. På den andre siden kan store avstander og spredt bebyggelse føre til utfordringer med å knytte sosiale fellesskap, spesielt for dem utenfor arbeidslivet, som bor alene, eller som mangler et lokalt nettverk. Dermed vil målrettet innsats mot inkluderende og levende nærmiljøer være nødvendig for å skape gode nabolag, motvirke ensomhet og fremme psykisk helse, trivsel og fellesskap. I tillegg må det legges til rette for medvirkning av beboerne selv, slik at de får eierskap til sitt nærmiljø og blir medvirkende i videre utforming.

Variasjon i boligtyper, alderssammensetning og bruk, trygge møteplasser og uteområder som inviterer til aktivitet og samhandling er kjennetegn på gode boligmiljø. Mulighetene for deltakelse i lokalsamfunnene er også viktig, noe som blir lettere for innbyggerne dersom det som et minimum, er gode tilbud av kollektivtransport, skole, barnehage og dagligvare. I nye boligområder må det derfor ikke bare stilles krav om fysisk utforming, men også sosialt innhold.

Kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger for kvalitetene som beskrives ovenfor her, både gjennom reguleringsplaner, krav til utbyggere og egne boligprosjekter.

3.4 Boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet

En trygg og stabil bolig er en grunnleggende forutsetning for et godt liv, og et nødvendig fundament for deltakelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv. For personer som er i en sårbar livssituasjon, er tilgang til egnet bolig i mange tilfeller, avgjørende for å kunne mestre hverdagen og motta nødvendig helse- og velferdstjenester. Gjerstad kommune har et ansvar for å sikre at også de vanskeligstilte gruppene får et reelt botilbud.

NAV beskriver boligmarkedet i Gjerstad som lite, oversiktlig, men også sårbart. Det private leiemarkedet har fått økt press, og er dermed begrenset. For personer med lav inntekt, ustabil økonomi eller uten referanser, er det ofte krevende å få innpass på det private markedet. Mange faller utenom grunnet krav om depositum, fast jobb eller nettverk, noe som resulterer i økt press på kommunale boliger.

Selv om kommunen i liten grad har opplevd at vanskeligstilte står helt uten bolig, merkes det at trykket er kraftigere med økte flyktningtall og økt etterspørsel. Behovet for tilrettelagte boliger vil variere, og det er derfor viktig at kommunen har fleksible og tilgjengelige løsninger som kan tilpasses raskt når behovet oppstår.

3.5 Boliger for eldre

3.5.1 Boligutvikling for eldre i Gjerstad kommune

Gjerstad kommune er inne i og står foran en tydelig demografisk endring, der andelen eldre vil øke markant i årene som kommer. Spesielt antallet personer over 80 år er forventet å vokse betydelig, fra 160 i 2025 til anslagsvis 199 i 2030 og omkring 291 i 2050. Denne utviklingen vil skape et økende behov for egnede boliger til eldre, både for dem som ønsker å bo trygt og selvstendig så lenge som mulig, og for dem som får behov for ulike former for tilrettelagt omsorg.

Fremtidige boligbehov blant eldre vil i stor grad dreie seg om små og mellomstore, aldersvennlige boliger, med universell utforming, gode tilgjengelighetsløsninger og nærhet til viktige tjenester. Etterspørselen vil i økende grad rettes mot sentrumsnære boliger, eller boliger med god tilgang til transport, da mange eldre vil ønske å bo i områder der det er lett å få tilgang til handel, helsetjenester og sosialt fellesskap.

Det forventes også økt behov for boligrelaterte tjenester og infrastrukturtiltak, som støtte til boligtilpasning, implementering av velferdsteknologi og trygghetsløsninger. Målet er å legge til rette for at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig, med god støtte og trygghet i hverdagen. Samtidig vil det være viktig å sikre nærhet til helse- og omsorgstjenester, samt tilgjengelig transport og møteplasser som bidrar til sosial inkludering og forebygging av ensomhet.

3.5.2 Nye boformer på Brokelandsheia

Den nevnte demografiske utviklingen vil medføre økt etterspørsel etter tilpassede boligløsninger og tjenester. For å kunne imøtekomme disse behovene er det nødvendig å utvikle et helhetlig konsept for boligutvikling som kombinerer universell utforming med moderne helse- og velferdsteknologi, og som legger til rette for flere funksjoner samlet på ett sted.

Gjerstad kommune har allerede startet arbeidet med å planlegge for å møte disse behovene. Det er gjennomført kjøp og nybygging av leiligheter egnet for eldre, blant annet på Brokelandsheia Terrasse. I reguleringsarbeidet planlegges det for flere boligprosjekter med en variasjon av leiligheter, eneboliger og rekkehus, samt at det planlegges for nye boformer og flere livsløpsstandardboliger. Kommunen ser også behov for å øke tilbudet av tilrettelagte boliger og omsorgsboliger, særlig boliger som kan møte behov knyttet til demens og andre aldersrelaterte utfordringer. For å kunne imøtekomme framtidige boligbehov pågår det et arbeid med å planlegge inntil 40 omsorgsboliger, som vil være et døgnbemannet tilbud. I tillegg vil det planlegges for flere typer boliger og leiligheter, for andre brukergrupper og aldersgrupper, som kan skape gode synergier og større mangfold.

Prosjektet skal vise en løsning på en bærekraftig bosettingsstruktur i Gjerstad kommune, slik at innbyggerne kan motta nødvendige helse- og velferdstjenester i sitt eget hjem over tid. Prosjektet bør også kunne brukes av flere kommuner Gjerstad samarbeider med, da de står foran de samme utfordringene.

3.6 Flyktninger

Bolig er en grunnleggende forutsetning for integrering. Uten en trygg og stabil bosituasjon, er det krevende for flyktninger å delta aktivt i samfunnet, ta utdanning, finne arbeid og ivareta egen helse.

Siden 2022 har Gjerstad kommune bosatt 99 flyktninger, hovedsakelig fra Ukraina. For 2025 er det vedtatt å bosette 10 flyktninger, og for 2026 er det vedtatt å bosette 15 stk. Det ble i 2025, i henhold til vedtaket, bosatt 10.

Videre utviklingen er vanskelig å forutse. Grunnet global sikkerhetssituasjon med krig, konflikt og klimarelaterte fordrivelser, er det ikke urimelig å tenke at kommunen i årene fremover vil bli anmodet om å bosette flere flyktninger.

Gjerstad har tidligere hatt både evne og vilje til å ta imot flykninger på en god måte. Flyktningetjenesten i NAV har ansvar for bosettingen, og bruker både kommunale boliger og private utleieboliger for å dekke behovet. Erfaringsmessig er sentral beliggenhet viktig, hvor nærhet til skole, butikk, kollektivtransport, helsetjenester og barnehage er essensielt for å integrere flyktninger inn i samfunnet. På den andre siden er det enkelttilfeller hvor flykningsøknader må avvises, dette skjer hvis ikke man har boliger som tilfredsstillter kravene som stilles.

For de fleste voksne flyktninger, er tilgang til offentlig transport avgjørende for å komme seg til språkopplæring og arbeidsopplæring. For familier med barn, er trygg skolevei og nærhet til fritidsaktiviteter viktige faktorer. Boligene må derfor ses i sammenheng, og det må være et fleksibelt tilbud for å dekke behovet til ulike personer og familier i ulike livssituasjoner.

For å videreføre det allerede gode arbeidet, bør kommunen planlegge for økt boligbehov og utvikle løsninger som kan dekke de ulike behovene. Dette bør være en del av planleggingen for nye boformer på Brokelandsheia. Det krever uansett tett samarbeid mellom flyktningetjenesten, kommunalteknikk og planavdelingen for å sikre tilstrekkelig kapasitet og riktig lokalisering.

4. Kommunen som boligutvikler

Kommunen har ansvar for at boligpolitikken ivaretar helhet og rettferdighet. Som lokal planmyndighet, tjenesteyter, samfunnsutvikler og i noen tilfeller boligeier, har kommunen flere roller.

Til tross for at mesteparten av boligbyggingen skjer i privat regi, må kommunen legge opp til at boligmarkedet fungerer bra, og at boligene som bygges dekker de faktiske behovene, ikke bare etterspørsel. Dette er spesielt relevant hos grupper som ikke naturlig kommer seg inn på det ordinære markedet, og for områder hvor boligbygging er nødvendig for bærekraft, tilgjengelighet og bosetting.

Her skal vi gå litt mer inn på hvordan Gjerstad kommune skal utøve sin rolle som boligutvikler, hvilke virkemidler og samarbeid som kan benyttes, og hvordan kommunen skal jobbe for å sikre et velfungerende og inkluderende boligmarked i fremtiden.

4.1 Roller og virkemidler

Kommunalteknikk har ansvar for drift og vedlikehold av kommunale omsorgs- og utleieboliger, samt gjennomføring av investeringsprosjekter i tråd med vedtatt budsjett og handlingsprogram. På denne måten ivaretar kommunen rollen som boligeier, samtidig som den legger til rette for utvikling av nye boliger når behovet tilsier det.

4.2 Samarbeid med private aktører

Gjerstad kommune samarbeider med private aktører for å gjennomføre boligpolitiske tiltak og sikre et tilstrekkelig og variert boligtilbud. Samarbeidet skjer innenfor de rammene kommunen er pålagt å følge, og reguleres av lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette innebærer at anskaffelser skal gjennomføres på en åpen og forutsigbar måte, med krav til likebehandling, konkurranse og effektiv bruk av offentlige midler.

For å sikre kontinuitet og forutsigbarhet benytter kommunen i stor grad, rammeavtaler, blant annet gjennom OFA-samarbeidet (Offentlig Fellesinnkjøp i Agder). Deltakelse i OFA gir tilgang til felles rammeavtaler, reduserer administrative kostnader og styrker kommunens innkjøpsfaglige kompetanse.

Gjennom denne tilnærmingen legger kommunen til rette for samarbeid som støtter opp under boligstrategiens mål, innenfor gjeldende regelverk og kommunens rolle som offentlig oppdragsgiver.

4.2.1 Kommunalt aksjeselskap

Gjerstad kommune utreder muligheten for å etablere et kommunalt aksjeselskap. Et slikt selskap vil kunne gå inn i partnerskap med eksterne aktører om utvikling av spesifikke områder for bolig- og næringsformål. En avklaring på dette vil være klar før sommerferien 2026.

5. Økonomiske virkemidler

Kommunen finansierer nye boligprosjekter gjennom investeringsbudsjettet i henhold til handlingsprogrammet. Samtidig vurderes det alltid muligheter for tilskuddsordninger, særlig gjennom Husbanken, som kan redusere kostnadene og bidra til at leiepriser og kjøpesummer holdes på et akseptabelt nivå.

5.1 Husbankens ordninger

To av de viktigste virkemidlene fra Husbanken er startlån og bostøtte. Startlån skal hjelpe personer som ikke får lån i ordinær bank, til å skaffe, eller beholde en egnet bolig. Ordningen brukes særlig av barnefamilier, eldre og personer med funksjonsnedsettelse. I 2025 var det 34 søknader om startlån, hvor 8 ble innvilget, og det totalt ble utbetalt ca. 12,5 millioner. Pr. april i 2026 har det kommet 7 søknader om startlån. Bostøtte er en behovsprøvd støtteordning som skal bidra til at husholdninger med lav inntekt og høye boligutgifter kan bo trygt og godt. Det er kun 1 person pr. husstand som kan motta bostøtte, og pr. april 2026 er det 50 stk. som har bostøtte i kommunen. I Gjerstad behandles søknader om begge ordningene av Kommunalteknikk.

Kommunen kan også søke Husbanken om investeringstilskudd til oppføring av nye omsorgsboliger og sykehjem. Dette er primært boliger til personer som trenger heldøgns helse- og sosialtjenester.

6. Overordnede boligstrategiske prinsipper

Strategier basert på kunnskapsgrunnlag (nasjonale og regionale føringer, statistikk, rapport fra Agenda Kaupang, kommuneplanens samfunnsdel, samt erfaringer fra kommunens egne tjenester), beskrevet i kapitlene over. Dette er overordnede strategier som skal gjelde for hele kommunens boligpolitikk, og i tillegg legges til grunn i den boligsosiale handlingsplanen.

- Bruke Agenda Kaupang sin analyse og øvrig relevant kunnskapsgrunnlag for videre vurdering av boligbehov og utvikling av boligstrukturen i kommunen.
- Planlegge for sentrumsnære boligområder generelt, kommunale boliger og omsorgsboliger, spesielt i nærheten av viktige funksjoner som dagligvare, helse- og omsorgstjenester, kollektivtilbud, skole og barnehage.
- Regulere inn arealer til kommunale boliger og omsorgsboliger i nye boligområder der dette vurderes som hensiktsmessig.
- Legge til rette for flere livsløpsboliger, aldersvennlige boliger og andre tilrettelagte boformer.
- Forsøke å samlokalisere boliger for eldre og andre brukergrupper med behov for tjenester, for å bidra til mer effektive tjenester og redusert transportbehov.
- Legge til rette for bruk av velferdsteknologi og universell utforming i nye boligprosjekter og omsorgsboliger.
- Legge opp til større variasjon i boligtyper og eierformer, med fokus på egnede boliger for eldre, førstegangsetablerere og nye arbeidstakere.
- Legge til rette for fleksible boligløsninger for vanskeligstilte på boligmarkedet og personer med behov for oppfølging.
- Planlegge bolig- og stedsutvikling som bygger opp under bærekraftige lokalsamfunn, redusert transportbehov og mer effektiv tjenesteyting.

7. Boligsosial handlingsplan

Den boligsosiale handlingsdelen konkretiserer hvordan Gjerstad kommune skal møte de boligsosiale utfordringene i planperioden.

Formålet er å tydeliggjøre kommunens prioriteringer for innbyggere som har utfordringer med å skaffe eller beholde en egnet bolig på egenhånd. Dette gjelder blant annet personer med vedvarende lav inntekt, ustabil økonomi, helseutfordringer, funksjonsnedsettelse, eller andre forhold som påvirker bosituasjonen.

Handlingsdelen bygger på den overordnede boligstrategien, som er sammenfattet i kap. 6 og statistikken som følger i kapittel 7.1, samt at den bygger videre på tidligere boligsosial handlingsplan. Den skal gi retning for kommunens arbeid innenfor tildeling av kommunale boliger, bruk av midlertidige botilbud, overgang fra leie til eie, oppfølging og boevne.

7.1 Relevant statistikk

7.1.1 Folkemengde i Gjerstad etter kjønn og alder

Tabell 1 - Menn i Gjerstad etter alder pr. mars 2026
(SSB)

Menn	
Alder	Personer
0-14 år	176
15-19 år	72
20-64 år	728
65+ år	302
Totalt	1 278

Tabell 2 - Kvinner i Gjerstad etter alder pr. mars 2026
(SSB)

Kvinner	
Alder	Personer
0-14 år	165
15-19 år	61
20-64 år	667
65+ år	321
Totalt	1 214

Tabell 3 - Utvidet tabell menn i Gjerstad etter alder pr. mars 2026

Menn	
Alder	Antall
0-9 år	110
10-19 år	140
20-29 år	149
30-39 år	139
40-49 år	154
50-59 år	193
60-69 år	180
70-79 år	140
80-89 år	75
90+ år	6

Tabell 4 - Utvidet tabell kvinner i Gjerstad etter alder pr. mars 2026

Kvinner	
Alder	Antall
0-9 år	89
10-19 år	135
20-29 år	118
30-39 år	139
40-49 år	141
50-59 år	190
60-69 år	162
70-79 år	151
80-89 år	77
90+ år	14

7.1.2 Sosial- og helsestatistikk

Tabell 5 - Sosial- og helsestatistikk pr. 2024 (SSB)

	Gjerstad	Agder	Hele landet
Barn (0-17år) med barnevernstiltak (per 1000)	12,0	22,0	21,4
Legeårsverk pr. 10,000 innbyggere	15,7	13,6	12,8
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	9,7	8,3	9,4

7.1.3 Enehushold

Tabell 6 - Husholdningstyper i Gjerstad kommune pr. 2015, 2020 og 2025 (SSB)

Type husholdning	2015	2020	2025
Aleneboende	423	430	481
Par uten hjemmeboende barn	262	302	342
Par med små barn (yngste barn 0-5år)	76	77	74
Par med store barn (yngste barn 6-17år)	129	105	103
Mor/far med små barn (yngste barn 0-5år)	21	3	10
Mor/far med store barn (yngste barn 6-17år)	36	38	42
Enfamiliehusholdninger med voksne barn (yngste barn 18 år og over)	106	118	106
Flerfamiliehusholdning uten barn 0-17 år	49	31	36
Flerfamiliehusholdning med små barn (yngste barn 0-5 år)	10	4	6
Flerfamiliehusholdning med store barn (yngste barn 6-17 år)	12	11	7
Andre husholdninger	0	0	0

7.1.4 Mottakere av uføretrygd

Tabell 7 - Prosent mottakere av uføretrygd på landsbasis, i Gjerstad kommune og i nærliggende kommuner pr. 2024 (SSB)

Lokasjon	Prosent (18-64 år)
Norge	10,7
Agder	14,7
Gjerstad	20,6
Åmli	21,5
Vegårshei	15,4
Tvedestrand	18,4
Risør	18,2

7.1.5 Antall husstander i Gjerstad

Tabell 8 - Type husstander i Gjerstad og antall av hver type pr. Mars 2026 (SSB)

Boligtype	Gjerstad pr. mars 2026
Enebolig	1085
Tomannsbolig	53
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	119
Boligblokk	8
Bygning for bofellesskap	4
Andre bygningstyper*	68

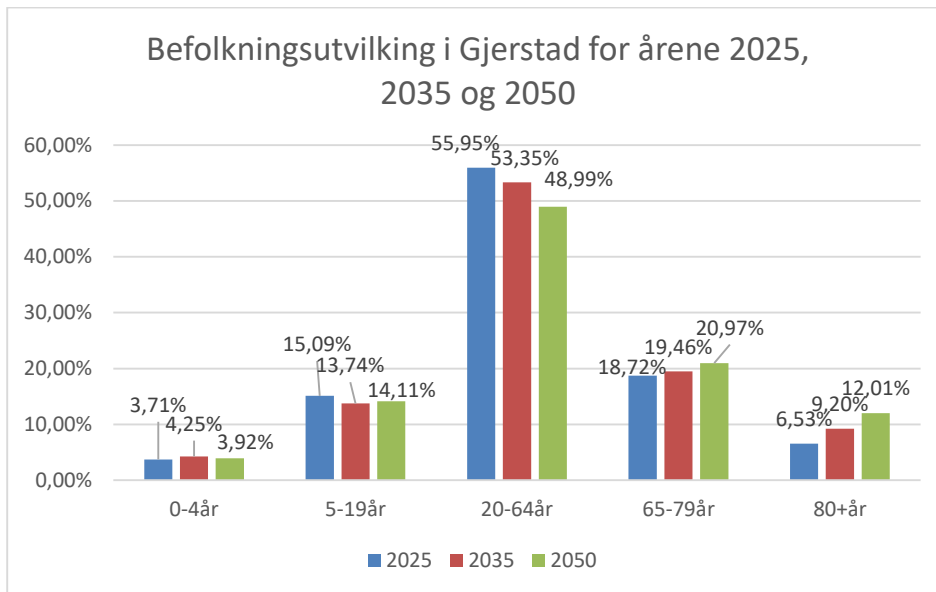
*Andre bygningstyper inkluderer i hovedsak boliger i garasjer, næringsbygninger og andre bygningstyper som ikke er boligbygninger. (SSB)

7.1.6 Boligbehov

Tabell 9 - Boligtilbud og fremtidig boligbehov (Agder Fylkeskommune)

Størrelse	Boligtilbud (2024)	Boligbehov (2035)	Udekket boligbehov
0-79m ²	198	184	-14
80-159m ²	576	485	-91
160+m ²	477	553	76
Totalt	1251	1222	-29

7.1.7 Befolkningsutvikling (framskrivning)

Figur 4 - Befolkningsprognose for Gjerstad i 2025, 2035 og 2050 (SSB)

7.1.8 Personer med innvandrerbakgrunn (utvalgte land)

Tabell 10 - Personer i Gjerstad med innvandrerbakgrunn fra utvalgte land (SSB)

Land	Antall i Gjerstad (2025)
Sverige	6
Litauen	4
Polen	40
Tyskland	17
Ukraina	78
Eritrea	28
Irak	3
Syria	42
Kongo	19

7.1.9 Plassering av kommunale boliger

	Ordinære kommunale boliger	Pavlijong-boliger	Innleid bolig	Boliger tilpasset mobilitets-nedsettelse
Kirkebygda	40	18	1	18
Brokelandsheia	24	-	-	4
Sundebru	1	-	-	-
Totalt	65	18	1	22

7.1.10 Pendling

Pendlere ut av kommunen	Pendlere inn i kommunen
654	526

7.2 Handlingsplan

De boligsosiale utfordringene i Gjerstad kommune krever en helhetlig og målrettet innsats. Kommunen skal i planperioden arbeide for at flere innbyggere får stabile og varige boforhold, samtidig som behovet for akutte og midlertidige løsninger reduseres.

De prioriterte satsningsområdene (7.2.1 – 7.2.5) retter seg mot hele boligkjeden – fra forebygging og tidlig innsats, via målrettet bruk av kommunale boliger og økonomiske virkemidler, til oppfølging av personer som trenger bistand for å mestre egen bosituasjon.

Satsningsområdene må ses i sammenheng. Riktig forvaltning av kommunale boliger, redusert behov for bruk av midlertidig botilbud, overgang fra leie til eie, og motsatt, der en ser det kan være mulig, og styrket oppfølging i bolig, er gjensidig avhengige tiltak for å sikre en mer bærekraftig og sosialt rettferdig boligpolitikk i Gjerstad kommune.

7.2.1 Forvaltning av kommunale boliger

Kommunale boliger er et sentralt virkemiddel i kommunens boligsosiale arbeid. Boligmassen skal bidra til at personer som ikke selv kan skaffe, eller beholde bolig, får et trygt og egnet botilbud.

Forvaltning av kommunale boliger skal utvikles slik at boligene brukes målrettet, fleksibelt og i tråd med endrede behov i befolkningen. Dette innebærer at boligene må vurderes både med hensyn til sammensetning, lokalisering, standard og tilpasning til ulike brukergrupper.

Strategisk mål

Kommunale boliger skal være et effektivt og målrettet virkemiddel for å sikre og tilrettelegge varige og egnede boforhold for innbyggere med boligsosiale behov.

Strategisk retning:

- Tildelingspraksis skal sikre at boligene når frem til de med størst behov
- Boligmassen skal fortløpende vurderes opp mot demografisk utvikling og tjenestebehov
- Det skal legges til rette for god utnyttelse av boligene, der gjennomstrømming vurderes som faglig og sosialt forsvarlig
- Lokalisering av boliger skal brukes aktivt som virkemiddel, og ses i sammenheng med tilgang til tjenester, transport og hverdagsfunksjoner
- Boliger til personer med behov for tett oppfølging, særlig innen psykisk helse og rus, bør i hovedsak lokaliseres nær tjenestebaser og sentrale funksjoner

- Boligtilbudet skal differensieres etter behov, fra selvstendige boliger til boliger med oppfølging og eventuelt bemanning
- Det skal legges til rette for fleksible løsninger, slik at boligtilbudet kan tilpasses endrede behov over tid
- Samhandling mellom kommunalteknikk, NAV, helse og omsorg og øvrige relevante tjenester skal sikre helhetlig bruk av boligene

7.2.2 Reduksjon av behov for midlertidig botilbud

Midlertidig botilbud skal være en kortvarig og unntaksvis løsning når andre alternativ ikke er tilgjengelige. Selv om omfanget i Gjerstad kommune er begrenset, kan behovet oppstå akutt og ofte i situasjoner med sammensatte utfordringer knyttet til økonomi, helse eller livssituasjon.

I planperioden skal kommunen arbeide for å redusere behovet for midlertidig botilbud gjennom tidligere innsats, bedre samordning av virkemidler og raskere overgang til varige løsninger.

Strategisk mål

Behovet for midlertidig botilbud skal bli lavere, og oppholdene kortere. Det skal alltid benyttes som et ledd i overgangen til varig, tilrettelagt og egnet bolig.

Strategisk retning:

- Forebyggende arbeid skal styrkes for å hindre at innbyggere mister bolig.
- Virkemidler innen økonomisk rådgivning, startlån, bostøtte og kommunale boliger skal ses i sammenheng, for å avverge akutte situasjoner.
- Overgang fra midlertidig til varig bolig skal skje så raskt som mulig.
- Samhandling mellom kommunalteknikk, NAV og helse- og omsorgstjenester skal sikre helhetlig oppfølging i overgangsfasen.
- Midlertidige løsninger skal vurderes med hensyn til trygghet, verdighet og hensiktsmessighet.

7.2.3 Tilrettelegging for leie og eie

I Gjerstad kommune vil behovet for bolig og boligform variere gjennom livsløpet. For noen vil det være hensiktsmessig å gå fra leie til eie, mens andre i ulike livssituasjoner vil ha behov for å gå fra eie til leie. Dette kan for eksempel gjelde eldre som ønsker en mindre og mer lettstelt bolig, eller husstander hvor økonomi eller livssituasjon tilsier at leie er et bedre alternativ.

Et variert boligtilbud med muligheter for både leie og eie er derfor viktig for å sikre gode og stabile boforhold for ulike grupper i befolkningen.

Strategisk mål

Gjerstad kommune skal legge til rette for gode muligheter for både leie og eie, slik at innbyggere kan velge boligform ut fra egen livssituasjon, økonomi og behov.

Strategisk retning:

- Det skal legges til rette for variasjon i boligtyper gjennom planlegging og utvikling av nye boligområder.
- Startlån og tilskudd skal brukes målrettet for å legge til rette for overgang til eid bolig.
- Kommunen skal bidra til utvikling av egnede leieboliger som alternativ til større eide boliger.
- Boligtilbudet skal i større grad tilpasses ulike livsfaser, herunder unge i etableringsfasen og eldre med behov for mindre boliger.
- Kommunen skal legge til rette for at innbyggere kan flytte til en mer hensiktsmessig bolig når behovene endrer seg.

7.2.4 Styrket oppfølging og boevne

Utfordringer knyttet til boevne er ofte sammensatte og krever innsats fra flere tjenesteområder samtidig. Enkeltsaker kan ha stor betydning både for den enkelte, men også for kommunens samlede boligkapasitet.

For å sikre stabile boforhold er det nødvendig med tydelig ansvarsdeling og god samhandling mellom Helse- og omsorg, NAV, Kommunalteknikk og økonomiavdelingen, og tilstrekkelig oppfølging tilpasse den enkelte husstand.

Strategisk mål

Innbyggere som har behov for bistand for å mestre egen bosituasjon, skal få samordnet og forutsigbar oppfølging som bidrar til stabile og varige boforhold.

Strategisk retning:

- Oppfølging skal tilpasses den enkelte husstands behov, med vekt på mestring, selvstendighet og stabilitet i bosituasjonen
- Samhandling mellom helse og omsorg, NAV, kommunalteknikk og økonomiavdelingen skal sikre helhetlig og koordinert oppfølging
- Tidlig innsats og forebygging skal bidra til å redusere risiko for boligbrudd
- Oppfølgingen skal differensieres etter behov, fra veiledning og støtte til mer omfattende og langvarig oppfølging
- For personer innen habilitering og utviklingshemming skal bolig og oppfølging tilpasses individuelt, med vekt på fleksible løsninger over tid
- Det skal legges til rette for løsninger som kombinerer selvstendighet med nødvendig trygghet, herunder vurdering av fellesbaser der dette er hensiktsmessig
- Lokalisering av bolig og tilgang til tjenester skal ses i sammenheng med den enkeltes forutsetninger for å mestre egen bosituasjon
- Det skal tas hensyn til at enkelte brukere kan være særlig sårbare for negativ påvirkning, og ha behov for skjerming i boligtilbudet

7.2.5 Håndtering av (nye) boligsosiale utfordringer

Utviklingstrekk påvirker boligbehovet i Gjerstad kommune. En aldrende befolkning og begrenset kollektivtilbud fører til at kommunen må planlegge boligpolitikken nøyaktig og langsiktig.

Disse forholdene påvirker både hvilke boliger som trengs, hvor de bør ligge og hvilke tjenester som må knyttes til dem.

Strategisk mål

Kommunen skal tilpasse boligforvaltningen til demografiske endringer og transportbehov, slik at boligstrukturen er bærekraftig over tid.

Strategisk retning:

1. Aldrende befolkning
 - Planlegging av boligmasse skal ta høyde for økt andel eldre innbyggere.
 - Det skal legges til rette for flere egnede boliger for eldre, så de kan bo lengst mulig i eget hjem.
 - Omdisponering og utvikling av boligmasse skal vurderes i lys av demografiutviklingen, med økende andel eldre innbyggere.
 - Sammenhengen mellom bolig, hjemmetjenester og institusjonskapasitet skal vurderes samlet.
2. Kollektivtilbud og lokalisering av boliger
 - Nye kommunale boliger skal vurderes med hensyn til nærhet til skole, barnehage, arbeidsplasser og kollektivknutepunkt.
 - Tildeling av bolig skal ta hensyn til husstandens transportmuligheter.
 - Lokalisering av boliger for personer uten førerkort skal prioriteres i områder med best tilgjengelighet.

8. Oppfølging og evaluering

Boligstrategien skal følges opp og evalueres ved behov, for å sikre at målene oppnås og tiltak vi velger å gjennomføre, har ønsket effekt. Målet er å sikre kontinuerlig forbedring og tilpasning av strategien i tråd med endrede behov og forutsetninger.

Behov for (fullstendig) revisjon avklares gjennom den kommunale planstrategien, som vedtas hvert fjerde år, seinest ett år etter nytt kommunestyre er satt. Mindre justeringer utføres kontinuerlig, ved behov. Hele prosessen av revisjon skal være åpen og inkluderende, hvor både innbyggere og interessenter får muligheten til å komme med innspill.

9. Vedlegg

1. Prosess og medvirkning

Utviklingen av boligstrategien har vært en tverrfaglig prosess, med involvering av ulike faggrupper. Arbeidsgruppa har bestått av representanter fra **plan og samfunnsutvikling, kommunalteknikk, NAV og helse og omsorg.**

Gjennom samarbeid og medvirkning fra både offentlig og private aktører, har vi sikret en bred forankring av strategien.

2. Kunnskapsgrunnlag og overordnede føringer og rammebetingelser

2.1 Nasjonale føringer og strategier

Boligstrategien er utarbeidet i samsvar med nasjonale føringer og strategier. Dette inkluderer blant annet:

- [Plan- og bygningsloven](#)
- [boligsosialloven](#)
- [Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken](#)
- [Klimaplan 2021-2030](#)
- [Folkehelseloven](#)
- [Strategi for universell utforming](#)
- [Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- [Pasient og brukerrettighetsloven](#)
- [Sosialtjenesteloven](#)

2.2 Regionale planer og føringer

- [Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi](#)

2.3 Kommunale planer og føringer

Kommunen har også egne planer og føringer, som er forankret inn i denne strategien. Dette inkluderer:

- **Kommuneplanens samfunnsdel:**
- **Kommuneplanens arealdel**
- **Klima- og energiplan**
- **Trafikksikkerhetsplan**
- **Kulturminneplan**
- **Jordvernsstrategien**

INNSATSTRAPPA – BEST SAMMEN

**Innbyggere i Gjerstad
skal kunne være aktive
hele livet og mestre
hverdagen på riktig
trappetrinn**

Utvikling av en helhetlig innsatstrapp for kommunene i østre Agder

- Helse- og omsorgstjenestene startet utvikling en regional «helhetlig innsatstrapp» i samarbeid med Østre Agder i 2020. Trinnene indikerer inngripen i folks liv, - jo høyere opp i trappa, jo større kommunal inngripen.
- Formålet er å etablere et felles strategisk og faglig rammeverk for bærekraftig utvikling og mer proaktiv innsats i hele kommunen. Målgruppen for dette kommunikasjonsverktøyet er kommunens ansatte og politisk ledelse. En egen kommunikasjonsstrategi må utvikles for innbyggerne.
- Målet med modellen er å dreie mer av ressursene til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nederste trinnene ved å styre aktivitet og økonomi i sterkere grad enn i dag. Slik skal vi nå visjonen om at kommunen må tenke annerledes for å møte den økende andelen eldre innbyggere og personer som opplever utenforskap.
- I løpet av 2021 ble det gjort en felles beslutning blant kommunene i østre Agder at tjenester som påvirker barn og unges oppvekstvilkår også inkluderes. Det ble også tydelig at tjenester innenfor samfunnsutvikling som fremmer sosial bærekraft måtte med. Kommunen som helhet må stå sammen i endringsarbeidet. En dreining til mer forebygging er ikke noe helse- og omsorgstjenestene mestrer alene. 90 % av helse skapes som kjent utenfor helsetjenestene!
- Hvert trinn inneholder en beskrivelse av formål og en oversikt over tiltak. For å kunne benytte innsatstrappa som felles og sammenlignbart regionalt analysegrunnlag, må **antall** trinn, **navn** på trinnene, **samt formålet** med trinnene ikke endres av den enkelte kommune. Endringer gjøres i Helseledernetverket i østre Agder en gang per år.

Formålet med den helhetlige innsatstrappen

- Synliggjøre at tiltak i ulik grad griper inn i folks liv
- Oversikt over kommunens tilbud på de ulike trinnene, og tydeliggjøre forventninger til tjenestene – og til innbyggerne
- Modell for å prioritere aktiviteter og innsats
- Kommunikasjon som samsvarer med innsatstrappas intensjon bidrar til forventningsavklaring med innbyggerne om kommunale tjenester
- Oversikt over ressursbruk på de ulike tjenestenivåene
- Grunnlag for strategisk planlegging og tjenesteutvikling
- Utgangspunkt for økonomisk planlegging og styring
- Bidra til at kommunen satser mer på forebyggende tiltak, og høster gevinst i form av redusert behov for omfattende helse- og omsorgstjenester
- Underlag for en mer presis dialog mellom politikk og administrasjon

Tid for handling!

- hvordan benytte den helhetlige innsatstrappen som rammeverk for bærekraftig utvikling på tvers av sektorer i østre Agder?

Åtte kommuner går sammen om å lage et felles kunnskapsgrunnlag for tverrsektoriell tjenesteutvikling og plan for handling

Innsatstrapp og boligtrapp som strategisk og faglig rammeverk for bærekraftig utvikling

NOU 2023: 4
Tid for handling

143
Kapittel 8

Boks 8.9 Planleggingsverktøy – innsatstrapp og ressurskalkulator

Agenda Kaupang har videreutviklet omsorgstrappen til en innsatstrapp. Innsatstrappen brukes i flere kommuner. Til innsatstrappen er det utviklet en tilhørende ressurskalkulator som er et faglig og ressursmessig prioriteringsverktøy. Den bidrar til å vurdere økonomiske og personellmessige ressurser og forhold ved ulike behovsdekninger opp mot hverandre. Ressurskalkulatoren tydeliggjør hva en enkelt tjeneste vil legge beslag på av ressurser og gjør det mulig å sammenligne alternative løsninger og betydningen av å rette innsatsen mot tiltak på forskjellige trinn. Verdi for brukeren sees i forhold til ressursbruken. Den gir også kommunen muligheten til å dele på kunnskap om ressursbruken mellom tjenesteområder og ansatte.

Figur 8.3 Helhetlig innsatstrapp

Kilde: Illustrasjon fra Agenda Kaupang oversendt Helsepersonellkommissjonen.

Agenda Kaupangs innsatstrapp i figuren legger vekt på forebyggende arbeid som skjer i kommunene. En helhetlig planlegging av alle tjenesteområder i kommunen som styrker de lavere trinnene i innsatstrappen, kan bidra til å utsette, og i noen tilfeller gjøre at det ikke er

behov for, ressurskrevende kommunale helse- og omsorgstjenester. Verktøyet benyttes for å skape mest mulig nytteverdi for innbyggeren innen rammen av fag, folk og penger.

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

HVA ER VIKTIG FOR DEG?

Østre Agder
regionråd

TRE STRATEGIER FOR Å NÅ MÅLET OM TIDLIG INNSATS OG FOREBYGGING

Hovedmål:

Gjerstad kommune styrker forebyggende og rehabiliterende innsats med mål om å redusere innbyggenes behov for inngripende tiltak og tjenester

Innsatstrappa har potensiale til å være et nyttig verktøy for å kunne gjøre ressursmessige prioriteringer - også utenfor helse- og omsorgstjenestene – for at forebyggende og helsefremmende tilbud prioriteres. Både den enkelte og kommunen er tjent med at kommunens innbyggere har god livskvalitet, at de beholder god helse lenge, og at behov for inngripende tjenester oppstår senere i livsløpet enn i dag. Og alle ønsker at barn og unge får rett hjelp til rett tid, slik at vi forebygger dårlig psykisk helse og utenforskap.

Men hvordan skal vi skape handlingsrommet vi trenger til venstreforskyving? For å gjøre mer av noe må vi gjøre mindre av noe annet. Det er få som tror at kommunens økonomiske rammer vil bli særlig bedre i årene som kommer, så hva prioriterer vi? Når målet er venstreforskyving, hvilke konsekvenser vil det ha for kommunens innbyggere? Og hvilke strategiske valg må kommunen gjøre for å nå målet? Tre strategier peker seg ut:

Østre Agder
regionråd

Strategier for å lykkes:

1. Innbyggere i Gjerstad tar økt ansvar for eget liv og deltar i lokalsamfunnet
2. Medarbeidere gir innbyggere støtte til å mestre eget liv, så langt det er mulig.
3. Kommunens ledelse prioriterer tilbud og aktiviteter som fremmer sosial bærekraft

Aktive lokalsamfunn

Boligutvikling

Kommunikasjon rettet mot
innbyggere og pårørende

Velferdsteknologi

Samarbeid med
private tilbydere om
tjenester kommunen ikke
tilbyr, men som
innbyggere etterspør

Strategi 1:

Innbyggere i Gjerstad tar økt ansvar for
eget liv og
deltar i lokalsamfunnet

Østre Agder
regionråd

Fritidsarenaenes betydning for barn og unges psykiske helse

- **Alle former for fritidsaktiviteter kan ha positiv innvirkning på barn og unges fysiske og psykiske helse, i tillegg til å forebygge utenforskap.**
- Fritidserklæringen slår fast at alle barn skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én fritidsaktivitet sammen med andre..
- **Gevinstene av slike tiltak er knyttet til bedre helse og livskvalitet, forebygging av utenforskap og psykiske helseutfordringer, samt samfunnsøkonomisk lønnsomhet i form av flere i arbeid og aktivitet.**
- Ungdom fra hjem med høyest **sosioøkonomisk status** har nesten dobbelt så høy sannsynlighet for å delta i organiserte fritidsaktiviteter sammenlignet med dem fra hjem med lavest sosioøkonomisk status.
- **Fritidsklubber** er en av de største fritidsarenaene for barn og unge, og spiller derfor en viktig rolle for deres fritidstilbud.
- **Lokalmiljøet kan være en kilde til god psykisk helse og livskvalitet.** Bibliotekene har blitt en viktig gratis møteplass i mange lokalmiljøer gjennom å arrangere blant annet foredrag, debatter, konserter og kurs.
- Kilde: [Meld. St. 23 Opptrappingsplan for psykisk helse \(2023–2033\)](#)

FRITIDSERKLÆRINGEN

Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, herunder artikkel 31:

Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

For å realisere dette må alle barn ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Eksempel på kommunikasjon om forventningsavklaring med innbyggerne før kommunale tjenester blir innvilget – som samsvarer med innsatstrappa.

Du kan som er innbygger forvente at kommunen

- Samarbeider med innbyggere om å skape barnevennlige, aldersvennlige og universelt utformede møteplasser i lokalmiljøet – ute og inne – hvor alle får mulighet til å møte hverandre og være en del av fellesskapet.
- Tilbyr lett tilgjengelige helsefremmende tilbud og aktiviteter, og gir gode og faglige råd om hvordan du tar vare på egen helse
- Støtter deg så du kan mestre egen hverdag – enten det er deg eller noen du har omsorg for som har ekstra behov for støtte.
- Legger til rette så du kan komme deg i arbeid eller en meningsfull dagaktivitet, tilpasset dine ønsker og forutsetninger
- Tilbyr tilrettelagte boliger, og legger til rette for at innbyggere kan gå fra å leie til å eie egen bolig.
- Tilbyr målrettet, fleksibel støtte i perioder hvor du trenger noe ekstra for å få tilbake en stabil helsesituasjon
- Gjør det mulig for deg å flytte til boliger hvor du bevarer selvstendigheten din samtidig som det er lagt til rette for både fellesskap og praktisk bistand i hverdagen
- Tilbyr tidsavgrenset eller permanent opphold i botilbud med heldøgns omsorg når du behov for omfattende pleie, medisinsk oppfølging og behandling

Kommunen forventer av deg som er innbygger at du

- Tar vare på familie og venner, inkluderer mennesker i nærområdet ditt og bidrar til gode fellesskap og møteplasser for alle.
- Tar gode valg for egen helse – i dag og med tanke på framtiden
- Yter god omsorg for dem du har et omsorgsansvar for
- Oppsøker råd og veiledning for å mestre livet og daglige aktiviteter, så du bevarer et selvstendig liv med gode hverdager.
- Gjør ditt ytterste for å være i jobb og/eller aktivitet, og formidler hvilke tilpasninger som er viktig for deg for å fungere godt over tid
- Tenker universell utforming tidlig og gjør tilpasninger i boligen din, slik at du kan leve der også på lengre sikt – eller bytter til en bolig som møter dine ønsker og behov for framtiden.
- Tar i bruk teknologi og annet utstyr som kan forenkle hverdagen og som gjør det lettere å klare deg hjemme uten hjelp fra andre.
- Følger opp anbefalinger fra lege og behandlere, slik at du holder helseutfordringer i sjakk så lenge som mulig
- Planlegger for egen alderdom og hvordan du kan ivareta livskvalitet og behovet for sosial kontakt, selv om alderen gir deg noen nye begrensninger.
- Lager en framtidsfullmakt som vil være til hjelp hvis du i framtiden får problemer med å gjøre rede for hva som er viktig for deg,

God kartlegging og veiledning
når det oppstår behov for
tjenester

Brukermedvirkning og dialog
med innbyggere

Tidlig innsats rundt barn og unge

Bedre tverrfaglig innsats
BTI

Styrke veiledning og støtte
til pårørende

Strategi 2:

Medarbeidere gir innbyggere
støtte til å mestre selv,
så langt det er mulig.

Østre Agder
regionråd

Strategi 3: Kommunens ledelse prioriterer tilbud og aktiviteter som fremmer sosial bærekraft.

Innsatstrappa kan brukes som et strategisk verktøy av kommunens administrative og politiske ledelse. Venstreforskyving vil medføre vanskelige dilemma og krevende prioriteringer. En forutsetning for å lykkes er at overordnede mål gjenspeiles i økonomiske prioriteringer.

Det vil også innebære at kommunen avviker tiltak som ikke har ønsket effekt, eller som ikke er i tråd med overordnede strategier.

Det må formidles og skapes forståelse blant kommunens medarbeidere, og innbygger i Gjerstad om strategiske valg knyttet til prioriteringene som tvinger seg fram som en konsekvens av de overordnede verdiene og målene.

Foto: Agenda Kaupang | regional innsatstrapp

Østre Agder
regionråd

Trinn 1 - Aktive lokalsamfunn – Tilhørighet, inkludering og trivsel

Innbyggere i Gjerstad deltar og engasjerer seg i utviklingen av eget nærmiljø og hele kommunen. Barn og ungdom har det bra i barnehagen, på skolen og i fritiden. Alle som kan deltar i arbeidslivet, og frivillige organisasjoner tilbyr arenaer for læring, nærdemokrati og fellesskap.

Gjerstad kommune

- Involverer innbyggere for å skape inkluderende lokalsamfunn
- Har "grønne lunger", offentlige rom og møteplasser for fellesskap og rekreasjon.
- Stimulerer til deltakelse i frivillige organisasjoner og åpner kommunens bygg for bruk utenom ordinær åpningstid
- Planlegger for inkluderende lokalsamfunn med universell utforming, god tilrettelegging for myke trafikanter og kollektivtransport.
- Forankrer inkludering og medvirkning i kommunens planer
- Samarbeider med frivillige organisasjoner, næringsliv, høyskole og universitet

Trinn 1 –Aktive lokalsamfunn

Tilhørighet, inkludering og trivsel

Møteplasser

- ▶ Barnehager, skoler, SFO
- ▶ Voksenopplæringen, VIRK (norskopplæring)
- ▶ Biblioteket, Aktivitetshuset
- ▶ Kultur, idrett og fritid
 - ▶ Lag og foreninger
 - ▶ Treningssentre
 - ▶ Fritidstilbud for barn og unge
 - ▶ Idretts-/ flerbrukshall, klatrevegg og svømmehall
 - ▶ Issekøytebane
 - ▶ Fritidsklubber og nærmiljøtilbud
 - ▶ Festivaler og arrangementer
 - ▶ Trossamfunn, kirker og forsamlingshus
- ▶ Friluftsområder, lekeplasser, badeplasser, benker
- ▶ Kaféer, restauranter og butikker
- ▶ MOT etter skoletid
- ▶ Frivilligsentralen- Åpen møteplass, strikkekafe, quizkafe
- ▶ Tur og friluftsliv; tur- og skiløyper og badeplasser
- ▶ Dagsturhytta

Virkemidler for attraktive lokalsamfunn

- ▶ Kommunale, regionale og nasjonale planer
- ▶ Arealplanlegging og nærmiljøspol
- ▶ Universell utforming og tilrettelegging
- ▶ Aldersvennlig og generasjonsvennlig lokalsamfunn
- ▶ Offentlig transport
- ▶ Naturforvaltning
- ▶ Tilskuddordninger
- ▶ Folkehelsetiltak, folkehelserådgiver, samfunnsmedisin

Samarbeid*

- ▶ Idrettslag og foreninger (korps, musikk, teater etc)
- ▶ Velforeninger, venneforeninger
- ▶ Pårørende- og interesseforeninger
- ▶ Frivilligsentralen
- ▶ Næringslivsaktører og næringsforeninger
- ▶ Friluftsrådet sør
- ▶ Havrefjell turlag
- ▶ Utlånsentral- utlån av utstyr
- ▶ Eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, ungdomsråd
- ▶ Flyktningetjenesten
- ▶ Fritidstilbud som ikke er idrett
- ▶ Foreldregrupper
- ▶ Trygge lokalsamfunn, politiforebygging

Digitale løsninger

- ▶ Digitale kommunikasjonsplattformer
- ▶ Tilskuddsportalen, hjelp til søknader
- ▶ Meråpent bibliotek
- ▶ Digital opplæring
- ▶ 5G dekning og fiber

Helhetlig innsatstrapp Gjerstad 2024

Trinn 2 - Helsefremmende og forebyggende aktivitet

Deltakelse og selvstendighet

Innbyggere i Gjerstad er aktive i hverdagen, og vet at god helse i de fleste tilfeller skapes utenfor helsevesenet. De tar gode valg for sin egen fysiske og psykiske helse – i dag og med tanke på framtiden.

Gjerstad kommune

- Gjør det lett for innbyggerne å finne informasjon om hva som skaper god fysisk og psykisk helse for seg selv og dem man har omsorgsansvar for
- Tilbyr lett tilgjengelige helsefremmende tilbud og aktiviteter
- Fremmer god folkehelse sammen med innbyggere og frivillige organisasjoner
- Har kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer i barns oppvekst. Voksne handler når de fanger opp tegn og signaler som gir grunn til bekymring (BTI-modellen for bedre tverrfaglig innsats)
- Søker prosjektmidler til nyskaping og tjenesteutvikling

Trinn 2 - Helsefremmende og forebyggende aktivitet

Deltakelse og selvstendighet

Systematisk forebyggende innsats

- ▶ Strategisk folkehelsearbeid- forebyggende plan
- ▶ Miljørettet helsevern, smittevern, beredskap
- ▶ Kommuneoverlege, fastleger/allmennleger, kommunepsykolog
- ▶ SLT og kriminalitetsforebyggende arbeid
- ▶ Helsefremmende og inkluderende barnehager og skoler
- ▶ Skolehelsetjenesten, helsestasjon og jordmortjeneste
- ▶ Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
- ▶ Ressursteam
- ▶ Vi bryr oss sammen for barn og unge og BTI-modellen med handlingsveileder og verktøy
- ▶ Barnehage, skole og SFO (pedagogisk innhold)

Råd og veiledning

- ▶ Informasjon til barn og unge (og deres foreldre) i barnehage og skole om vold og overgrep, nettvett m.m.
- ▶ Jordmortjeneste
- ▶ Helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- ▶ Helsestasjon for ungdom
- ▶ PPT / spesialpedagoger
- ▶ Frisklivssentralen
- ▶ Ergoterapi, fysioterapi
- ▶ Foreldreveiledning
- ▶ Boligveiledning
- ▶ "Vold i nære relasjoner" (SSHF og Østre Agder krisesenter)

Aktivitetstilbud / kurs

- ▶ Ferietilbud til barn og familier
- ▶ AktivMed
- ▶ Åpne aktivitetstilbud
 - ▶ Friluftstrimmen
 - ▶ Aktivitetsgrupper ved nedsatt funksjonsevne, dagsenter for eldre, aktivitet barn og voksne
- ▶ Kurs for foreldre
 - ▶ Foreldreforberedende kurs
 - ▶ COS-kurs og ICDP-kurs
 - ▶ Mestringskurs psykisk helse
 - ▶ Starthjelp - barn med funksjonsnedsettelse
- ▶ Dagtilbud i samarbeid med organisasjoner
 - ▶ Aktiv på dagtid
 - ▶ Likepersonsarbeid (LHL, Diabetesforbundet, Mental helse, FFO-Agder, FRI Agder), SAFO
 - ▶ Kvelds- og helgetilbud hos organisasjoner
- ▶ Frisklivssentralen – individuelle og gruppebaserte tilbud
- ▶ Redusert foreldrebetaling i barnehage og SFO

Digitale løsninger

- ▶ Digital helsehjelp
- ▶ Nasjonale informasjons- og chattetilbud
- ▶ Preikes
- ▶ NAV.no

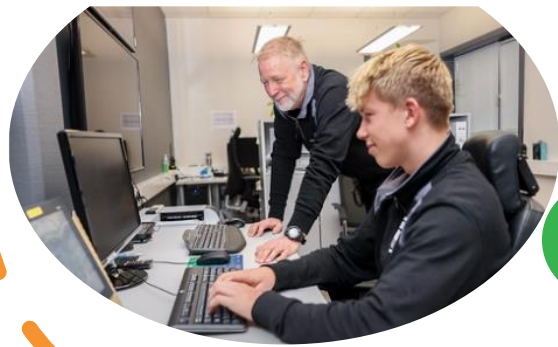
Trinn 3 – Tidlig innsats

Mestring i hverdagen

Innbyggere i Gjerstad tar aktive grep for å mestre livet og daglige aktiviteter, også når livssituasjonen endrer seg, og livet byr på ekstra utfordringer for dem selv eller noen de har omsorg for. De oppsøker hjelp for å forebygge helseutfordringer, sosial isolasjon og funksjonsfall.

Gjerstad kommune

- Vektlegger gode menneskemøter, dialog og forventningsavklaring
- Tilbyr lett tilgjengelig informasjon, gruppetilbud, kurs, råd og veiledning som bidrar til at innbyggere mestrer egen hverdag.
- Benytter tilgjengelige økonomiske støtteordninger for å sikre nødvendig støtte og oppfølging til å komme seg inn på boligmarkedet, og til å bo trygt hjemme.
- Skaper møteplasser som fremmer livskvalitet og fellesskap
- Tilbyr foresatte og andre innbyggere med særlig tyngende omsorgsoppgaver, opplæring eller veiledning i rollen som pårørende og omsorgsyter.
- Samarbeider på tvers av tjenester, så oppfølgingen av den enkelte innbygger og familie blir helhetlig og koordinert (BTI - bedre tverrfaglig innsats)

Trinn 3 - Tidlig innsats

Mestring i hverdagen

Rådgiving og koordinering**

- ▶ Karriereveiledning skole, NAV* og VGS*
- ▶ BTI-team, ressursteam
- ▶ Syn/hørselskontakt
- ▶ Ergoterapi/fysioterapi
- ▶ Koordinatorer innen demens, kreft, for ulike pasientforløp (rus, psykisk helse), for pårørende, Nye Mønstre
- ▶ Boveiledning
- ▶ Demensrådgivning, hukommelsesteam
- ▶ Rustiltak – ruskonsulent
- ▶ «Trygg hjemme» -brannforebyggende tiltak
- ▶ Økonomisk veiledning (NAV)*
- ▶ Boligtilpasning (hjelpemiddelsentral)

Støtteordninger

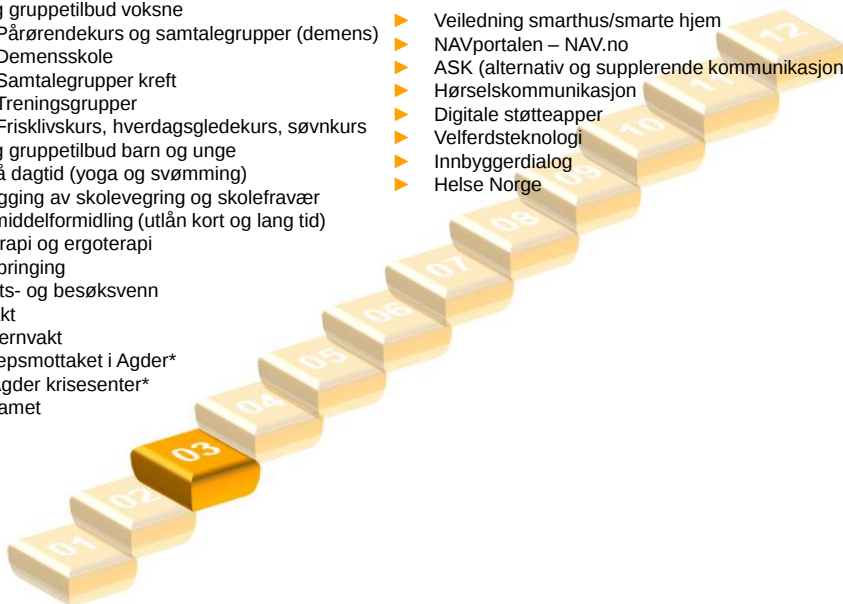
- ▶ Startlån
- ▶ Bostøtte
- ▶ Tilskudd til etablering, utredning, prosjektering og tilpasning

Åpne kurs

- ▶ Kurs og gruppetilbud voksne
 - ▶ Pårørendekurs og samtalegrupper (demens)
 - ▶ Demensskole
 - ▶ Samtalegrupper kreft
 - ▶ Treningsgrupper
 - ▶ Frisklivskurs, hverdagsgledekurs, søvnkurs
- ▶ Kurs og gruppetilbud barn og unge
- ▶ Aktiv på dagtid (yoga og svømming)
- ▶ Forebygging av skolevegring og skolefravær
- ▶ Hjelpemiddelformidling (utlån kort og lang tid)
- ▶ Fysioterapi og ergoterapi
- ▶ Matombringning
- ▶ Aktivitets- og besøksvenn
- ▶ Legevakt
- ▶ Barnevernvakt
- ▶ Overgrepsmottaket i Agder*
- ▶ Østre Agder krisesenter*
- ▶ Kriseteamet

Digitale løsninger

- ▶ Veiledning smarthus/smarthe hjem
- ▶ NAVportalen – NAV.no
- ▶ ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon)
- ▶ Hørselskommunikasjon
- ▶ Digitale støtteapper
- ▶ Velferdsteknologi
- ▶ Innbyggerdialog
- ▶ Helse Norge

Trinn 4 - Tilrettelagt arbeids- og aktivitetstilbud

Meningsfull hverdag

Innbyggere i Gjerstad opplever god livskvalitet og bidrar med sine evner og ressurser i barnehage og skole, i arbeidslivet, dagliglivet og i aktiviteter.

Gjerstad kommune

- Sikrer inkluderende og likeverdige tjenester og jobber for flere aktive innbyggere gjennom god tilrettelegging
- Sikrer rettighetene til innbyggerne gjennom godt samarbeid, felles kultur og nødvendig kompetanse
- Støtter og veileder innbyggere slik at alle får mulighet til å ha en meningsfull hverdag med skole, arbeid og aktiviteter som passer deres forutsetninger og behov
- Tilbyr pårørende/omsorgspersoner nødvendig avlastning for å ta vare på egen helse og livskvalitet
- Forebygger for å utsette behov for mer inngripende hjelpetiltak

Trinn 4 – Tilrettelagt arbeids- og aktivitetstilbud

Meningsfull hverdag

Inn i jobb/Veien til arbeid – Sjekke med Louise NAV

- ▶ Arbeidsrettet oppfølging for å komme i jobb eller aktivitet **Arbeidstrening for å komme i arbeid og aktivitet (NAV, Jobbklar m.fl)**
- ▶ Arbeidsforberedende tiltak (AFT): På vei
- ▶ **Avklaring av arbeidsevne**
- ▶ Tett arbeidsoppfølging med Supported employment-metodikk
 - Jobbspesialister
 - Individuell jobbstøtte og behandling (IPS)
 - **Arbeid med lønnstilskudd, midlertidig og varig - forebygger uførhet.**
- ▶ Varig tilrettelagt arbeid ved uførhet: Ordinære arbeidsplasser (VTO) og Skjermede arbeidsplasser (VTA)
- ▶ **Helt med inn i jobb**

Tilrettelagt opplæring

- ▶ Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelagt opplæring
 - Råd og veiledning for foreldre, barnehager og skoler
 - Utredning og sakkyndig vurdering, PPT
 - Logopedi
 - Særskilt språkopplæring
- ▶ Tilrettelagte barnehagetiltak
- ▶ Tilrettelegging i barnehager for barn med nedsatt funksjonsevne
- ▶ Alternativt opplæringsopplegg
- ▶ Tilrettelagt videregående opplæring (Agder fylkeskommune)
- ▶ Voksenopplæring - Grunnskoleopplæring for voksne
- ▶ Oppfølgingstjenesten med støtte fra **ungdomslos og jobbspesialist**

Aktivitetstilbud

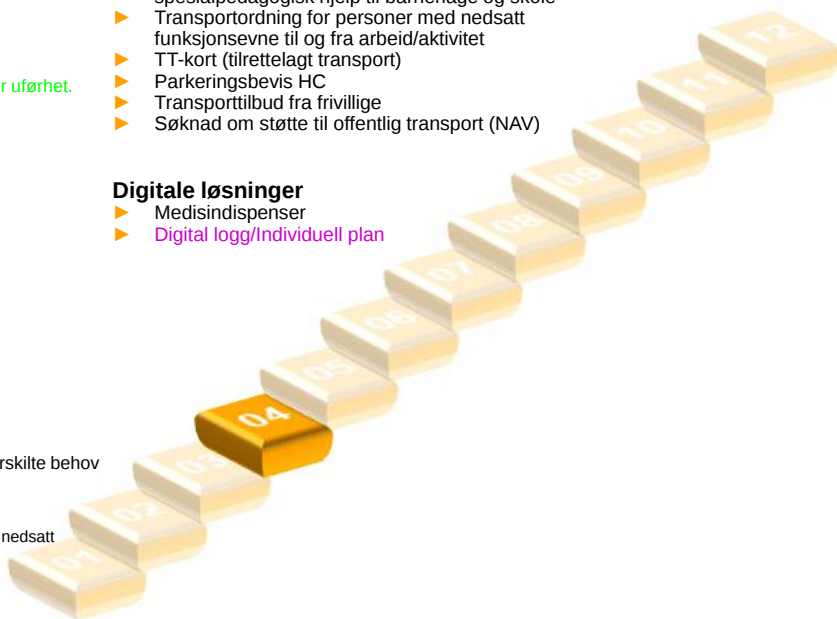
- ▶ Fritidskontakt/Støttekontakt (individuelt/gruppe)
- ▶ Skolefritidsordning/ avlastning etter skoletid (EST) for elever med særskilte behov
- ▶ Aktivitetstilbud til
 - Eldre hjemmeboende
 - Hjemmeboende personer med demens
 - Voksne personer med utviklingshemning og/eller personer med nedsatt funksjonsevne
 - Personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus

Transporttjeneste

- ▶ Transportordning for barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp til barnehage og skole
- ▶ Transportordning for personer med nedsatt funksjonsevne til og fra arbeid/aktivitet
- ▶ TT-kort (tilrettelagt transport)
- ▶ Parkeringsbevis HC
- ▶ Transporttilbud fra frivillige
- ▶ Søknad om støtte til offentlig transport (NAV)

Digitale løsninger

- ▶ Medisindispenser
- ▶ **Digital logg/Individuell plan**

Trinn 5 - Kommunalt disponerte boliger

Utleieboliger og boliger med kommunal tilvisning og tildelingsrett

Innbyggere i østre Agder trenger et trygt hjem. De som ikke klarer å skaffe seg egen bolig, kan søke om kommunal bolig.

Kommunene i østre Agder tildeler tjenester og

- Sikrer innbyggere som ikke kan bosette seg selv, en egnet bolig. Dette er boliger uten bemanning
- Tilbyr tilrettelagte boliger for leie og evt. kjøp etter tildeling
- Sørger for at boligene inngår i den overordnede boligplanleggingen.
- Benytter tilgjengelige økonomiske støtteordninger for å sikre økonomisk vanskeligstilte bolig
- Bidrar til å utvikle et differensiert boligtilbud gjennom samarbeid med private utbyggere

Trinn 5 – Kommunalt disponerte boliger**

Utleieboliger og boliger med kommunal tilvisning og tildelingsrett

▶ Støtteordninger

- ▶ Startlån, tilskudd og bostøtte
- ▶ Boveiledning for innbyggere som har utfordringer med boevne
- ▶ Universell tilrettelegging av boliger
- ▶ Veiledning om private utleieboliger
- ▶ Økonomisk veiledning: Fra leie til eie*
- ▶ Vaktmestertjeneste

Digitale- og tekniske løsninger

- ▶ Husbankens søknadsportal
- ▶ Velferdsteknologi tilpasset innbyggers behov
 - ▶ Trygghetsalarm med sensor

Kommunale boliger

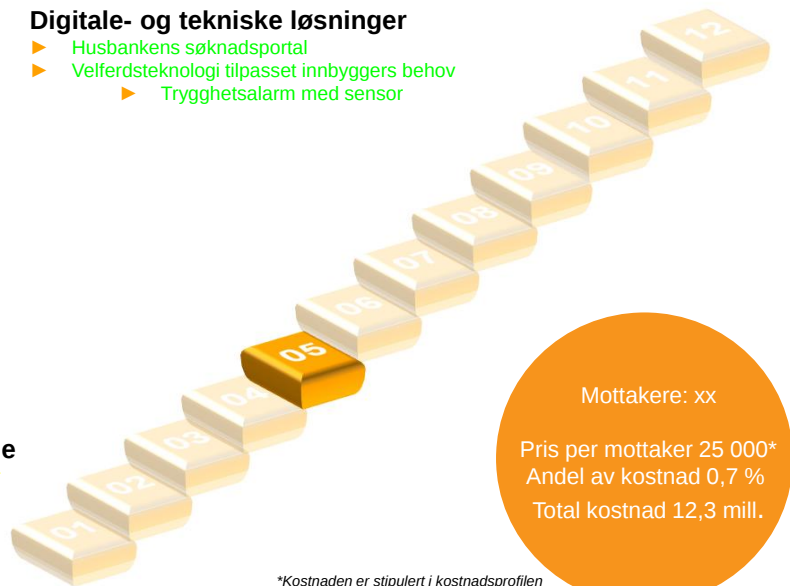
- ▶ Utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet
- ▶ Utleieboliger for helse- og omsorgsformål
- ▶ Utleieboliger for flyktninger
- ▶ Midlertidige boliger for boligløse (NAV)

Kommunale utleieboliger/tilrettelagte boliger

- ▶ Boligtildeling – søknad og vedtak av kommunen

Private utleieboliger med kommunal tilvisingsavtale

- ▶ Søknad fra private til Husbanken om en avtale med kommunen, der kommunen har tildelingsrett til behovstrengende

*Kostnaden er stipulert i kostnadsprofilen

**Flere av kommunene har for aktuell KOSTRA funksjon (265) store inntekter i regnskapet. Dette er trolig ikke riktig da relevant kostnad ligger som avskrivning/finanskostnader. Tallene for enkeltkommunene er derfor justert etter praksis med Risør og østre Agder. Det er ikke talt opp antall boliger i kommunene

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 6 - Leve godt i eget hjem

Pårørendestøtte, habilitering, praktisk opplæring og bistand

Innbyggere i østre Agder lever best i eget hjem. Noen trenger støtte, veiledning og praktisk bistand hjemme i perioder av livet.

Kommunene i østre Agder fattet vedtak som

- Sikrer helhetlige og koordinerte tjenester
- Sikrer brukermedvirkning og selvbestemmelse
- Ivaretar innbyggere som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, så de får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid
- Legger til rette for at barn med funksjonsnedsettelse, får bo hjemme sammen med familien så langt det er mulig. Kommunen og foresatte samarbeider om omsorgsansvaret
- Styrker den enkelte sin evne til å leve godt i eget hjem gjennom tilpasning av egen bolig, opplæring, rehabilitering, habilitering, praktisk bistand og støtte
- Sikrer pårørendestøtte/familiestøtte og praktisk bistand som styrker omsorgspersoners evne til å stå i omfattende omsorgsoppgaver over tid

Trinn 6 – Leve godt i eget hjem

Pårørendestøtte, habilitering, praktisk opplæring og bistand

Opplæring og veiledning (Re-/habilitering)

- ▶ Foreldrestøtte*
- ▶ Familieterapi*
- ▶ Barnevern*
- ▶ Koordinator, barnekoordinator og individuell plan
- ▶ Familiekoordinator Nye Mønstre (NAV)
- ▶ Økonomi- og gjeldsrådgivning (NAV)*
- ▶ Hjelpemiddel – korttidsutlån
- ▶ Fysioterapi/ergoterapi
- ▶ Kreftkoordinator (veiledning og støttesamtaler)
- ▶ Rusrådgivning (psykisk helse)

Praktisk bistand

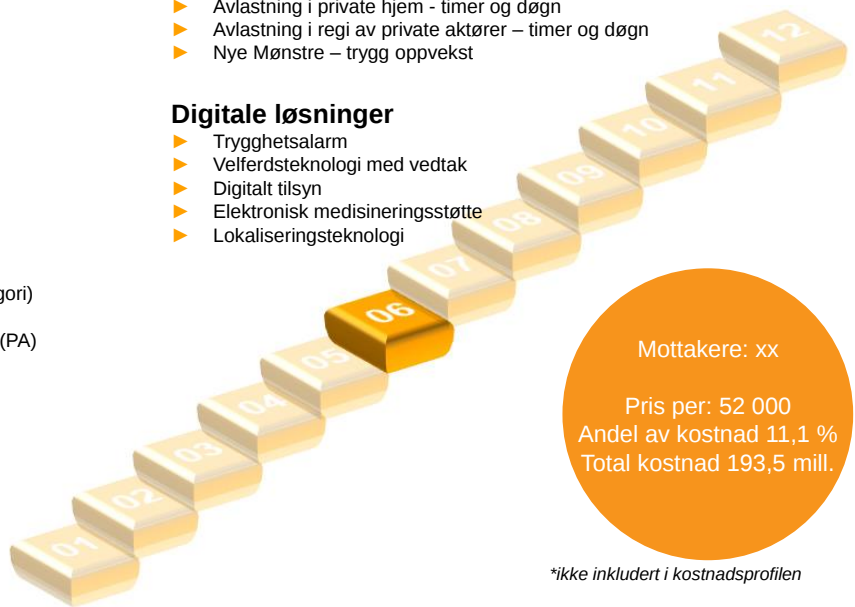
- ▶ Hverdagsrehabilitering
- ▶ Opplæring og gjennomføring av daglige gjøremål (IPLOS- kategori)
- ▶ Miljøtiltak i hjemmet
- ▶ Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) og personlig assistanse (PA)
- ▶ Boveiledning
- ▶ Opplæring/ambulerende bistand fra habiliteringstjenesten

Pårørendestøtte

- ▶ Omsorgsstønad, hjelpestønad, pleiepenger m.m.
- ▶ Avlastning i private hjem - timer og døgn
- ▶ Avlastning i regi av private aktører – timer og døgn
- ▶ Nye Mønstre – trygg oppvekst

Digitale løsninger

- ▶ Trygghetsalarm
- ▶ Velferdsteknologi med vedtak
- ▶ Digitalt tilsyn
- ▶ Elektronisk medisineringsstøtte
- ▶ Lokaliseringsteknologi

*ikke inkludert i kostnadsprofilen

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 7 - Helsehjelp til hjemmeboende

Målrettede og fleksible tiltak

Innbyggere i østre Agder som har forbigående eller konstante helseutfordringer, oppnår raskere habilitering når den skjer hjemme og tilpasses hverdagen for den enkelte. Fleksible tjenester, som møter behovet for helsehjelp og oppfølging, gjør at helseutfordringene ikke er til hinder for å oppleve trygghet og gode hverdager i eget hjem.

Kommunene i østre Agder fattet vedtak om tjenester som

- Ivaretar behov for rehabilitering/habilitering og som sikrer helhetlig, tverrfaglig oppfølging av innbyggere med komplekse og sammensatte behov
- Er gode alternativ til heldøgns bemannede boliger og som forebygger behov for mer omfattende helsehjelp
- Forebygger utfordrende og utagerende adferd
- Forebygger sykehusinnleggelse ved å være målrettede og fleksible

Trinn 7 - Helsehjelp til hjemmeboende

Måltrettede og fleksible tiltak

Habilitering og rehabilitering

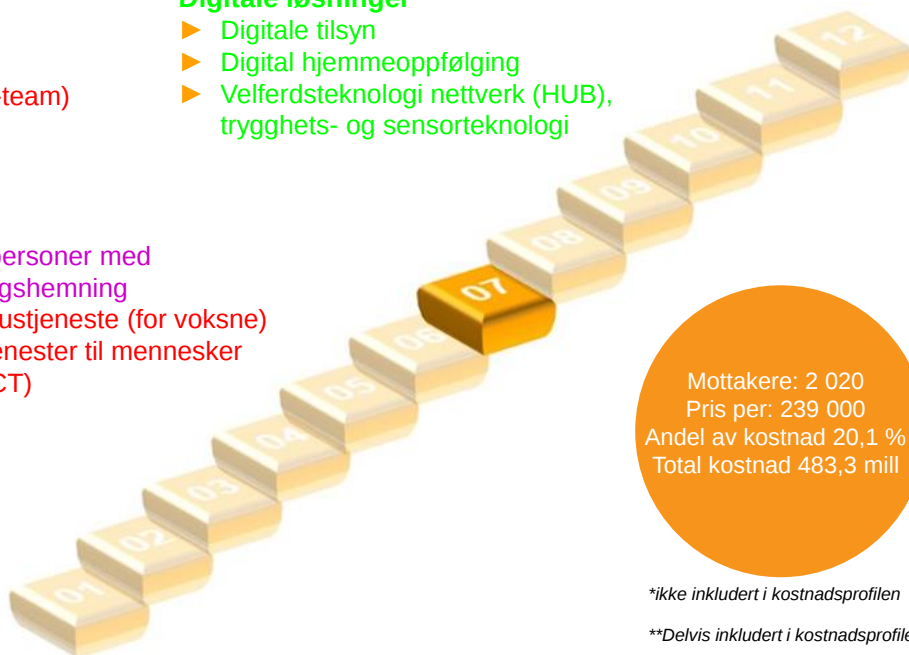
- ▶ Hjelpemiddel - langtidsutlån
- ▶ Fysioterapi og ergoterapi
- ▶ Legemiddelassistert rehabilitering (LAR-team)

Måltrettet helsehjelp

- ▶ Hjemmesykepleie, døgnbemannet
- ▶ Ruskonsulenter, rusteam
- ▶ Ambulerende miljøarbeidertjeneste for personer med utviklingsforstyrrelser og psykisk utviklingshemning
- ▶ Oppfølgingstjenesten psykisk helse og rustjeneste (for voksne)
- ▶ Oppsøkende, samtidige og helhetlige tjenester til mennesker med alvorlige psykiske utfordringer (FACT)
- ▶ Hukommelsesteam

Digitale løsninger

- ▶ Digitale tilsyn
- ▶ Digital hjemmeoppfølging
- ▶ Velferdsteknologi nettverk (HUB), trygghets- og sensorteknologi

*ikke inkludert i kostnadsprofilen

**Delvis inkludert i kostnadsprofilen

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 8 - Boliger med fellesfunksjoner

Nye boformer, samlokaliserte boliger med mulighet for oppsøkende tjenester

Innbyggere i østre Agder har tilgang til ulike boformer, tilpasset egne behov – nå og med tanke på framtiden. Når alder eller funksjonsevne skaper behov for oppsøkende tjenester og mer tilrettelegging, kan de flytte til boliger med fellesfunksjoner som gjør det mulig å fortsatt mestre hverdagen og leve selvstendig i eget hjem.

Kommunene i østre Agder

- Samarbeider med private aktører om utvikling av nye løsninger og nye boformer (både eie og leie), som fremmer fysisk og sosial aktivitet – både inne og ute. Boligene har nærhet til andre kommunale tjenester som legekontor, fysioterapeut og servicetilbud
- Legger til rette for samlokaliserte boliger med velferdsteknologiske løsninger og fellesfunksjoner som gir trygghet og stimulerer til sosiale fellesskap og kulturelle aktiviteter, med lav grad av bistand
- Tilbyr oppsøkende helsehjelp med forutsigbar responstid

Trinn 8 - Boliger med fellesfunksjoner

Nye boformer, samlokaliserte boliger med mulighet for oppsøkende tjenester

Råd og veiledning

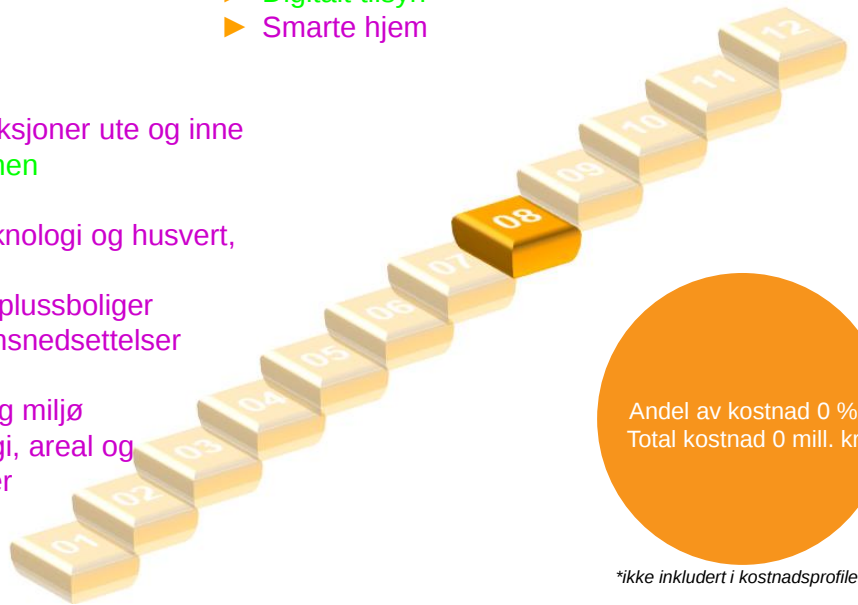
- ▶ Til både privatpersoner og utbyggere
- ▶ Veileder «Aldersvennlige bomiljøer»

Digitale løsninger

- ▶ Digitalt tilsyn
- ▶ Smarte hjem

Nye boformer for fremtiden

- ▶ Bomiljø med sosiale- og kulturelle funksjoner ute og inne
- ▶ Privat utbygging i dialog med kommunen
- ▶ Boliger for eldre eller mennesker med funksjonsnedsettelse med velferdsteknologi og husvert, bygd av private utbyggere
- ▶ Samlokaliserte boliger, bokollektiv og plussboliger
- ▶ Boformer for mennesker med funksjonsnedsettelse (også kognitive)
- ▶ Prosjekter knyttet til planer for klima og miljø
- ▶ Prosjekter knyttet til knutepunktstrategi, areal og transportplan, utvikling av bydelssenter

*ikke inkludert i kostnadsprofilen

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

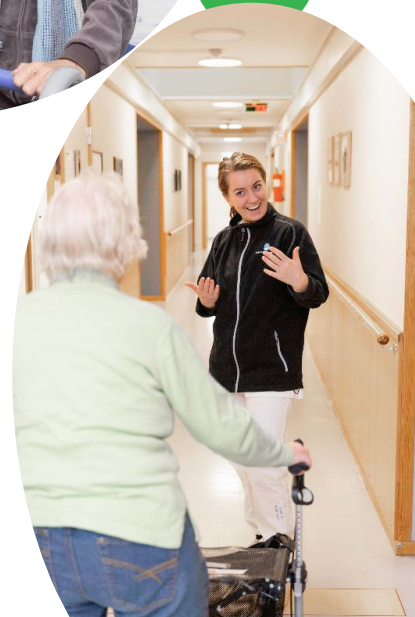
Trinn 9 - Tidsbegrenset opphold i institusjon

Rehabilitering, utredning, avlastning og kommunal øyeblikkelig hjelp

Innbyggere i østre Agder som har omfattende behov for helse- og omsorgstjenester i perioder, får tidsbegrenset opphold i institusjon.

Kommunene i østre Agder har tidsbegrensede tilbud som

- Forebygger funksjonsfall hos innbyggere
- Rehabiliterer innbyggere etter funksjonsfall og forebygger at behovet for mer inngripende hjelpetiltak øker
- Avlaster og støtter pårørende som står i omfattende omsorgsoppgaver over tid. Målet er å hindre overbelastning, ved at omsorgsyter får nødvendig fritid, ferie og mulighet til å delta i vanlige aktiviteter
- Muliggjør helhetlig og tverrfaglig utredning for å avklare riktig innsats
- Kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH), som gir et godt alternativ til sykehusinnleggelse for pasienter som er vurdert av lege og anses å være medisinsk avklart

Trinn 9 - Tidsbegrenset opphold i institusjon

Rehabilitering, utredning, avlastning og kommunal øyeblikkelig hjelp

Tidsbegrenset opphold

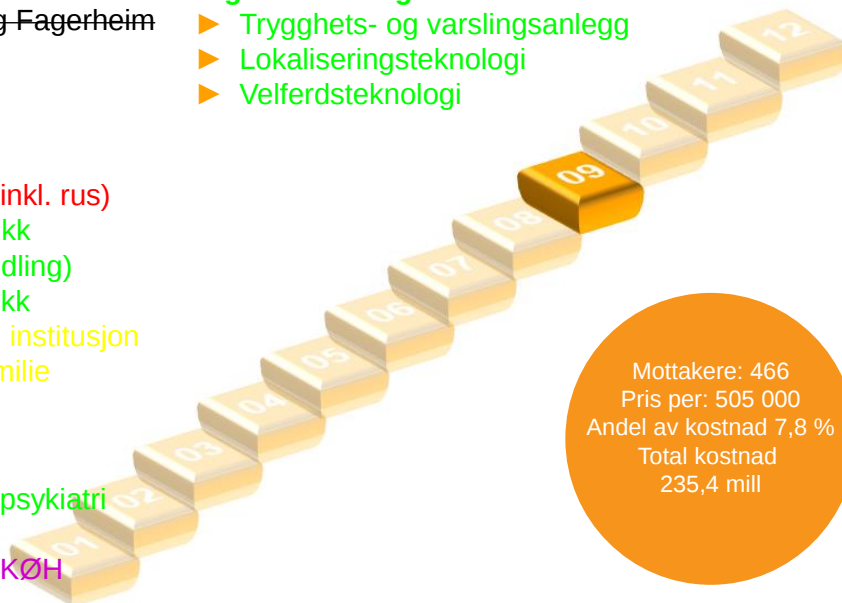
- ▶ Avlastning på institusjon, Rødtnet og Fagerheim
- ▶ Avlastning utenfor institusjon
- ▶ Gruppeavlastning
- ▶ Punktbasert avlastning i hjemmet
- ▶ Rehabiliteringsopphold,
- ▶ Behandling- og observasjonsopphold (inkl. rus)
- ▶ Utredningsopphold, demens og somatikk
- ▶ Omsorg ved livets slutt (palliativ behandling)
- ▶ Avlastningsopphold demens og somatikk
- ▶ Døgnavlastning for barn/unge/voksne i institusjon
- ▶ Akutt-/avklaringsleilighet for barn m/familie

Kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH), interkommunalt

- ▶ Pasienter med somatikk og lettere rus/psykiatri
- ▶ Sengeplass 3-5 dager
- ▶ Ambulant oppfølging etter innleggelse KØH
- ▶ Medisinsk oppfølging i hjemmet

Digitale løsninger

- ▶ Trygghets- og varslingsanlegg
- ▶ Lokaliseringsteknologi
- ▶ Velferdsteknologi

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 10 - Boliger med mulighet for heldøgntjenester

Samlokaliserte boliger med fellesareal samt areal for personalbase

Innbyggere i østre Agder som har vedvarende behov for heldøgns tjenester, får tilgang til tilrettelagt bolig hvor det er god tilgang på oppsøkende tjenester med spesialisert fagkompetanse. Boformen gjør det mulig å leve et selvstendig liv i eget hjem – og samtidig oppleve trygghet og god livskvalitet

Kommunene i østre Agder tilbyr samlokaliserte boliger med fellesareal og areal for personalbase som

- Støtter opp under den enkeltes evne til mestring og selvstendighet
- Stimulerer til god helse, sosiale fellesskap og livskvalitet
- Gir tilgjengelige og oppsøkende tjenester der innbyggeren bor
- Sikrer rett og spesialisert kompetanse ut fra funksjonsnivå og behov
- Muliggjør en selvstendig hverdag utenfor foreldrehjemmet for unge innbyggere med funksjonsnedsettelse når de er klare for det
- Gir trygghet for framtiden for foreldre til barn med funksjonsnedsettelse

Trinn 10 - Boliger med mulighet for heldøgntjenester

Samlokaliserte boliger med fellesareal samt areal for personalbase

Bolig, bofellesskap og bokollektiv til personer med:

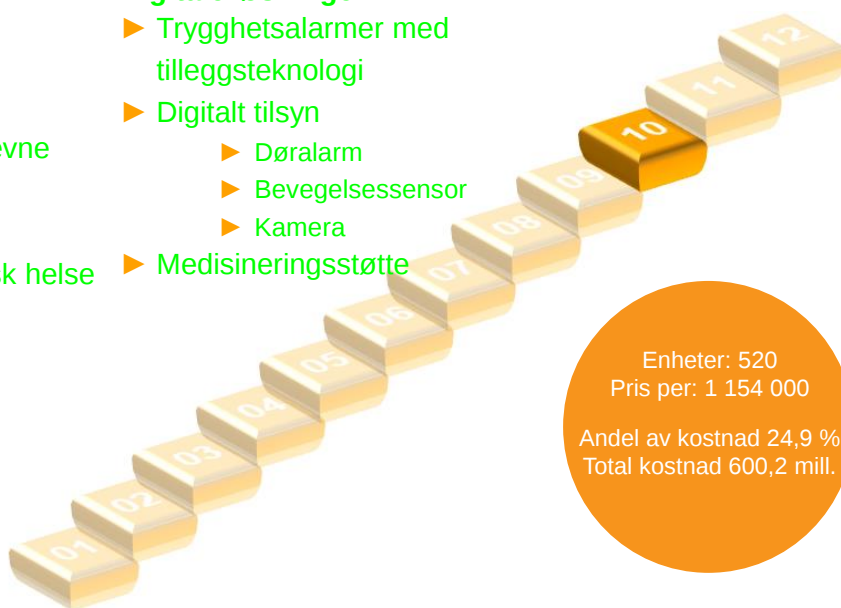
- ▶ sammensatte behov/utfordringer
- ▶ demenssykdom
- ▶ utviklingshemming og nedsatt funksjonsevne
- ▶ rus og samtidig psykiske utfordringer
- ▶ rehabiliteringsbehov rus
- ▶ utviklingsforstyrrelser - habilitering psykisk helse
- ▶ psykiske lidelser – bokollektiv

Gi liv til dagene

- ▶ Livsgledetiltak
- ▶ Frivillighet - besøksvenn m.m.
- ▶ Hverdagsmestring

Digitale løsninger

- ▶ Trygghetsalarmer med tilleggsteknologi
- ▶ Digitalt tilsyn
 - ▶ Døralarm
 - ▶ Bevegelsessensor
 - ▶ Kamera
- ▶ Medisineringsstøtte

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 11 - Institusjon

Langtidsplasser for pleie, medisinsk oppfølging og behandling

Innbyggere i østre Agder med omfattende helse- og omsorgsbehov, får heldøgns omsorg når hjelpetiltak på lavere trinn ikke lenger gjør dem i stand til å bo trygt i eget hjem.

Kommunene i østre Agder gjør vedtak om tjenester som

- Ivaretar innbyggere med behov for omfattende pleie, medisinsk oppfølging og behandling
- Sikrer oppfølging og tilsyn hele døgnet i permanent langtidsopphold
- Evaluerer helsetilstand og gir oppfølging på riktig nivå/trinn

Trinn 11 - Institusjon

Langtidsplasser for pleie, medisinsk oppfølging og behandling

Ordinære langtidsplasser

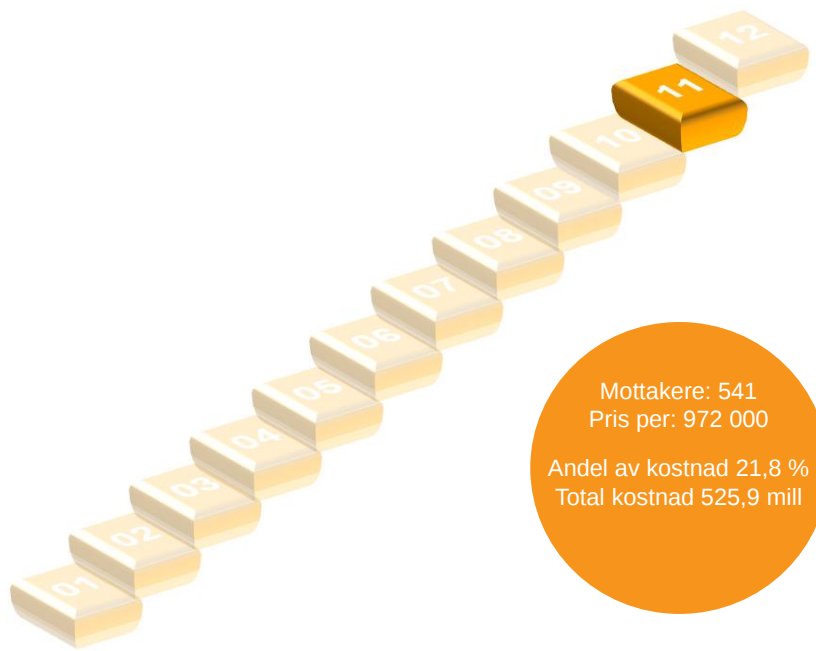
- ▶ Sykehjem
- ▶ Bo- og omsorgssenter

Gi liv til dagene

- ▶ Livsgledetiltak
- ▶ Frivillighet - besøksvenn m.m.
- ▶ Hverdagsmestring

Digitale løsninger

- ▶ Trygghets- og varslingsanlegg
- ▶ Lokaliseringsteknologi
- ▶ Digitalt tilsyn
- ▶ Kommunikasjonsplattformer
- ▶ Medisineringsstøtte

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Trinn 12 - Bolig og institusjon – spesialiserte plasser

Barnebolig, forsterkede plasser

Innbyggere i østre Agder som har utfordringer med å kontrollere egen adferd, får tilgang til forsterkede /spesialiserte botilbud.

Kommunene i østre Agder

sørger for forsterkede / spesialiserte boliger med stor grad av spesialisering og spisset fagkompetanse for ulike brukergrupper.

Kommunens tilbud

- skaper en trygg ramme i innbyggerens liv, slik at ingen er til fare for seg selv eller for andre
- har en varighet som blir vurdert fortløpende
- kan innebære kjøp av tjenester fra eksterne aktører

Trinn 12 - Bolig og institusjon – spesialiserte plasser

Barnebolig, forsterkede plasser

Spesialiserte/forsterkede boliger

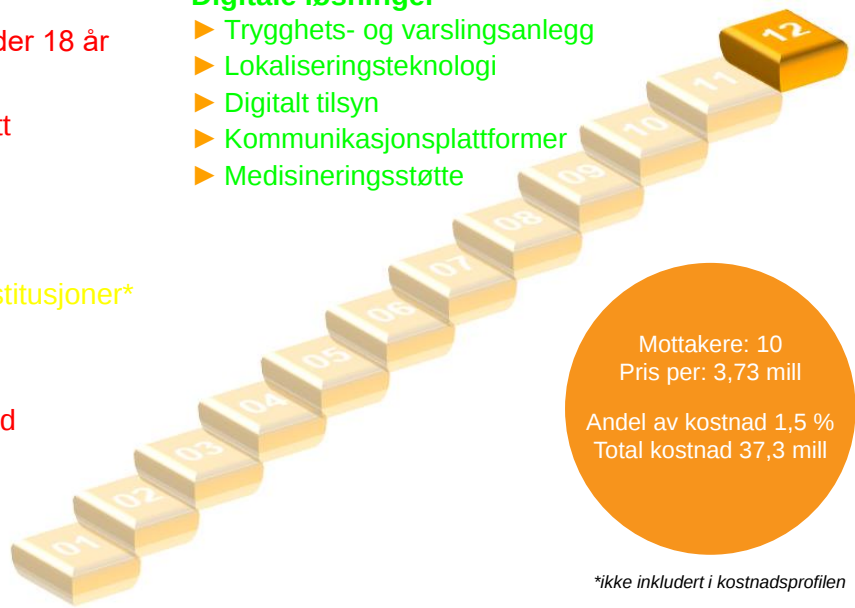
- ▶ Barnebolig for avlastning til barn/unge under 18 år
- ▶ Forsterket barnebolig
- ▶ Forsterkede boliger til voksne med nedsatt funksjonsevne
- ▶ Habiliteringsboliger psykisk helse
- ▶ Boliger psykisk helse
- ▶ Spesialiserte fosterhjem og barnevernsinstitusjoner*

Spesialisert avdeling/plasser i sykehjem:

- ▶ Skjermede «sterkplasser» til personer med demenssykdom
- ▶ Psykogeriatriske plasser

Digitale løsninger

- ▶ Trygghets- og varslingsanlegg
- ▶ Lokaliseringsteknologi
- ▶ Digitalt tilsyn
- ▶ Kommunikasjonsplattformer
- ▶ Medisineringstøtte

*ikke inkludert i kostnadsprofilen

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Utvikling av en felles regional helhetlig innsatstrapp i østre Agder på tvers av alle sektorer

- Innspill til tiltak på de tre laveste trinnene på oppvekstsamlingen 27. april 2023
- Redaksjon Tone Worren, Elisabeth Nærestad og Siri Sølvberg Andersen
- Metodebeskrivelse
- Økonomisk fordeling i trappen på kommunenivå
- Brukertelling i trappen på kommunenivå

Østre Agder
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Grimstad
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Risør
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Tvedestrand
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Froland
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Gjerstad
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Vegårshei
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Åmli
tverrsektorielle
arbeidsgrupper
med definerte
prosjektpressurser

Fagutvalget for analyse - og kunnskapsutvikling

Helse - og omsorgslederforum er styringsgruppe
Månedlig rapportering

Kommunedirektørutvalget
Tertialrapportering

Representantskapet (Ordførernettverket)
Årlig /halvårlig

Veien videre:
Håpet er lysegrønt og pyramiden er snudd!

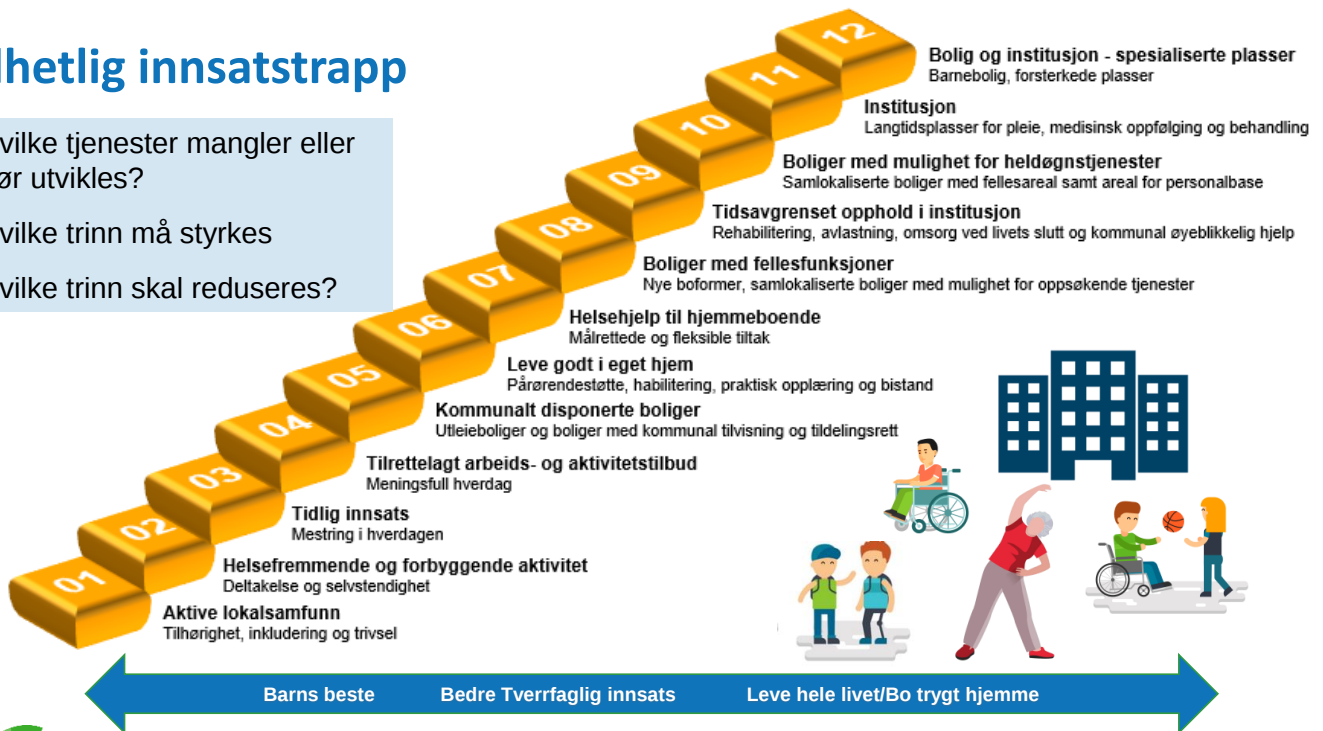

Østre Agder
regionråd

Helhetlig innsatstrapp i Østre Agder 2023

Helhetlig innsatstrapp

- ▶ Hvilke tjenester mangler eller bør utvikles?
- ▶ Hvilke trinn må styrkes
- ▶ Hvilke trinn skal reduseres?

Hvilke tilbud mangler eller bør videreutvikles på trinn 1 for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i Østre Agder (n=100 side 1/3)

- 1 gratis fritidsaktivitet pr barn
- Aktive medvirkningsarenaer for å få tiltak som treffer behovene (lettere å finne løsninger enn å finne ut hva behovet egentlig er)
- Aktiviteter for de som ikke liker idrett
- Aktivitetsskole med kvalitativt gode tilbud på ettermiddag og sommer.
- Alternativ til skole for ungdom som ikke trives.
- Kommunen i Østre Agder har nok tjenestetilbud, slik vi ser det, men de som er der må være i stand til å handle. Dette være seg både ved kompetanse og handlegkraft.
- Avlastning/ støtte for pårørende til eldre hjemmeverende foreldre.
- Barnehager og skoler tilbyr plass til fritidsaktiviteter for familier etter stengt tid
- Barselgruppe
- Bedre og tydeligere samarbeid mellom PPT og barnehagene som forebyggende tiltak
- Benytte eksisterende kommunale bygg (bhg/skoler) mer aktivt til flerbuk.
- Bruke frivillige organisasjoner inn i bhg og skole. F.eks lesestund og liknende
- Bygge nye boligfelt med tun hvor du naturlig møter naboene.
- ChatGpt for enkelt å melde behov og bli kontaktet.
- Enkelt og tilgjengelig skjema/påmelding for å bli inkludert i kommunen.
- Ernæring
- Et tilbud til barnehagene slik at de er mer rustet til å håndtere familier og barn som er i sorg.
- Etter skoletid tilbud til 5.- 7. Trinn
- Etterspør tilbud etter skolen og trygge voksne som møter dem
- Fikse lekeklassen på Hove
- Flerbruks hus
- Flere «buer» i byen, gjerne delt mellom sentrum og Fevik, f.eks
- Flere helsetjenester fast ute i barnehage og skole.
- Flere instanser tilstede på skole.
- Flere lekeplasser i nærmiljøet til barna
- Flyktningtjenesten i Tvedestrand
- For aktivt lokalsamfunn: innføre boplikt og ikke legge ned skoler. Uten dette ryker lokalsamfunn.
- Foreldrekafe på kveldstid i barnehager
- Foreldrekurs f.eks. n år barna er 4-5 år, over 4-5 kvelder hvor tema kan være grensesetting, kos-sirkelen og traumebevisst omsorg
- Fritidsaktiviteter spredt i kommunen, ikke bare sentralt
- Fritidsklubber
- Fritidskortet innføres på nytt for alle, lavere pris på fritidsaktiviteter
- Fritidsmedarbeidere som jobber ettermiddag og kveld
- Fritidstilbud for ungdom på kveldstid utenfor idrett og menighet
- Fritidstilbud rett etter skolen som er del/fullfinansiert. Transport og org «berører ikke foreldre»
- Fritidstilbud som ikke er avhengig av frivillighet og "ildsjeler"
- Fritidstilbud som ikke er idrett (2)

Hvilke tilbud mangler eller bør videreutvikles på trinn 1 for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i Østre Agder (n=100 side 2/3)

- Frivillige pensjonister inn i barnehagen - tosidig gevinst - både hos barna og pensjonistene
- Frivilligfestival
- Frivillighetsarbeid inn på flere arenaer. Bruke ressursene som finnes i nærmiljøet.
- Frivillighetsarbeid som møteplass, virkemiddel og samarbeid.
- Frivillighetssentral, Risør kommune
- Færre og større skoler
- Få tilbake fritidskortet i Østre Agder
- Gratis norsk og samfunnsfagstudenter til alle som bosetter seg i kommunen og som har behov for det
- Haldagskole med fritidsaktiviteter
- Haldagskole som sosial utjevning (leksefri skole)
- Helhetlig tenking når man regulerer boligområde
- Helsestasjonen kan være en viktig møteplass for inkludering, trivsel og tilhørighet - spesielt for de som ikke har stort nettverk
- "Helsestasjons- og skolehelsetjeneste under møteplasser da de har universelle tilbud til alle gravide, barn og familier. Ønsker gratis fritidstilbud til elevene på skolen etter skoletid."
- Ikke alle elever kan følge Opplæringsloven, alternative opplæringsarenaer
- Integre flyktninger gjennom matlaging i barnehage
- Koble på/gjøre kjent med gratis fritidsaktiviteter allerede fra barnehagen slik at både barn og foreldre har mulighet for å inngå i et nettverk
- Kollektivtrafikken må forberedes for at det er mulig for lavinntektsfamilier å bo i hele kommunen, og ha mulighet til å komme seg til barnehage og jobb.
- Kommunale bygg til flerbruks bygg.
- Kvelds åpne skoler og barnehager
- Lage gode lekeplasser/ hager hvor naboer har lyst til å være. Både voksne og barn. Dette utvikler gode naboskapet
- Lavterskel fritidstilbud rett etter skoletid
- Lavterskelkurs for hjelp og veiledning til det å være foreldre
- Leksefri skole
- Leksehjelp på alle skoler
- Mange gode tilbud, men det mangler en god holdning til at samarbeid er ressurs!
- Medvirkning av barn/unge i planlegging av skolens uteområder (særlig fysisk aktivitet for jenter)
- Mer fokus på de 1000 første dagene, i barnehage og helsestasjon.
- Mer fokus på distriktene
- Mer utleie av skolebygg i ferier og kvelder med bl.a. tilbud til barn og unge i nærmiljøet
- Midler til frivillige organisasjoner
- MOBILFRI SKOLE!!!!
- Møteplasser for ungdommer, utenom idrett.
- Nabolagsveforeninger
- Natteravnere i utkantene
- Nav mangler i oversikt
- Nav, flykntjenesten må inn på nivå 1. Både som veileder for foreldre: innbyggere og bhg: skole
- Organisere nettverksgrupper i barnehage og barneskolen
- Politi og brannvesen på besøk i skoler og barnehager

Hvilke tilbud mangler eller bør videreutvikles på trinn 1 for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i Østre Agder (n=100 side 3/3)

- Relevante oppgaver og saker for ungdomsrådene, for å få reell medvirkning og innflytelse i utvikling av samfunnet
- Revidere og styrke kollektivtilbud
- Rom i barnehager som kan brukes på fritid
- "Samarbeid med NAV - forebyggende arbeidMøteplasser for ungdom om ettermiddager Flere grønnelunger og lekeplasser"
- Samarbeid mellom ulike barnehager og/eller skoler om ressurser med fokus friluft, ernæring, kunst og idrett.
- Skole utenfor skole, alternativt opplegg for elever som trenger avbrett fra det ordinære opplæringstilbudet
- Skolelos er et godt tiltak, men det er frivillig for hver enkelt saksbehandler om den vil fysisk dra hjem og hjelpe barnet å komme på skolen. Det resulterer i at tjenesten i praksis ikke er tilgjengelig
- Spesialpedagoger inn i utvidet grunnbemanning i barnehager.
- Stor lekeplass, et møtepunkt for barnefamilier
- Større og færre barnehager
- Tenke annerledes rundt SFO, flere aktiviteter og kurs inn i denne tiden. Tenk aktivitetsskole.
- Tilbud om Foreldreveiledning til alle på grønt nivå
- Tilbud til i HELE kommunen
- Tjenestene bli bedre kjent med hverandre. Forelese for hverandres ansatte.
- Trygg trafikk
- Universelle fritidsaktiviteter for alle aldre
- Utkanttilbud
- Ved planlegging av nye boligfelt bør det settes av plass/ bygning av felles lokaler
- Ved å bevilge prosjektpenger til frivillige som kan bidra til et tilbud etter skoletid der barna bor for å sikre at de kan selv komme dit. Feks benytte skolens musikkrom, gymsal, kjøkken m.m +gratis
- Viktig med mangfold. Beholde små skoler og barnehager, ikke alltid større er bedre!!
- Økende antall uregulerte barn, kompetanse på hvordan møte dem tidlig
- Åpent fritidstilbud på ettermiddag/kveld
- Åpent skolebibliotek som møtested for elevene etter skolen

Hvilke tilbud mangler eller bør videreutvikles på trinn 2 og 3 for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i østre Agder (n=50 side 1/2)

- "Ny i Grimstad"
- 2 - organisasjonen FRI og Rosa kompetanse
- 2 og 3 - familietjenesten
- 3 - familievernkantoret
- østre Agder - Aktivitetstilbud/kurs er for detaljert på trinn 2? Blir litt skjevhet mellom teksten på trinn 1 og trinn 2 og 3
- østre Agder - Er Arendalshjelpa lagt for tidlig i trappa? Det er et lavterskel tilbud, men krever en henvendelse..
- østre Agder 2 dagtilbud i samarbeid med org. Biblioteket i større grad. God arena hvor unge møtes men også kan lkobles til foreldre
- østre Agder 2 og 3 skole og barnehage under systematisk forebyggende tiltak og rådgiving og koordinering
- østre Agder mangler et rett etter skolen-tilbud fra eks kulturskolen som er del/full-finansiert
- østre Agder og 2 og 3 råd og veiledning familietjenesten og familievernkantoret
- "østre AgderPPT/spesialpedagoger fra trinn 2 helsefremmende til trinn 3 mestring?Samme med mobilt team?Barnehage og skole tydelig inn på trinn 3. i forhold til mestring. Det er tidlig innsats"
- Barnehage og skole under systematisk forebyggende innsats på trinn 2
- Barnevernstjenesten -frivillig tilbud
- BPA som likestillingsverktøy
- Dersom barn/ ungd. ikke vil snakke med helse, kan ikke helse gi seg, men bygge relasjon til barnet åpner seg og forteller.
- Det finnes veldig mange tilbud, men det kan være vanskelig å navigere i. Ikke like lett for alle "brukere" å vite hvor de skal finne det som passer for dem
- Ernæringsråd for å hindre overvekt blant bsrn og unge
- Et tilbud som ikke finnes er «ekstra-besteforeldre», noen som har kapasitet til å være ekstra besteforeldre for familier som har lite nettverk
- Familietjenesten (råd og veil)
- Fritidskontakt
- Få foreldre i aktivitet på dagtid; gjerne jobb.
- God start (forsterket helsestasjon) på trinn 3. østre Agder
- Gratis barnehageplass for søsken nr 3
- Gratis SFO fra 5-7 kl barn med særskilte behov
- Helsestasjon og skolehelsetjenesten under systematisk forebyggende innsats. Det står bare skolehelsetjenesten

Hvilke tilbud mangler eller bør videreutvikles på trinn 2 og 3 for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i Østre Agder (n=50 side 1/2)

- Helsetjenester fast ute i skole og bhg.
- Inn på tunet
- Kanskje lavterskeltilbud kan endres til tjenestetilbud?
- Kostholdsveiledning
- Kurs i privatøkonomi (2)
- Kurs i privatøkonomi, for både ungdom og voksne/familier
- Kursene må være mer intensiverte for å få høyere effekt hos brukerne. Eks. familieveiledning.
- Ledsagerbevis
- Likepersonsarbeid SAFO
- Matnyttig (digitalt)
- Mer for ungdommer i alderen 16 -18 år.
- Miljøarbeidere med eget sted på skolen, der elever kan komme for en pause dersom de ikke mestrer å være i klassen. Dette kan forebygge ufrivillig fravær. Gjerne åpent etter skoletid,
- Overskrift for skole og barnehage- forslag: opplæring og mestring
- Samarbeid barnehage- eldresenter
- Sikre lett måte (uavhengig av digitale ferdigheter) å finne det du trenger digitalt med forklaringer, og at du kan trykke deg videre på en enkel måte.
- Skolelos må faktisk ut til hjemmene og hjelpe barn/ ungd. til å komme på skolen. Kan ikke være frivillig.
- Spesialpedagoger i alle barnehager
- Språkkafé
- Søskenmoderasjon for søsken i barnehage og Sfo
- Trinn 1: Mer kunst i offentlige rom. Vekt på god estetikk i våre felles rom ute og inne
- Vennefamilier for de som er nye i Grimstad
- Vennefamilietilbud (2)
- Økonomisk hjelp: omsorgslønn

Hvordan kan innsatstrappa være et verktøy for å lykkes med tidlig innsats?

Innspill fra deltakere seminar 27 april i østre Agder (n=9)

- Alle må ta sitt del av ansvaret godt
- Flere tjenester ser samme utfordringer
- Bevisstgjøring og felles forståelse på tvers av tjenester
- Jobbe strukturert med samspill og foreldreveiledning
- Oversiktlig og et dokument som kan brukes som en del av et foreldresamarbeid.
- Sette inn mer ressurser i barnehagene.
- Sette inn tiltak i barnehagen slik at vi starter arbeidet med barna så tidlig som mulig.
- Ved at tjenestene bedre forstår hverandres mandat, at det er tydelig at vi har et felles ansvar og derfor må vi jobbe sammen- ikke skyve saken over til andre/ tilbake igjen.
- Synliggjøring og bevisstgjøring, samt se hvor vi kan og bør jobbe med tverrfaglig

Hvordan benytter vi innsatstrappa som rammeverk i vår egen kommune for å sikre bærekraftig utvikling?

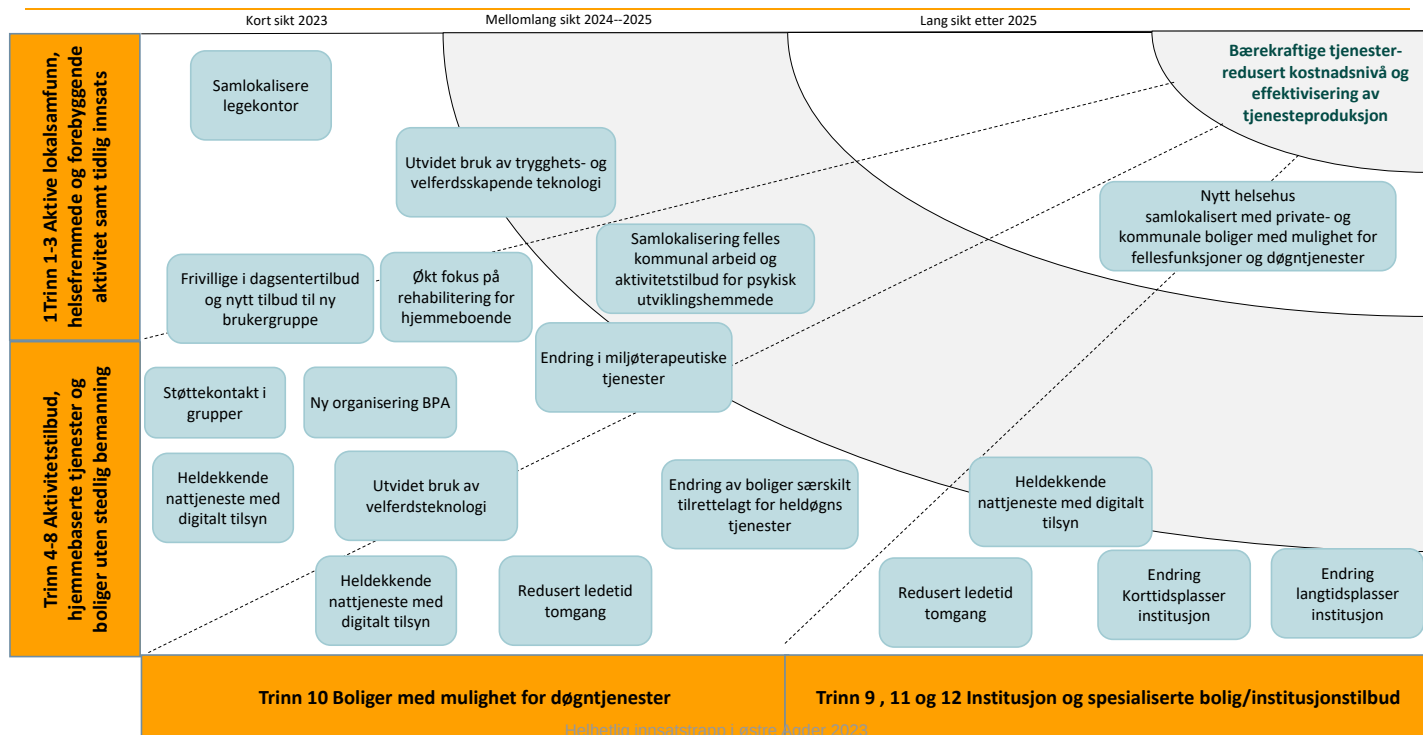
Innspill fra deltakere seminar 27 april i Østre Agder n=9

- Dreining av tjenestene over tid - tidligere inn samtidig som de som har kommet lenger i problemutvikling må få hjelp
- Vi prøver i form av bti og ressursteam
- Politisk vilje til økonomisk prioritering
- Bedre oversikt over tjenestene til de som arbeider i feltet og mer struktur. Eks at det ved mld til barnevern skal vises hva er forsøkt av forebyggende tiltak.
- Kjenne til tjenestene i egen kommune
- I startgropa
- BTI
- Til samarbeid
- Kunnskap om tilbud på nivå 1 må ut til alle som jobber med barn og unge.

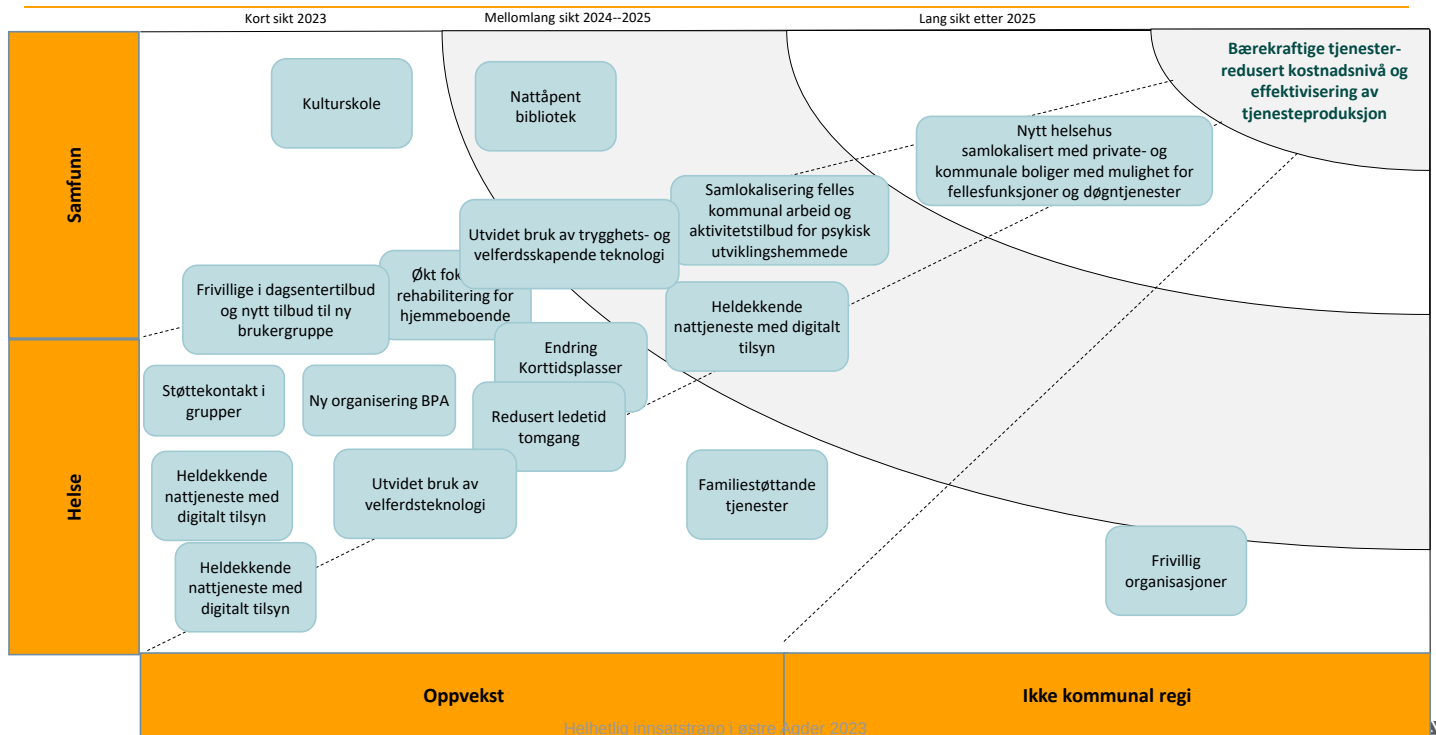
3.2 Utviklingstiltak helhetlig innsatstrapp, eksempel

«Strategisk veikart» med utviklingstiltak

3.2 Utviklingstiltak helhetlig innsatstrapp, eksempel

«Strategisk veikart» med utviklingstiltak trinn 1

God kommunikasjon og tydelig forventningsavklaring med innbyggerne før kommunale tjenester blir innvilget – som samsvarer med innsatstrappas intensjon

Du kan som er innbygger forvente at kommunen

- Samarbeider med innbyggere om å skape barnevennlige, aldersvennlige og universelt utformede møteplasser i lokalmiljøet – ute og inne – hvor alle får mulighet til å møte hverandre og være en del av fellesskapet
- Tilbyr lett tilgjengelige helsefremmende tilbud og aktiviteter, og gir gode og faglige råd om hvordan du tar vare på egen helse
- Støtter deg så du mestrer egen hverdag – enten det er deg eller noen du har omsorg for som har ekstra behov for støtte.
- Legger til rette så du kan komme deg i arbeid eller en meningsfull dagaktivitet, tilpasset dine ønsker og forutsetninger
- Tilbyr tilrettelagte boliger, og legger til rette for at innbyggere kan gå fra å leie til å eie egen bolig
- Tilbyr målrettet, fleksibel støtte i perioder hvor du trenger noe ekstra for å få tilbake en stabil helsesituasjon
- Gjør det mulig for deg å flytte til boliger hvor du bevarer selvstendigheten din samtidig som det er lagt til rette for både fellesskap og praktisk bistand i hverdagen
- Tilbyr tidsavgrenset eller permanent opphold i botilbud med heldøgns omsorg når du har behov for omfattende pleie, medisinsk oppfølging og behandling

Østre Agder
regionråd

Kommunen forventer av deg som er innbygger at du

- Tar vare på familie og venner, inkluderer mennesker i nærområdet ditt, og bidrar til gode fellesskap og møteplasser for alle
- Tar gode valg for egen helse – i dag og med tanke på framtiden
- Yter god omsorg for dem du har et omsorgsansvar for
- Oppsøker råd og veiledning for å mestre livet og daglige aktiviteter, så du bevarer et selvstendig liv med gode hverdager
- Gjør ditt ytterste for å være i jobb og/eller aktivitet, og formidler hvilke tilpasninger som er viktig for deg for å fungere godt over tid
- Tenker universell utforming tidlig og gjør tilpasninger i boligen din, slik at du kan leve der også på lengre sikt – eller bytter til en bolig som møter dine ønsker og behov for framtiden
- Tar i bruk teknologi og annet utstyr som kan forenkle hverdagen og som gjør det lettere å klare deg hjemme uten hjelp fra andre
- Følger opp anbefalinger fra lege og behandlere, slik at du holder helseutfordringer i sjakk så lenge som mulig
- Planlegger for egen alderdom og hvordan du kan ivareta livskvalitet og behovet for sosial kontakt, selv om alderen gir deg noen nye begrensninger
- Lager en framtidfullmakt som vil være til hjelp hvis du i framtiden får problemer med å gjøre rede for hva som er viktig for deg

Metodebeskrivelse for utarbeidelse av kommunal innsatstrapp

- Innsatstrappa har et livsløpsperspektiv, og omfatter tjenester til innbyggere i alle aldre.
- Kommunens egne innsatstrapper benytter strukturen fra den regionale innsatstrappa med en formålsside og en tiltaksside som gir oversikt over tilbudene som finnes i kommunen.
- For å kunne benytte innsatstrappa som felles og sammenlignbart regionalt analysegrunnlag, må **antall** trinn, **navn** på trinnene, **samt formålet** med trinnene ikke endres av den enkelte kommune. Eventuelle endringer gjøres i Helseledernetverket i østre Agder en gang per år.
- Kommuner kan trekke ut deler av innsatstrappa for å synliggjøre tjenestetilbudet til spesifikke brukergrupper/målgrupper. Det anbefales da at trinnenes **inndeling**, **navn** og **formål** ikke endres, men fortsatt samsvarer med trinnene i den regionale innsatstrappen. Dette styrker potensialet for samarbeid om tjenesteutvikling i regionen.
- Tiltakssiden for hvert trinn tilpasses den enkelte kommunes tjenestetilbud. I den regionale trappa har tilbudene generelle navn ut fra sitt formål. I den kommunale innsatstrappa benyttes konkrete navn på tilbudene i den enkelte kommune.
- Både kommunale, regionale og andre tjenester tas med i kommunens tiltaksoversikt, selv om det kun er kommunale tiltak som inkluderes i kostnadsoversikten. Det anbefales å synliggjøre hva som er kommunale og hva som er regionale tiltak.
- Ingen av kommunene har i utgangspunktet alle tilbud som nevnes i den regionale trappa, men kan hente inspirasjon til hva de ønsker å satse på videre.

Metodebeskrivelse – kommunal innsatstrapp

Tidlig innsats og forebyggende tiltak har høyere effekt og koster mindre enn å reparere – både for enkeltmennesker og for lokalsamfunn!

I denne første regionale versjonen har det vært et særlig fokus på helse- og omsorgstjenestene, men prosessen har synliggjort at forebygging må omfatte et bredere spekter av kommunens tjenester. Ambisjonen videre er at:

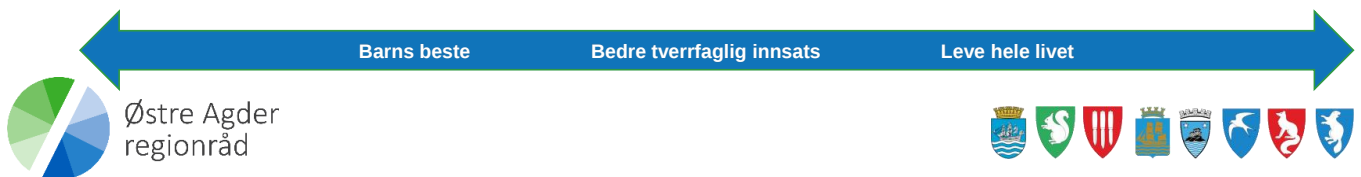
- ***Kommunene tar aktive grep for å styrke de lavere trinnene i innsatstrappen ved å gjøre smarte grep øverst i trappen***
 - Trinn 1-3 er åpne tilbud, som kommunens innbyggere kan benytte seg av når de selv ønsker.
 - Fra Trinn 4 må innbyggere søke/ gjøre avtale med tjenesteyter.
 - Fra trinn 5 fattet kommunen vedtak og tildeler tjenester, i tråd med nasjonale tildelingskriterier.
- ***Kommunene setter egne mål og utarbeider egne handlingsplaner for:***
 - Hvilke trinn må styrkes?
 - Hvilke trinn skal reduseres?
 - Hvilke tjenester mangler eller bør utvikles?
- ***Kommunen utvikler en plan for kommunikasjon med innbyggerne***

Metodebeskrivelse – gjennomgående forutsetninger

I møte med innbyggere skal kommunene jobbe systematisk for tidlig innsats og forebygge at utfordringene vokser seg store. Dette forutsetter høy grad av medvirkning og involvering av innbyggeren selv. Alle trinn i innsatstrappa bygger blant annet på målene om:

- **Barns beste**
Grunnleggende prinsipper fra FNs barnekonvensjon om barnets beste (art.3), ikke-diskriminering (art.2), retten til liv og utvikling (art.6) og barns rett til å bli hørt (art.12) legges til grunn i all kommunal saksbehandling.
- **Bedre tverrfaglig innsats/samarbeid (BTI/BTS)**
Kommunene samordner velferdstjenestene slik at innbyggerne får helhetlige og koordinerte tjenester. Fra 2022 får kommunene en lovfestet samordningsplikt av velferdstjenester for barn og unge. På systemnivå må myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling.
- **Leve hele livet**
Eldre skal få mulighet til mestre livet lenge og ha en trygg og aktiv alderdom. Leve hele livet-reformen handler om de grunnleggende tingene som er viktig for god livskvalitet for eldre: mat, aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene. Sektor- og aldersovergrepene planlegging.

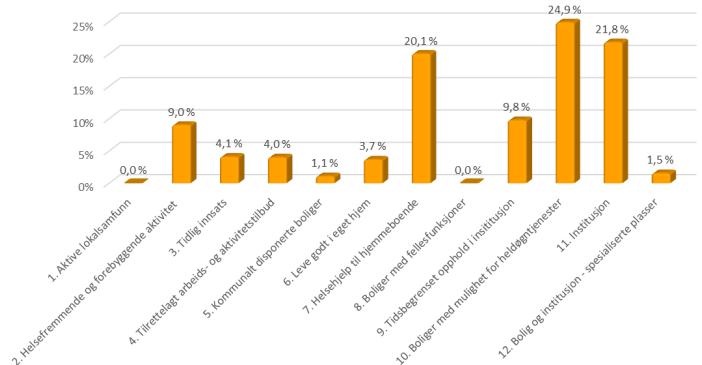

Metodebeskrivelse – økonomiske fordeling i den helhetlige innsatstrappen

Tall i oransje bobler:

- Økonomisk ressursbruk i trappen baseres på regnskap for 2020. Kostnader direkte relatert til enkelt-trinn er lagt der. Kostnader som understøtter hele trappen (koordinatorroller, indirekte kostnader, administrasjon), er fordelt representativt utover alle trinnene. Andre tjenester tatt med i trappen er hentet fra kommunenes KOSTRA regnskap, og er ikke gjennomgått detaljert med kommunene. Enkelte avvik kan derfor forekomme.
- Tall på brukere har som mål å rapportere unike tjenestemottakere på hvert trinn. Datagrunnlaget er fra kommunenes brukergruppeanalyse i regi av Agenda Kaupang samt brukertellinger fra kommunene og statlig nivå. Brukere under 18 år er i liten grad tatt med.
- Fordelingene av ressursbruken nevnt overfor er ikke helt presis og må brukes med forsiktighet. Det er likevel vår oppfatning at tallene gir en god indikasjon på ressursbruk og tjenestemottakere. Usikkerheten er størst på de første tre trinnene.

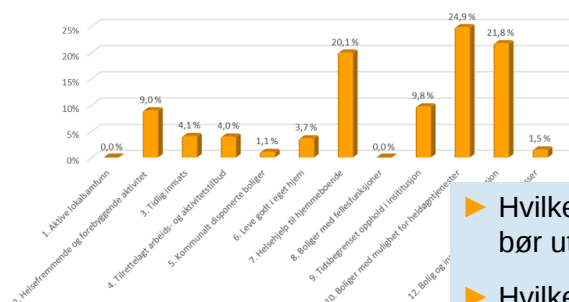
Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Agder 8K

Hvordan sikre en mer bærekraftig kostnadsprofil på kommunens helhetlige innsatstrapp?

Hvordan sikre sektor- og aldersovergripende planlegging?

Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Agder 8K

► Hvilke tjenester mangler eller bør utvikles?

► Hvilke trinn må styrkes

► Hvilke trinn skal reduseres?

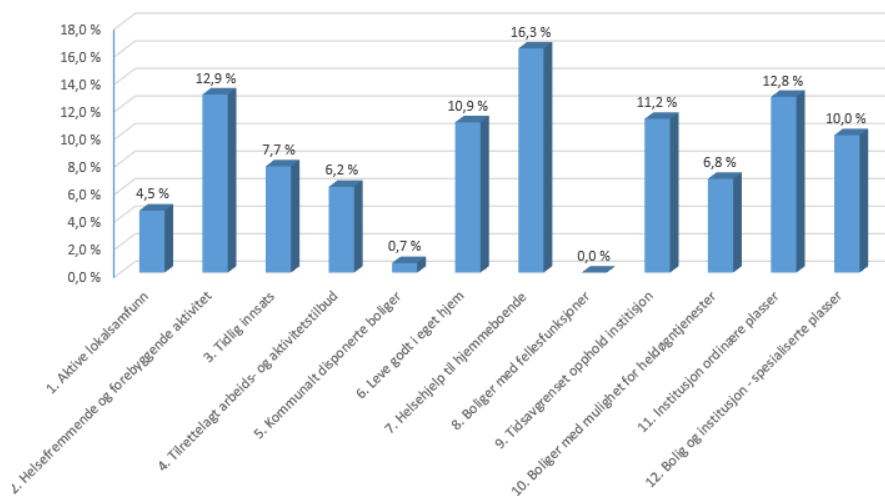

Østre Agder
regionråd

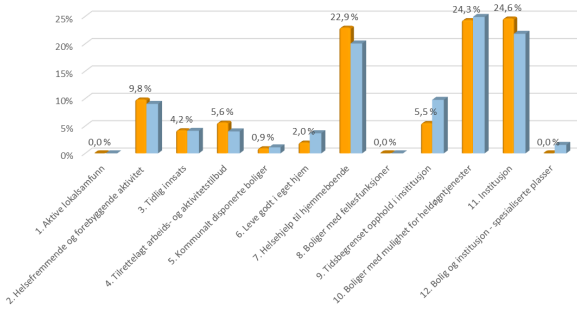
Eksempel på
kostnadsfordeling for
Arendal kommune
for alle sektorer
basert på regnskap
for 2022

Kostnadsfordeling innsatstrapp Arendal, 2022

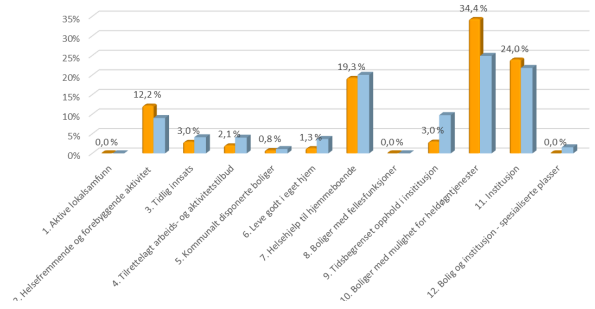

Kostnadsprofil per kommune mot alle 8 kommunene i østre Agder i 2021, kun helse- og omsorgstjenestene (1)

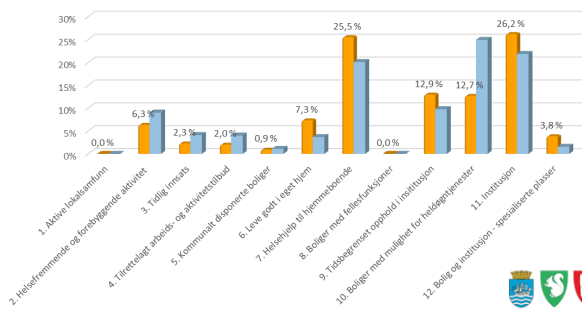
Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Risør (oransje) sammenlignet med Agder 8K (blå)

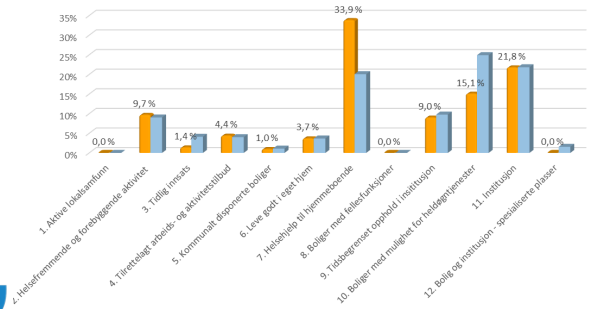
Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Gjerstad (oransje) sammenlignet med Agder 8K (blå)

Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Vegårshei (oransje) sammenlignet med Agder 8K (blå)

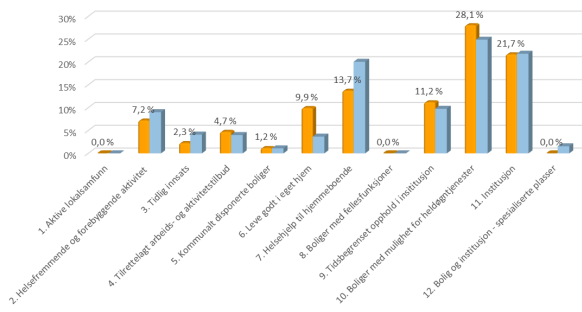

Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Tvedestrand (oransje) sammenlignet med Agder 8K (blå)

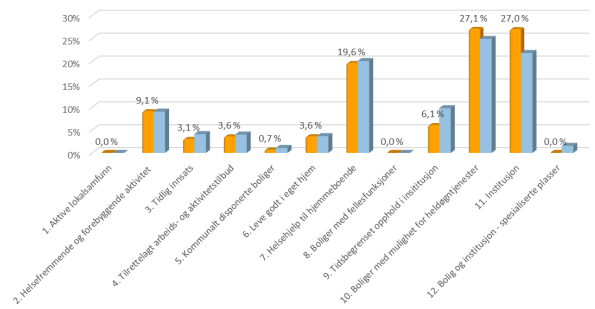

Kostnadsprofil per kommune mot alle 8 kommunene i østre Agder i 2021, kun helse- og omsorgstjenestene (2)

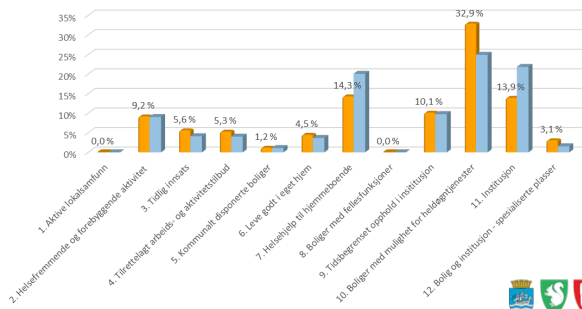
Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Froland (oransje)
sammenlignet med Agder 8K (blå)

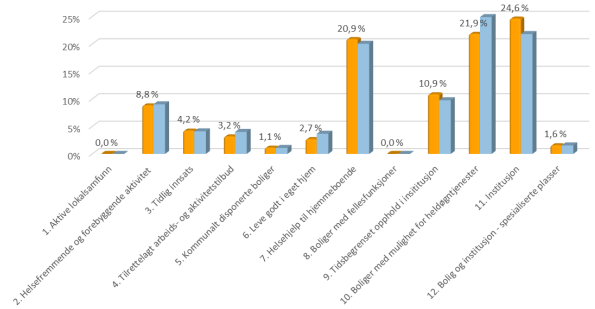
Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Åmli (oransje) sammenlignet
med Agder 8K (blå)

Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Grimstad (oransje)
sammenlignet med Agder 8K (blå)

Kostnadsfordeling i helhetlig innsatstrapp for Arendal (oransje)
sammenlignet med Agder 8K (blå)

Helhetlig innsatstrapp som del av en helhetlig virksomhetsstyring i utviklingen av bærekraftige oppvekst-, helse- og omsorgstjenester i kommunene

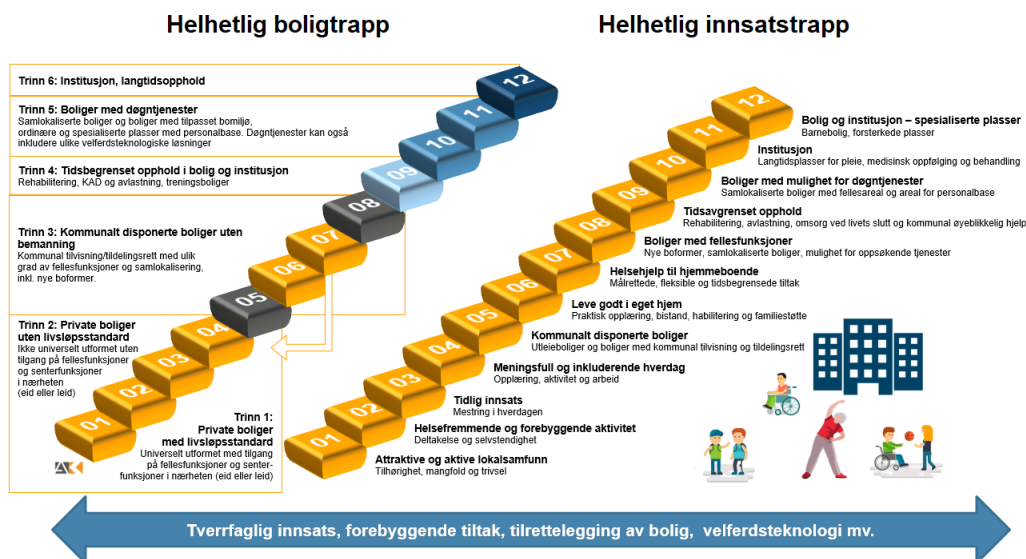
Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

3.0 Helhetlig innsatstrapp og boligtrapp

Innsatstrapp og boligtrapp som strategisk og faglig rammeverk for bærekraftig utvikling

Finansiering og dimensjonering på kort og lang sikt: Hvordan skal forebyggende tiltak på de laveste trinnene prioriteres for å sikre redusert behov for døgntjenester? Hva skal prioriteres når?

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Samskapende saksbehandling - hva kan vi velge av tjenester? (operative valg)

Ressurskalkulator		Hva koster forskjellige sammensetninger av tjenester årlig? Hver bruksløst eller med redusert ressursbruk			Hvor mye "har vi råd til" for denne summen av andre tjenester?			Årstimeinnsats		
		Årskostnad			Alternativ tjeneste			Tidstimeinnsats per år		
Priser basert på "Forsøk med ulike finansiering av omsorgstjenester", justert for kommunal deflator og redusert med indirekte kostnader Priser rundet opp per februar 2022 versjon 22.4		Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Årlig ressursinnsats per bruker		Ettelstetnad			Tidstetnad i løn			Alternativ bruk av annen tjeneste		
3. Aktiv bistandstjeneste										
4. Aktiv bistandstjeneste										
5. Møtende og aktivitetstjeneste										
6. Helsehjelp og midlertidig i hjemmet										
7. Kommunalt disponerte boliger										
8. Samskaper boliger med helsehjelp										
9. Tidsbegrenset opphold										
10. Bolig med dagtilbud										
11. Innskudd ordnede plasser										
12. Spesiell bolig og innskudd										

Ressurskalkulator som et faglig og ressursmessig prioriteringsverktøy

Verktøyet benyttes for å skape mest mulig nytteverdi for innbyggeren innen for rammen av fag, folk og penger

- Ressurskalkulatoren bidrar til likhet i vurderingen av ressursinnsats og gir en mulighet til å vurdere ulike behovsdekninger opp mot hverandre
- Ressurskalkulatoren tydeliggjør hva en enkelt tjeneste vil legge beslag på av ressurser og muliggjør evaluering av forskjellige trinn og mulige løsninger. Verdi for brukeren sees i forhold til denne ressursbruken
- Ressurskalkulatoren gir felles kunnskap om ressursbruken. De faglige innspillene gir samlet kompetanse om verdien av ressursbruken

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

3.0 Utvikling av en helhetlig innsatstrapp - implementering

Vi bruker personas for å øke kunnskap, innsikt og eierskap internt og eksternt

Hjørdis Fysiske utfordringer

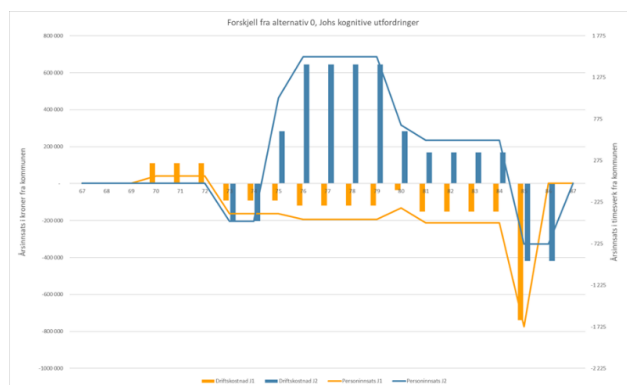
Johs Kognitive utfordringer

Gerd Helseutfordringer

Mats Oppvekst, spesialpedagogikk og barnevern

Alder	Investering			Driftskostnad			Timesinnsats per år		
	Alt - 0	Alt - 1	Alt - 2	Alt - 0	Alt - 1	Alt - 2	Alt - 0	Alt - 1	Alt - 2
70	-	100 000	-	-	109 903	-	-	90	-
71	-	-	-	-	109 903	-	-	90	-
72	-	-	-	-	109 903	-	-	90	-
73	-	-	-	202 397	109 903	-	455	90	-
74	-	-	-	202 397	109 903	-	455	90	-
75	-	-	-	202 397	109 903	485 025	455	90	1 482
76	-	-	-	228 686	109 903	872 813	524	90	2 048
77	-	-	-	228 686	109 903	872 813	524	90	2 048
78	-	-	-	228 686	109 903	872 813	524	90	2 048
79	-	-	-	228 686	109 903	872 813	524	90	2 048
80	-	-	-	228 686	192 655	512 425	524	229	1 223
81	-	-	-	344 695	192 655	512 425	705	229	1 223
82	-	-	-	344 695	192 655	512 425	705	229	1 223
83	-	-	-	344 695	192 655	512 425	705	229	1 223
84	-	-	-	344 695	192 655	512 425	705	229	1 223
85	-	-	-	931 208	192 655	512 425	1 952	229	1 223
86	-	-	-	931 208	931 208	512 425	1 952	1 952	1 223
Sum kroner	-	100 000	-	4 991 817	3 186 168	7 563 252			
Sum timer							10 709	4 226	18 235
Sum i årsværk							6,7	2,6	11,4

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder

3.0 Behov for utvikling – velferd på nye måter

Samskapende saksbehandling – helhetlig utviklingskonsept

Kunnskapsgrunnlag og analyse

- Kartlegging og sammenligningsanalyser av årsverk, kompetanse, arbeidsoppgaver og samhandlingsrutiner.
- Sammenlikning av dagens praksis og dimensjonering i egen kommunes tildelingsfunksjon med andre flinke kommuner. Analyser av effektivitet i helse- og omsorgstjenesten basert på Kommuneindeksen til Agenda Kaupang

Vurdering av tjenestetildelingspraksis

- Gjennomgang av enkeltsaker for å vurdere saksbehandlingspraksis; kartlegging, vurdering, utmåling og tildeling.
- Spørreundersøkelse om saksbehandling, vedtakspraksis, organisering, ledelse og samhandling for respondenter fra saksbehandlingsfunksjonen og tjenestene, intervjuer og tjenesteprofil

Rådgivning og prosessbistand i utviklingsarbeidet

- Endring av dagens praksis og lederstøtte til endringsprosesser for å oppnå mer samskapende saksbehandling
- Støtteverktøy i kartlegging, saksbehandling, ressursforvaltning og oppfølging av tjenestene
- Prosessbistand i samhandling og dialog mellom tildelingskontor/saksbehandlere og tjenestene

Kompetanseutvikling og kurs for saksbehandlere/ledere

- Workshop og/eller kurs i ressursorientert saksbehandling i samarbeid med Per Kloster
- Workshop og/eller kurs i god innbyggerdialog i samarbeid med Per Kloster
- Innføring og praktisk bruk av ressurskalkulatorverktøy i saksbehandlingsprosessen

Helhetlig innsatstrapp i østre Agder 2023

Med dette mener vi:

Ord, uttrykk og definisjoner i helhetlig innsatstrapp – Kommunene i østre Agder

- Regional helhetlig innsatstrapp er en modell for kommunene i østre Agder, som synliggjør det totale tjenestetilbudet til innbyggere og hvilket nivå tiltaket griper inn i en persons liv (der trinn en er lavest og trinn 12 er høyest). Den gir oversikt og økonomisk innsikt i ressursbruk på de ulike tjenestenivåene som er viktig for strategisk planlegging og tjenesteutvikling der både innbyggere, de som leverer tjenester, politikere og regional og kommunal administrasjon er aktører.
- For at vi skal forstå det samme, må vi sikre et felles språk. Dette vedlegget er utarbeidet for å bidra til at vi snakker om, og mener det samme. «Med dette mener vi...»

Ord, uttrykk og
definisjoner i helhetlig
innsatstrapp –
Kommunene i østre
Agder (del 1)

Med dette
mener vi:

- **Innsatstrappa;** Regional helhetlig innsatstrapp som består av 12 trinn med fastsatte navn og formål per trinn som er ferdig definert, der eventuelle endringer gjøres regionalt i helsenettverket.
- **Aldersvennlig lokalsamfunn;** Aldersvennlige lokalsamfunn handler om å gjøre samfunnet i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning. For at eldre skal kunne være aktive, delta i samfunnet, bidra og unngå ensomhet og isolasjon må vi jobbe sammen innenfor områder som Universell utforming utendørs som fremmer fysisk aktivitet, bolig, transport, samfunnsdeltagelse og medvirkning og kommunikasjon (www.ks.no)
- **Universell Utforming;** Med universell utforming menes utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming (definisjon fra FN-konvensjonen). Universell utforming er en forutsetning for utvikling av aldersvennlig lokalsamfunn, og det er bra for alle uavhengig av alder og funksjonsgrad.
- **Folkehelsearbeid;** Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen (regjeringen.no).
- **Helsefremmende;** aktiviteter og prosesser som gjør folk og samfunn bedre i stand til å bedre og bevare sin helse
- **Forløpskoordinator;** En person ansatt i spesialisthelsetjeneste/kommune som sørger for at det er sammenheng i utredning, behandling og oppfølging av din sykdom/tilstand.

Ord, uttrykk og definisjoner i helhetlig innsatstrapp – Kommunene i østre Agder (del 2)

Med dette mener vi:

- **Supported employment;** Metode som hjelper mennesker med nedsatt arbeidsevne til og få og beholde ordinært lønnet arbeid. Utgangspunktet er i arbeidssøkerens eget ønske om arbeid, og det er opplæring og oppfølging ute på arbeidsplassen (Praksis og kunnskapsutvikling i NAV-kontor).
- **Habilitering;** Brukere og pasienter med behov for habilitering er barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse, og det dreier seg om å lære nye ferdigheter (Helsenorge.no).
- **Rehabilitering;** Rehabilitering er vanligvis rettet mot tilstander som er ervervet senere i livet, og handler om å gjenvinne tapte ferdigheter (Helsenorge.no).
- **Hverdagsrehabilitering;** En tidsbegrenset rehabilitering hvor opptrening i dagliglivets gjøremål skjer hjemme hos innbyggeren. Et tverrfaglig team samarbeider med innbyggeren om «hva er viktig for deg», slik at innbyggeren kan mestre sin hverdagen igjen.
- **Tverrfaglig innsats;** At fagpersoner med kunnskap som kan bidra til å forstå den aktuelle persons situasjon kommer sammen og drøfter utfordringer og muligheter i samarbeid med personen og kommer i fellesskap frem til riktig innsats.
- **Velferdsteknologi;** Velferdsteknologi er en fellesbetegnelse på tekniske installasjoner og løsninger som kan bedre den enkeltes evne til å klare seg selv i egen bolig og i hverdagen, og bidra til å sikre livskvalitet og verdighet for brukeren (ehelse.no).
- **Ambulerende miljøarbeidertjeneste/Ambulant team, ambulant oppfølging;** Ambulerende betyr at fagpersonen(e) kommer ut til innbyggeren med sine tjenester, der innbyggeren bor eller oppholder seg.

Ord, uttrykk og
definisjoner i helhetlig
innsatstrapp –
Kommunene i østre
Agder (del 3)

Med dette
mener vi:

- **IPLOS; Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk;** sentralt helseregister som danner grunnlag for nasjonal statistikk for pleie og omsorgssektoren.
- **Framtidsfullmakt;** En fullmakt til én eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren etter at fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten (statsforvalteren). Egne bestemmelser for hvordan den skal være gyldig: Fremtidsfullmakt | Statsforvalteren.no
- **Tilrettelagte boliger;** er tiltenkt personer som på grunn av alder, funksjonshemming eller andre årsaker ikke mestrer nåværende bosituasjon og som ønsker eller trenger mer selvstendig boform enn det en institusjonsplass kan tilby.
- **Samlokaliserte boliger;** Flere separate boenheter som ligger samlet. Boligene kan være samlet i en oppgang i en blokk, det kan være leiligheter i en bygning og det kan være rekkehus eller småhus for eksempel samlet rundt et tun. Samlokaliserte boliger kan ha fellesarealer, for eksempel en leilighet eller rom for personale med eller uten tilgang for beboerne. Også her har beboerne egne leiekontrakter eller de eier boligene sine i en eller annen form» (Fafo; Samlokaliserte boliger og store bofellesskap, Hansen og Grødem).
- **Boliger med fellesfunksjoner;** et anlegg der hver husstand har en fullverdig bolig med funksjoner som kjøkken, bad og lignende, men i tillegg er knyttet til en del tjenester eller fellesareal. Slike boliger er ofte noe mindre enn helt separate boliger, mens «restarealet», eller en del av kjøpesummen inngår i fellesskapet. Eksempel på fellesareal: vaskeri, arbeidsrom/verksted,orstue, gjesteleilighet, spillrom ol.
- **Plussboliger;** Tilgang til bemannet serviceområde slik som resepsjon, lobby, gjesterom, treningsrom, møterom, selskapsrom og kjøkken. Serviceområdet betjenes av en heltidsansatt som kan bistå med store og små tjenester.

Ord, uttrykk og
definisjoner i helhetlig
innsatstrapp –
Kommunene i østre
Agder (del 4)

Med dette
mener vi:

- **Oppsøkende tjenester/helsehjelp;** bruker sin kjennskap til personer i utsatte miljøer både til å initiere egne støttetiltak, til å videreformidle til andre hjelpetjenester og til samarbeid med foreldre, skole og andre.
- **NAL – Norske Arkitekters Landsforbund**
- **Somatikk;** Den delen av medisinen som handler om behandling av fysiske symptomer eller fysisk helse, til forskjell fra psykiatri som dekker psykiske sykdommer og klinisk behandling av disse.
- **CRPD;** FN konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne for å motvirke diskriminering (Convention on the Rights of Persons with Disabilities).
- **Palliativ behandling;** Lindring av symptomer for å oppnå best mulig livskvalitet og eventuelt livsforlengelse for pasienter med sykdom som ikke kan fjernes eller stoppes (WHO)
- **«Sterkplasser»;** Institusjonsplass for spesielt krevende pasienter som trenger høyere bemanning.

Spørsmål til kommunevis workshop

- Hvordan implementere den helhetlige innsatstrappen på tvers av sektorene i vår kommune?
 - Hva betyr dette for kvalitetsutviklingsarbeidet i kommunen?
 - Hvordan skal arbeidsgruppene i hver enkelt kommune jobbe?
- Hva bør vi i kommunen vår gjøre mer og mindre av i den helhetlige innsatstrappen framover?
- Hvilke tjenestetilbud mangler eller bør videreutvikles for å sikre mer fokus på mestring, tidlig innsats og et aktivt lokalsamfunn?
- Hvordan skal vi klare å kommunisere ut innsatstrappen til ansatte og politikere?
- Hvordan sikre en mer bærekraftig kostnadsprofil på kommunens helhetlige innsatstrapp?
 - Hvordan kan vi være mer sikre på at tidlig innsats lønner seg?
 - Må vi tåle en «pukkelkostnad» før vi ser effekt?
- Spørreundersøkelsen forplikter – hvordan følger vi opp resultatene?
- Hvilke forventninger har du til kommunens administrative ledelse og politikerne som har vedtatt at vi skal benytte innsatstrappen som felles metodikk?
- Hvordan sikre mer tverrsektoriell tjenesteutvikling?
- Hvordan utvikler vi mer tverrfaglig ledelse og øker kompetansen på «relasjonell koordinering»?

Østre Agder
regionråd

Boligsosial handlingsplan

**Gjerstad
kommune**

2018 - 2021

**Vedtatt i kommunestyret
26.4.18 sak PS 18/16**

Innhold

SAMMENDRAG	3
1.0 Innledning.....	4
1.1 Kommunens ansvar	4
1.2 Arbeidsgruppe	4
1.3 Mål for boligsosial handlingsplan	4
1.4 Mandat.....	5
1.5 Avgrensning og definisjon	5
2.0 Samarbeid i Østregionen om deltakelse i Husbankens Kommuneprogram “Bolig for velferd”	5
2.1 Nasjonale føringer.....	6
2.2 Relevante lover	7
3.0 Relevant statistikk for boligsosial planlegging	7
3.1 Folkemengde i Gjerstad, etter kjønn og alder.....	7
3.2 Sosial- og helsestatistikk.....	8
3.3 Enehushold.....	8
3.4 Mottakere av uføretrygd	9
3.5 Antall husstander i Gjerstad kommune.....	9
3.6 Antall kommunalt disponerte boliger i Gjerstad	10
3.7 Befolkningsutvikling	10
4.0 Boligbehov i planperioden	11
4.1 Oversikt kommunale utleieboliger pr. 1. februar 2018:	11
4.2 Samlet behovsoversikt for nye boenheter i planperioden	11
A - Omsorgsboliger	12
B - Boliger for korttidsleie	13
4.3 Leie til eie	13
5.0 Husbankens virkemidler	14
5.1 Retningslinjer for tildeling av startlån.....	15
6.0 Organisering av boligoppgaver i kommunen.....	15
6.1 Retningslinjer for tildeling av boliger for korttidsleie	16
6.2 Retningslinjer for salg av kommunal utleiebolig til beboer (leie til eie)	16
6.3 Brukermedvirkning	16
7.0 Anbefalinger og forslag til handlingsplan for perioden 2018 - 2021.....	17
Referanseliste:	19
Vedlegg:	19

SAMMENDRAG

Bolig er et privat ansvar og skal finansieres av den enkelte. Det er utgangspunktet for alle. Samtidig er det en overordnet målsetting at alle skal kunne bo trygt og godt. Vanskeligstilte må derfor få nødvendig hjelp og støtte for å oppnå dette målet.

Kommunens boligsosiale handlingsplan omhandler ikke tilrettelegging for boligutbygging på et generelt grunnlag, men tar for seg de grupper av befolkningen som trenger hjelp til å skaffe seg en permanent bolig samt de som trenger tjenester der de bor.

Gjerstad kommune deltar i samarbeid mellom de fem kommunene i Østregionen om deltakelse i Husbankens kommuneprogram "Bolig for velferd" 2016 - 2020. Det er satt opp felles mål for kommunene som samsvarer med Husbankens 3 hovedmål:

Hovedmål 1: Alle skal ha et trygt sted å bo

Hovedmål 2: Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet

Hovedmål 3: Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Innen disse målene er det satt opp innsatsområder og delmål. Alle disse målsettingene er ikke like aktuelle for Gjerstad kommune, dette går fram av kap 2.0.

I planens kapittel 4.0 omtales forskjellige gruppers behov for boliger i planperioden, som vil utløse behov for nye boenheter. Inndelingen er ment for å lage en bedre oversikt over behovene, men det vil i noen tilfeller være flytende overganger.

Det er et uttalt mål for Husbankens strategi "Bolig for velferd" 2014-2020 at vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig, og Regjeringen vil at så mange som mulig av dem som ønsker det, skal kunne eie sin egen bolig. Gjerstad kommune ser at å arbeide for at vanskeligstilte skal få hjelp til å kjøpe den boligen de leier, vil ha positiv effekt både for den enkelte som kan få eie sin egen bolig og ikke minst kan kommunen få rullert den kommunale boligmassen.

Gjerstad kommune ønsker god styring og målretting av det boligsosiale arbeidet, og vil videreutvikle organiseringen av arbeidet i samarbeidsfora på tvers av enheter.

Utfordringene kommunen står overfor i nær framtid innenfor det boligsosiale arbeidet gjelder ikke bare å skaffe nok boliger og riktig bolig. Tjenestebehovet til den enkelte er vel så stor utfordring. Å gi døgkontinuerlig tjenester uten at beboerne er samlokaliserte er svært kostnadskrevende og lite hensiktsmessig både for den som bor og for kommunen. Å finne gode løsninger krever nytenkning og denne handlingsplanen gir ikke alle svar nå. Derfor må arbeidet med boligsosial planlegging i kommunen være en kontinuerlig prosess, og godt organisert på tvers av fag og enheter.

1.0 Innledning

1.1 Kommunens ansvar

Alle innbyggere i Norge har et selvstendig ansvar for å skaffe seg et sted å bo. Økonomiske, sosiale, fysiske eller rusrelaterte problemer gjør at noen innbyggere har utfordringer med å skaffe seg eller beholde egen bolig. Lovverket ivaretar de vanskeligstilte gjennom at kommunen har et særskilt ansvar. Boligsosial Handlingsplan er Gjerstad kommunes strategi for å ivareta kommunens ansvar.

Boligsosialt arbeid handler både om å fremskaffe egnede boliger og å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å mestre sine boforhold. Å bo godt og trygt er viktig for at vi skal kunne ta utdanning, danne familie, være i arbeid og ta vare på helsen vår. Boligen er også en ramme for et sosialt liv og gir tilhørighet til et nærmiljø og lokalsamfunn. Bolig er slik også grunnleggende viktig i et folkehelseperspektiv. Derfor er boligsosialt arbeid så viktig.

I henhold til kommunens planstrategi er Boligsosial handlingsplan en sektor- og temaplan. Gjerstad kommune vedtok sin første boligsosiale handlingsplan 25. september 2009 i sak 09/52. Planen var gjeldende 2009-13.

1.2 Arbeidsgruppe

Rådmannen har oppnevnt følgende arbeidsgruppe til å utarbeide boligsosial handlingsplan:
Representant fra NAV, Trond Fjell, leder
Representant fra Familiehuset, Elfi Jonassen
Representant fra PLO, Ellen C. Kveim
Representant fra Samfunnsenheten, Svein Bratteklev, koordinator/ sekretær

1.3 Mål for boligsosial handlingsplan

Hovedmålet med planarbeidet er at Gjerstad kommune skal få et godt styringsredskap for å nå målsettingene for det boligsosiale arbeidet i perioden 2018-2021.

For å bedre levekår og forebygge fattigdom for vanskeligstilte på boligmarkedet skal Boligsosial handlingsplan medvirke til at kommunen skaffer egnede boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker.

Målet er å få vanskeligstilte over i det ordinære boligmarkedet snarest mulig. Statens og kommunens virkemidler må brukes aktivt for å oppnå dette. Kommunen bør tilstrebe å være proaktiv i det boligsosiale arbeidet ved å sørge for at det bygges nye boliger i henhold til kartlagt behov, evt i samarbeid med private aktører, bistå ved søknader om finansiering fra Husbankens ordninger slik at de minst vanskeligstilte blir boligeiere, ombygge eller selge frigjorte kommunale boliger og reinvestere frigjorte midler i nye kommunale boliger. Kommunen har en null-visjon for bostedsløshet. Vanskeligstilte som kommunen bistår med bolig skal som hovedregel bo i nærhet til butikk, kollektivtrafikk og offentlige tjenester som

skole og barnehage. Det vil også være en fordel om boligen lokaliseres i nærheten av aktuelle arbeidsplasser dersom det er mulig.

1.4 Mandat

Rådmannen fastsatte følgende mandat for rulleringen av Boligsosial handlingsplan:

- Boligsosial handlingsplan skal være konkret og praktisk, samt tydelig på ansvar og oppfølging.
- Boligsosial handlingsplan skal baseres på statlige føringer og lovverk.
- Planen skal gi oversikt over boliger pr. d.d. også bemannede boliger (inkl. avlastningsbolig).
- Planen skal kartlegge behovet i et 4-års perspektiv; hvilke type boliger det er behov for;
 - o Kommunale boliger / Boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet
 - o Omsorgsboliger
 - o Bemannede boliger
 - o Avlastningsboliger.
 - o Rullering av kommunale boliger
- Planen skal gi føringer på hva som skal gjøres med kommunale boliger som er vedtatt solgt.
- Planen skal vurdere dagens retningslinjer for tildeling av startlån og kriterier for tildeling av kommunale boliger.
- Planen skal ha en vurdering av hvilke økonomiske konsekvenser tiltakene samlet vil ha
- Boligsosial handlingsplan skal koordineres med andre relevante kommunale planer som Kommuneplan, Økonomiplan, Plan for omsorg og helse etc.

1.5 Avgrensning og definisjon

Boligsosial Handlingsplan tar ikke for seg den generelle boligplanleggingen i Gjerstad kommune, men omhandler vanskeligstilte som av ulike årsaker faller utenfor det ordinære boligmarkedet, og som kommunen har et lovregulert ansvar for. Førstegangsetablerere som ikke defineres som vanskeligstilte er ikke en del av denne planen.

Vanskeligstilte på boligmarkedet er definert som:

“personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd.” (Husbanken, Bolig for velferd 2014)

2.0 Samarbeid i Østregionen om deltakelse i Husbankens Kommuneprogram “Bolig for velferd”

Etter kommunestyrevedtak i alle kommunene vår/sommer 2016 har Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli i fellesskap inngått et samarbeid med Husbanken om deltakelse i kommuneprogrammet “Bolig for velferd” i perioden 2016-2020. Hver for seg er kommunene for små til deltakelse i programmet. Formell samarbeidavtale ble undertegnet av rådmennene i de fem kommunene 5.2.17.

Kommunene har noen felles utfordringer som vi ønsker å jobbe videre med:

- Fra leie til eie boliger, Husbankens mål nr. 1

- Egnede boliger i kommunen for vanskeligstilte, variert boligmasse i kommunen, Husbankens mål nr. 1

Målet er at “vanskeligstilte på boligmarkedet” skal få eie egen bolig. Med vanskeligstilte menes i første rekke husstander som står uten bolig, som har bolig der leieforholdet står i fare for å opphøre, eller som har en lite egnet bolig.

Vi har sett nærmere på følgende grupper:

- Økonomisk og sosialt vanskeligstilte med særlig fokus på barnefamilier
- Rusmiddelmisbrukere
- Psykisk utviklingshemmede
- Personer med psykiske lidelser
- Flyktninger

Til nå har kommunene konsentrert seg mest om utleieboliger til vanskeligstilte, vi ønsker nå i større grad å dreie fokuset så flere får mulighet til å eie egen bolig.

Vegårshei kommune er vertskommune for Østregionens prosjekt Bolig for velferd, og ansetter en prosjektleder i 50 % stilling for 2 år. Alle kommunene bidrar med kr 25.000,- pr år til programarbeidet i prosjektperioden.

Samarbeidet har resultert i en felles handlingsplan med tre hovedmål som er nasjonale og som er supplert med kommunale målsettinger. Samarbeidskommunene i Østregionen har forpliktet seg til å ha disse som felles mål ved at rådmennene har skrevet under på et felles dokument. Handlingsplanen er lagt ved denne planen.

2.1 Nasjonale føringer

Rom for alle (NOU:2011:15) omtaler bolig som en av de fire grunnpilarene i velferdspolitikken på linje med arbeid, utdanning og helse. Det er et premiss i boligpolitikken at alle skal ha en mulighet for et varig og funksjonelt botilbud, uavhengig av livsførsel og mulighetene til å mestre et selvstendig liv. Dette gjør at politikktutformingen knyttes til prinsippet om at alle kan bo.

St.melding 17 (2012-2013) understreker at det å skaffe seg og holde på en bolig, først og fremst er et personlig ansvar. I boligpolitikken har staten og kommunene et ansvar. Lokalt er det kommunene som står for den praktiske gjennomføringen av boligpolitikken blant annet gjennom å være samfunnsutvikler og tjenesteyter.

I den nasjonale strategien Bolig for velferd 2014-2020 (Departementene 2014) pekes det på at strategien skal samle og målrette den offentlige innsatsen overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. En egnet bolig er avgjørende for å kunne leve og bo selvstendig og sikre varige boforhold. Ansvar for dette legges på flere forvaltningsnivåer og sektorer. Målet er at ansvar og oppgaver skal tydeliggjøres, og at statlige virkemidler i større grad skal koordineres slik at de bidrar til at vanskeligstilte på boligmarkedet får en varig og stabil bosituasjon.

2.2 Relevante lover

Det er kommunene som har hovedansvaret for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Ansvar er hjemlet i følgende lover og bestemmelser:

- **Lov om folkehelsearbeid** (folkehelseloven)
 - ✓ I lovens § 5 stilles det krav til kommunens ansvar for å ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer som virker inn. Bolig er nevnt som en av faktorene. I lovens § 7 omtales folkehelseutfordringer der kommunen skal iverksette tiltak for å møte utfordringer knyttet til oppvekst og levekårsforhold som blant annet bolig.
- **Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester** (helse- og omsorgstjenesteloven)
 - ✓ Kommunene skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, blant annet boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for de som trenger det på grunn av alder, funksjonshemning eller av andre årsaker (§ 3-7).
- **Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen** (sosialtjenesteloven)
 - ✓ Det følger av § 15 at kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. § 27 i samme lov forplikter kommunen til å finne midlertidig botilbud for dem som ikke klarer det selv.

3.0 Relevant statistikk for boligsosial planlegging

3.1 Folkemengde i Gjerstad, etter kjønn og alder.

Pr. 1. januar 2017

kjønn	alder	Personer
Menn	16-19 år	98
Menn	20-66 år	768
Menn	67 år eller eldre	219
Kvinner	16-19 år	59
Kvinner	20-66 år	731
Kvinner	67 år eller eldre	237

Kilde: SSB

3.2 Sosial- og helsestatistikk

- som viser noen av utfordringene Gjerstad kommune har:

Alle tall fra 2016	Gjerstad	Aust-Agder fylke	Landet
Andel barn 0-17 år med barnevernstiltak	6,2	5,8	4,9
Andel sosial-hjelpsmottakere pr 100 innbyggere 20-66 år	7,4	Tall mangler	4,0
Legeårsverk pr 10.000 innbyggere	12,3	10,3	10,6
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	14,7	13,0	13,3

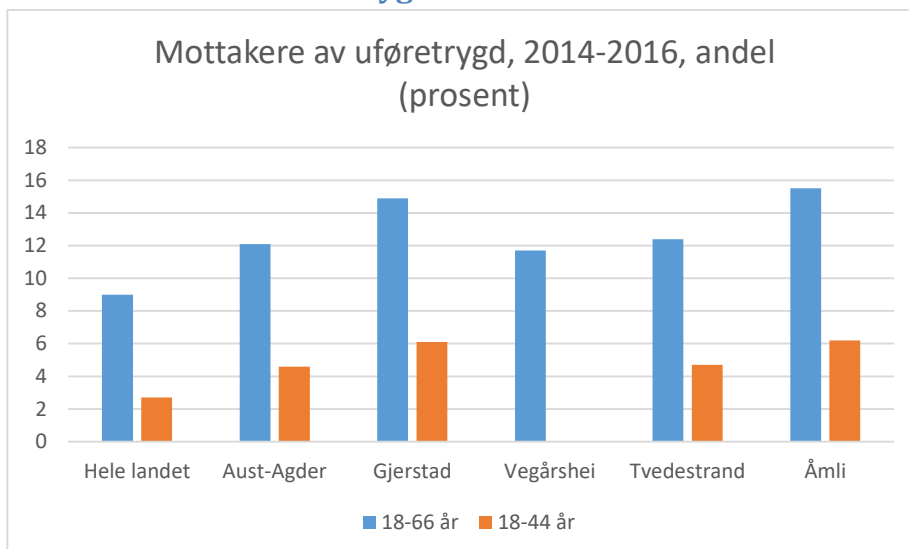
(Kilde SSB 2016)

3.3 Enehushold

Tabellen nedenfor viser hvor mange som bor sammen eller er i enehushold i Gjerstad i 2007, 2012 og 2017. Kilde: SSB, statistikkbanken

	2007	2012	2017
	Familier	Familier	Familier
0911 Gjerstad			
Enpersonfamilie	410	476	510
Par med små barn (yngste barn 0-5 år)	95	91	82
Par med store barn (yngste barn 6-17 år)	148	130	136
Mor/Far med små barn (yngste barn 0-5 år)	18	31	9
Mor/Far med store barn (yngste barn 6-17 år)	42	45	50
Par uten barn	222	233	313
Par med voksne barn (yngste barn 18 år og over)	102	93	67
Mor/far med voksne barn (yngste barn 18 år og over)	49	45	39
Andre familier	0	0	0
Fotnote(r): Som par regnes ektepar, samboerpar og registrerte partnere.			

3.4 Mottakere av uføretrygd

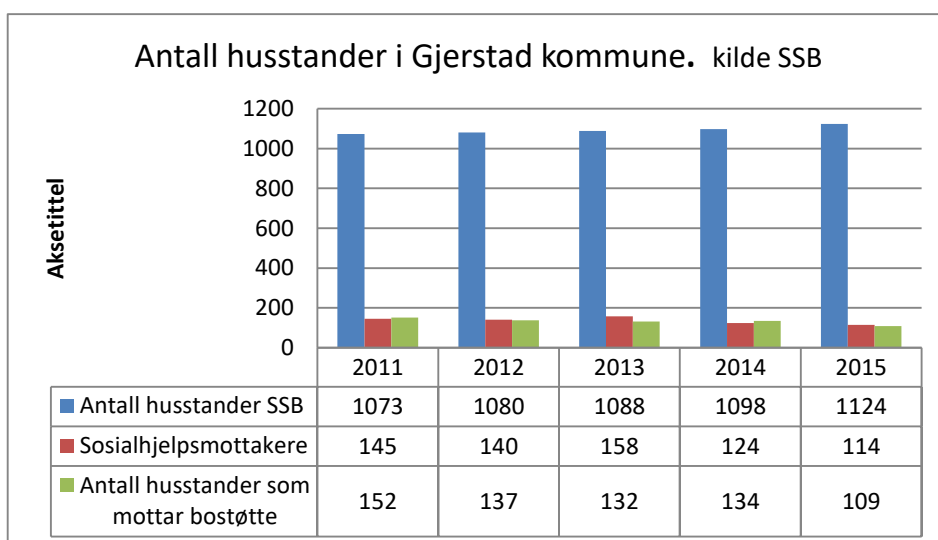

Kilde: **SSB**

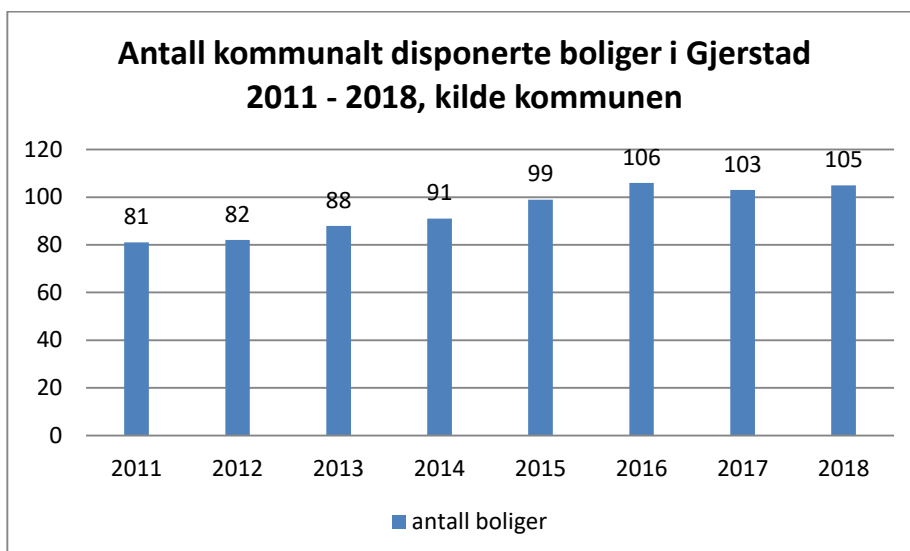
Andel personer som mottar uføreytelser samlet, varig uførepensjon og arbeidsavklaringspenger i prosent av befolkningen i alderen 18 - t.o.m. 66 år.

Statistikken viser 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

3.5 Antall husstander i Gjerstad kommune

3.6 Antall kommunalt disponerte boliger i Gjerstad

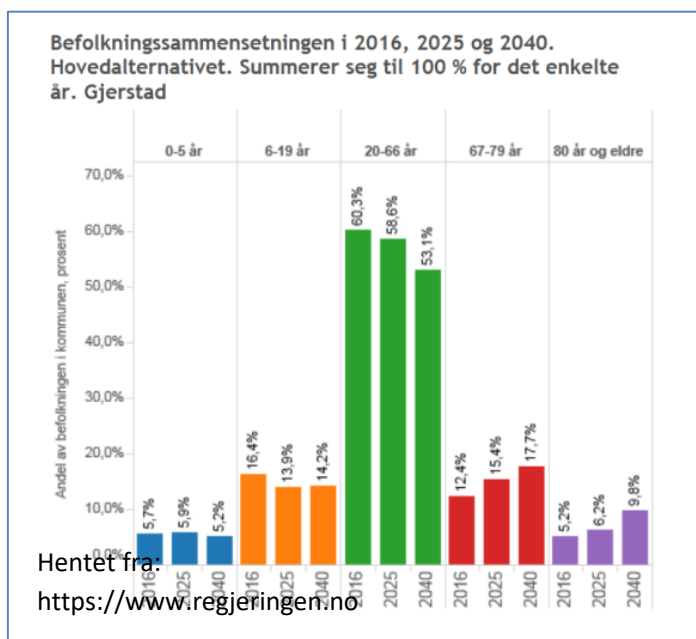

Med **kommunalt disponert bolig** menes boliger kommunen disponerer for utleie gjennom inngåelse av en leiekontrakt, f.eks. omsorgsboliger, boliger til flyktninger, økonomisk vanskeligstilte med mer. Sykehjemsplasser og lignende der det ikke inngås leiekontrakt, er ikke med her. Kilde: SSB

3.7 Befolkningsutvikling

Gjerstad kommune har hatt stabilt folketall rundt 2500 innbyggere i lang tid.

Framskriving av folketallet viser en liten økning i folketallet fra 2511 innbyggere pr 1.1.2017 til 2830 innbyggere i 2040. Denne økningen forventes å være blant befolkningens eldre del, fra 67 år og oppover. I samme periode forventes andelen barn og unge å synke.

4.0 Boligbehov i

planperioden

4.1 Oversikt kommunale utleieboliger pr. 1. februar 2018:

Kommunale selveide boliger	57 stk
Langtids innleide leiligheter med tilskudd fra Husbanken	6 stk
Private leiligheter med tilskudd fra Husbanken	6 stk
Kommunale selveide leiligheter ved Gjerstadsenteret	18 stk
Framleie av boliger/leiligheter Familiehuset	18 stk
Sum	105 stk

Se vedlegg for detaljert oversikt

4.2 Samlet behovsoversikt for nye boenheter i planperioden

Forrige boligsosiale handlingsplan tok utgangspunkt i en omfattende kartlegging av målgrupper og behov, gjennom registrering i verktøyet "Bokart". I denne reviderte utgaven er kartleggingen gjort gjennom enhetenes erfaring med og kjennskap til de forskjellige målgrupper og deres behov. Det er vanskelig eksakt å definere og framskrive boligbehov, og det finnes ingen fasitsvar. Behovene endrer seg, folk flytter og andre kommer til. I tillegg til bistand for å skaffe og beholde bolig vil flere av målgruppene ha behov for oppfølging av hjelpeapparatet for å mestre boligsituasjonen, dagliglivets gjøremål og sin psykiske/fysiske helse, noen gjennom tilrettelagte boliger med bemanning.

Antall boligenheter:

År	A: Omsorgsboliger	B: Boliger for korttidsleie	Til sammen pr. år
2018	0	4	4
2019	4	0	4
2020	4-6	0	4-6
2021	0	0	0
Sum	8-10	4	12-14

A - OmsorgsboligerBoliger for funksjonshemmede:

Gjerstad kommune har pr i dag funksjonshemmede under 18 år som bor hjemme. På sikt kan de trenge kommunal bolig. Kommunen har også unge voksne funksjonshemmede som står på venteliste for omsorgsbolig, hvor behovet både er med og uten tilsyn.

Behov i 4 års perioden = 2

Barn og unge i avlastning:

Det er til enhver tid familier med funksjonshemmede barn og unge som søker kommunen om avlastning. Kommunen benytter private personer som avlastningstilbud. De utfører oppdrag for kommunen i eget hjem etter vedtak og en kompensasjon etter veiledende satser. For enkelte funksjonshemmede ungdommer ville et avlastningstilbud i en kommunal bolig anlagt for formålet være en bedre løsning. Da kunne ungdommer være sammen med hverandre.

Avlastningsbolig er aktuell som en del av omsorgsbolig i bofelleskap.

Vår vurdering er at det ikke er ekstra behov for nye boliger i 4 års perioden.

Behov i 4 års perioden = 0

Boliger med bofelleskap for demente:

Gjerstad kommune har flere brukere/pasienter som ønsker og søker om bemannet omsorgsbolig. Det må planlegges bolig med en personalenhet slik at det gir mulighet for personell knyttet til boligen i perioder. Avlastningsbolig er aktuell som en del av omsorgsbolig i bofelleskap.

Behov i 4 års perioden = 4-6

Boliger for mennesker med psykisk sykdom og ruslidelser:

Gjerstad kommune har flere brukere/pasienter som ønsker og søker om bemannet omsorgsbolig. Gjerstad kommune løser dette pr. i dag med kjøp av tjenester eller «skreddersyr» et tilbud.

Det planlegges et tilbud for denne pasientgruppa fra 2018/19.

Gjerstad kommune bygde i 2006 i perioden med opptrappingsplan for psykisk helse en rekke med tre leiligheter for målgruppen. Vår vurdering er at vi videre fremover vil trenge noen nye boliger til denne gruppen. Dette vil være boliger som er tilknyttet kommunale tjenester.

Behov for 4 års perioden = 2

B - Boliger for korttidsleie

Flyktninger:

Gjerstad kommune har i de siste 10 åra tatt imot flyktninger etter anmodning fra IMDi (Integrerings- og mangfoldighetsdirektoratet) med et antall på ca. 10 pr år, i løpet av de to siste åra har kommunen tatt imot 30 flyktninger etter politisk vedtak og ytterligere 15 flyktninger som følge av familiegjenforening. For 2018 har kommunen ikke blitt anmodet om å bosette nye flyktninger. Imidlertid regner vi med at kommunen i 2018 og årene fremover vil motta flyktninger på såkalt familiegjenforening. Kommunen har allerede mottatt 9 nye flyktninger i 2018.

Kommunen har et særlig ansvar for flyktningene de fem første årene.

Flyktningetjenesten bosetter de nyankomne enten i kommunale utleieboliger eller framleier boliger på det private marked. Pr januar 2018 bor flyktninger i 14 kommunale utleieboliger, hovedsakelig familier, i tillegg til at mange flyktninger leier privat. Vi anslår at det ikke vil være behov for flere boliger i planperioden, med mindre situasjonen med mottak av nye flyktninger til landet endrer seg vesentlig.

Behov i 4 års perioden = 0

Øvrige brukere:

Erfaringen de siste årene, er at vi i liten grad har stått uten boliger til sosialt vanskeligstilte. Granheim er i ferd med å fases ut, noe som betyr at vi får færre kommunale boliger som vi kan leie ut. Imidlertid bygges 4 nye boenheter i 2018 på Lindvollheia, og det er derfor ikke behov for nye boliger i planperioden ut over disse.

Behov i 4 års perioden = 4

4.3 Leie til eie

Det er et uttalt mål for Husbankens strategi "Bolig for velferd" 2014-2020 at vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig, og Regjeringen vil at så mange som mulig av dem som ønsker det, skal kunne eie sin egen bolig.

Boligeiere tar gjerne bedre vare på boligen sin, å eie kan gi bedre sosial integrasjon og en stabil bosituasjon er viktig for at barn skal ha gode oppvekstsvilkår. Derfor kan boligeie være viktigere for utsatte grupper enn for andre. En del som leier bolig i dag har økonomisk kapasitet til å bli eiere og vil komme bedre ut av det økonomisk.

Boligeie er ikke for alle, og det er heller ikke i alle livsfaser at boligeie er den beste løsningen. Personer som vil ha bedre av et stabilt leietilbud kan for eksempel være de som har:

- Uavklart langsiktig boligbehov
- Uavklart arbeidssituasjon
- Høy forbruksgjeld
- Manglende forutsetninger for å kunne ta ansvar for boliglån.
- Manglende betjeningsevne.

Gjerstad kommune ønsker å bidra til at flere skal bli boligeiere, og mennesker med eierpotensiale skal få hjelp til å kunne bli boligeier. Salg av kommunalt eide boliger til leietakere har hittil i liten grad vært praktisert i kommunen.

Gjerstad kommune ser at å arbeide for at vanskeligstilte skal få hjelp til å kjøpe den boligen de leier, vil ha positiv effekt både for den enkelte som kan få eie sin egen bolig og ikke minst kan kommunen få rullert den kommunale boligmassen. Behovet for ulike typer og størrelser av boliger endrer seg over tid, så det er ikke nødvendigvis et mål å øke antall kommunalt disponerte boliger, men å sørge for at man har de riktige boligene for å dekke aktuelle behov.

Det er to metoder som kan benyttes for å hjelpe flere til å kjøpe bolig (leie til eie):

1. Salg av kommunal bolig til leietaker - Kjøpe med en gang
Metoden brukes der husstanden ikke får finansiering i privat kredittinstitusjon. Ved hjelp av startlån, og eventuelt tilskudd kan husstanden kjøpe en egen eid bolig. Ordningen retter seg i de fleste tilfeller mot kommunale leietakere. I dette tilfellet blir husstanden eier umiddelbart. Forutsetningen er at kommunen har boliger som man ønsker å selge for enten å reinvestere i egnede kommunale boliger eller redusere antall utleieboliger.
2. Salg av kommunal bolig til leietaker - Leie før eie
Denne modellen er ment for husstander som ikke har eierpotensiale i dag, men som kommunen ser har potensiale på lengre sikt. Metoden er mer arbeidskrevende enn der husstanden kjøper bolig med en gang. Modellen kan være aktuell overfor en liten gruppe som vurderes å ha eierpotensial på sikt, men som ikke oppfyller kravene til betjeningsevne til startlån i dag. Denne modellen forutsetter at man inngår avtale med leietaker om at vedkommende først skal leie et antall år og så overta boligen til en fastsatt pris.

Gjerstad kommune vil i planperioden for denne boligsosiale handlingsplan 2018-21 prioritere å igangsette arbeidet med salg av kommunale boliger til leietakere, metode 1 ovenfor.

Modell 2 vurderes mindre aktuell for Gjerstad på nåværende tidspunkt, på grunn av den kapasiteten til oppfølging som kreves.

Forutsetninger:

- Tilgjengelige kommunale boliger som vurderes aktuelle for salg
- Kartlegging av leietakere med ønske om og mulighet for å kunne kjøpe bolig
- Fleksibel og målrettet bruk av boligsosiale virkemidler som f eks startlån

5.0 Husbankens virkemidler

Husbanken administrerer ulike låne- og tilskuddsordninger selv, og noen administreres av kommunen. Ordningene deles inn i personrettede og prosjektrrettede ordninger. Ordningene kan utgjøre grunnfinansieringen i nøkterne boliger for selveiere og utleieboliger.

Lenke til beskrivelse av ordningene på Husbankens nettsider:

<https://www.husbanken.no/boligetablering-i-distriktene/hvordan-bidra-til-okt-boligetablering-i-kommunen/hvordan-kan-husbankens-virkemidler-anvendes/>

En kortfattet beskrivelse av ordningene følger nedenfor (ikke uttømmende):

Finansieringsordning		Formål	Tiltak	Målgruppe
PERSONRETTEDE ORDNINGER				
Lån	Startlån	Bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblem	Oppføring av ny bolig. Kjøp av bolig.	Privatpersoner sender søknad til kommunen.

Finansieringsordning	Formål	Tiltak	Målgruppe	
PERSONRETTEDE ORDNINGER				
		er kan skaffe seg egnet bolig og beholde den.	Utbedring og tilpasning av bolig. Refinansiering	Kommuner (for videretildeling) .
Tilskudd	Boligtilskudd til etablering i egen bolig	Bidra til å skaffe og sikre tilfredsstillende/egnede boliger til personer med varig lav inntekt.	Kjøp, ny eller brukt. Bygging. Refinansiering.	Privatpersoner sender søknad til kommunen. Kommuner (for videretildeling) .
	Boligtilskudd til utbedring og tilpasning av bolig	Bidra til å skaffe og sikre tilfredsstillende/egnede boliger til personer med varig lav inntekt, og sikre at disse kan bli boende i egen bolig.	Kjøp. Oppføring.	Privatpersoner sender søknad til kommunen. Kommuner (for videretildeling)
	Bostøtte	Bidra til at prioriterte grupper med svak økonomi skal kunne anskaffe eller bli boende i en hensiktsmessig bolig.	Månedlige utbetalinger.	Privatpersoner
PROSJEKTRETTEDE ORDNINGER				
Tilskudd	Utleieboliger	Tilskudd til utleieboliger skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.	Oppføring av nye boliger. Kjøp av boliger.	Kommuner
	Investeringsstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem	Investeringsstilskuddet skal stimulere kommunene til å fornye og øke tilbudet av plasser i sykehjem og omsorgsboliger for personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester.	Tilskuddet kan brukes til å øke kapasitet av sykehjem og omsorgsboliger både til korttidsplasser og langtidsopphold	Kommuner

5.1 Retningslinjer for tildeling av startlån

Kommunen bruker «Forskrift om startlån fra Husbanken». som retningslinje. Viktig å legge merke til at Husbanken åpner for at startlån også kan brukes til å refinansiere dyre lån dersom det bidrar til at husstanden kan bli boende i boligen. (§4d).

6.0 Organisering av boligoppgaver i kommunen

Dagens organisering av boligsosiale oppgaver er delt på flere enheter; Pleie og omsorg, NAV, Familiehuset tildeler boliger til ulike målgrupper, og Samfunnsenheten er ansvarlig for

drift og vedlikehold. Økonomiavdelingen behandler søknader om lån og tilskudd og følger opp disse. Denne planen foreslår ingen endring i oppgavefordelingen mellom enhetene.

Kommunen vil arbeide for å videreutvikle det boligsosiale arbeidet slik at det fremstår stadig bedre kunnskapsbasert og godt organisert på tvers av enheter. I løpet av høsten 2017 er nedenfor nevnte samarbeidsgrupper etablert og denne samarbeidsformen anbefales videreført og videreutviklet.

Strategigruppe:

Det er nedsatt en boligkoordinerende gruppe som jobber mer strategisk med å klarlegge boligbehov, innleie, kjøp og bygging av boliger. Gruppen består av rådmann, tjenesteleder teknisk, enhetsleder NAV, enhetsleder Familiehuset og enhetsleder PLO.

Oppfølgingsgruppe:

Gruppen jobber med oppfølging av leietakere i kommunale boliger. Temaene har vært reduksjon av restanser, håndtering av dårlige betalere, prosedyrer for utkastelse, forebyggende vedlikehold og boligbehov. Enhetene som er representert i denne gruppen er NAV, Familiehuset, Samfunnsenheten, og Administrasjonssamenheten v/økonomi.

Drift og vedlikehold:

Samfunnsenheten er ansvarlig for drift og vedlikehold av kommunale utleieboliger inkludert boligene som PLO leier ut i Hoppehagen. Innleieboligene som Familiehuset disponerer, som er innleid fra det private utleiemarkedet, blir driftet privat.

6.1 Retningslinjer for tildeling av boliger for korttidsleie

Vedlagt planen er forslag til retningslinjer for tildeling av kommunal bolig for vanskeligstilte i Gjerstad kommune. Retningslinjene gjelder kommunale utleieboliger unntatt boenheter som Enhet for pleie og omsorg disponerer.

I retningslinjene er det laget kriterier for tildeling, samt et eget avsnitt om saksbehandling.

6.2 Retningslinjer for salg av kommunal utleiebolig til beboer (leie til eie)

Det er utarbeidet forslag til retningslinjer for salg av kommunal utleiebolig til beboer. Retningslinjene er vedlegg til planen. I retningslinjene er det laget vilkår for hvem som kan tilbys å kjøpe kommunal bolig. Det er også laget retningslinjer for fastsettelse av kjøpesum.

6.3 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning skal være en naturlig del av kommunens boligsosiale arbeid, og ivaretas i kommunens kontakt med brukeren før og under leieforholdet. For å legge til rette for gode møter mellom brukere og tjenesteapparat, kreves gode holdninger og bevissthet rundt brukermedvirkning fra de ansattes side. Det å være lydhør overfor brukeren, vise respekt og ta hans eller hennes perspektiv er en grunnleggende forutsetning for gode tjenester. Brukermedvirkning er nødvendig for å få til gode tjenester.

Brukermedvirkning skjer på individnivå når det gjelder veiledning (leie til eie), oppfølging i bolig, tildeling av kommunal bolig og ved søknad om startlån og tilskudd.

7.0 Anbefalinger og forslag til handlingsplan for perioden 2018 - 2021

ANBEFALINGER

I dette kapittelet er overordnede anbefalinger fra prosjektgruppen konkretisert som en oppsummering på hele planen. Punktene er ikke satt opp i prioritert rekkefølge, men vil danne grunnlag for politisk vedtak om boligsosial politikk i Gjerstad kommune i planperioden.

A. Boligbehov for nye boenheter i planperioden

1. Beskrevet behov for nye boenheter til ulike grupper (kapittel 4.2 i planen) innarbeides i kommende handlingsplaner/årsbudsjett. I perioden Gjerstad kommune er en del av satsingen "Bolig for velferd" sammen med øvrige kommuner i Østregionen meldes behovet inn til Husbanken ved årlige behovsinnmeldinger i løpet av perioden frem til og med 2020. Botiltak for mennesker med demens og samt botiltak for mennesker med psykisk sykdom/ruslidelser prioriteres.
2. Alle nye boenheter som bygges må være forberedt for bruk av velferdsteknologi.

B. Bolig er i utgangspunktet et privat ansvar – om nødvendig et offentlig

1. Vanskeligstilte på boligmarkedet skal få nødvendig bistand til å skaffe seg bolig, om nødvendig en kommunal bolig. Forslag til "Retningslinjer for tildeling av kommunale boliger" er utarbeidet i sammenheng med denne planen og anbefales vedtatt.
2. Gjerstad kommune skal aktivt arbeide for at flere på sikt kan eie sin egen bolig – fra «leie til eie», dette i kombinasjon med vurdering av boliger som kommunen vurderer som aktuelle for salg (kap 4.3 i planen). Forslag til "Retningslinjer for salg av kommunal utleiebolig til beboer (leie til eie)" er utarbeidet i sammenheng med denne planen og anbefales vedtatt.
3. Nye leieavtaler for kommunale boliger (unntatt omsorgsboliger) inngås med tidsavgrensning og kommunen har en målsetning om å øke gjennomstrømningen i kommunale boliger, slik at de som etter en periode med kommunal bolig har mulighet til å skaffe seg eiet bolig, gjør dette.

C. Organisering av boligoppgaver i kommunen

Gjerstad kommunes arbeid med boligoppgaver organiseres tverrfaglig og på tvers av enheter som beskrevet i kapittel 6.0. Denne organiseringen er på plass og videreutvikles, slik at boligsosialt arbeid blir mer kunnskapsbasert og boligtilbudet til målgruppene bedre tilpasset behovet.

D. Husbankens virkemidler og finansieringsordninger

Befolkningen generelt og i målgruppene spesielt må gis god informasjon om Husbankens ordninger for startlån og ulike tilskudd, som blant annet boligtilskudd til utbedring/tilpasning av bolig for å kunne bo hjemme lenger. Informasjonsmøter anbefales avholdt, kombinert med konkret informasjon/ demonstrasjon av velferdsteknologi som sikrer beboeren trygghet, mestring og selvstendighet.

E. Boligsosiale hensyn inn i planleggingen

Gjerstad kommune bør fortsatt sikre tomteareal til kommunale boliger i nye boligfelt som tilrettelegges fra kommunens side.

Prosjekt nr.:	Behov	Tiltak	Tidspunkt for igangsetting				Kommentarer
			2018	2019	2020	2021	
1.	Omsorgsbolig for personer med ruslidelser/psykiske utfordringer og med redusert evne til å bo alene	Utarbeide et prosjekt for en bemanna omsorgs-bolig og bygging av bolig.	X	X			Det utarbeides et prosjekt med kostnadsberegning for bygging av bolig, ev. ombygging av eksisterende, samt årlige driftskostnader. Utredning i 2018 og bygging i 2019. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Nav og Familiehuset
2.	Boliger i henhold til definert behov i planperioden	Skaffe nok boliger ved å leie inn fra private og bygge i egen regi	4	4	4-6	0	Se tabell og omtale ovenfor
3.	Tomteareal til nybygg av kommunale boliger til utleie	Sikre tomteareal til kommunale boliger i nye kommunale boligfelt som Glimmeråsen, Mostad boligfelt m.fl.	X	X	X	X	Vurdere mulighetene i eksisterende boligfelt samt framtidige boligfelt på Mostad, Glimmeråsen på Brokelandsheia og ev. innkjøp i andre sentrumsnære områder aktuelt for boligbygging.
4.	Finne det reelle behov kommunen har for utleieboliger og få bedre rullering av utleieboligene.	Vurdere de kommunale utleieboligene i forhold til egnethet, behov for utbedring og evt. salg. Gi mulighet til at leietakere kan få lov til å kjøpe boligen etter godkjente kriterier/retningslinjer	X	X	X	X	Retningslinjer for salg er utarbeidet og ligger som vedlegg til denne planen. Ansvar for utredning er strategigruppa for boligforvaltning.
5.	Tilrettelegging av egen bolig	Tilrettelegging for mer bruk av tilskuddsmidler for ombygging og bruk av velferdsteknologi.	X	X	X	X	Kommen er en av progamkommunene i prosjektet «bolig for velferd». Dette har ført til at kommunene har fått mer tilskuddsmidler til videre utdeling enn tidligere. Kommunen skal derfor informere aktuelle om mulighetene for statlig tilskudd for å tilpasse egen bolig slik at de kan bo lenger hjemme før de ev. må inn i en kommunal bolig eller institusjon. Ansvar Nav og Pleie og omsorgsenheten

Kostnadene innarbeides i kommunens årlige økonomiplan

Referanseliste:

[Bolig for velferd, Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid \(2014–2020\)](#)

[Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\)](#)

[Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester](#)

[Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen](#)

[Forskrift om startlån fra Husbanken](#)

[Rom for alle \(NOU:2011:15\)](#)

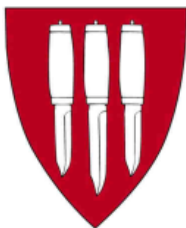
[St.melding 17 \(2012-2013\)](#)

[Regionale befolkningsframskrivninger 2016-2040: Flytteforutsetninger og resultater](#)

[Statistikk Agder](#)

Vedlegg:

- Retningslinjer for salg av kommunal utleiebolig (leie til eie)
- Retningslinjer for tildeling av kommunale boliger.
- Oversikt over kommunale boliger pr. 1. 2. 2018
- Handlingsplan – Husbankens kommuneprogram 2016 – 2020 for østregionen

Forslag RETNINGSLINJER FOR SALG AV KOMMUNAL UMLEIEBOLIG TIL BEBOER (LEIE TIL EIE)

Retningslinjene gjelder for kommunalt eide boliger med unntak av leiligheter som Pleie og omsorgsenheten disponerer.

Leietakere som av ulike årsaker ikke ønsker å flytte fra sin kommunalt leide bolig, men som likevel kan klare å finansiere sin egen bolig, bør få mulighet til å få kjøpe den kommunale boligen.

Dersom boligen er aktuell for salg gjøres det en vurdering av hvorvidt beboer har potensiale til- og ønske om å eie boligen. Teknisk drift foretar jevnlig vurderinger av boliger som er ønskelige å selge ut fra vedlikeholdsbehov og størrelse/plassering, evt. andre faktorer.

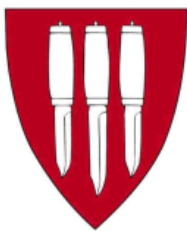
Leiekontraktene inngås for 3 år, og innen 2 år og 6 måneder etter avtaleinngåelse skal det vurderes hva som skal skje når 3 år er gått. Det kan være videre leie, oppsigelse, evt. kjøp av bolig. Denne vurderingen skal gjøres av kommunens boligoppfølgingsgruppe som har jevnlige møter og er sammensatt av personer fra involverte enheter.

Retningslinjer for når Gjerstad kommune kan tilby leietaker å kjøpe leid kommunal bolig:

- Dersom leietaker har barn med sterk tilknytning til skole-/nærområde kan en tilby kjøp av kommunal bolig.
- Dersom leietaker har så liten betalingsevne at kjøp av kommunalt leid bolig viser seg å være eneste mulighet for å eie egen bolig.
- Dersom leietaker har behov for nærhet til allerede eksisterende tjeneste som gir oppfølging.

Retningslinjer for fastsettelse av kjøpesum:

- Det innhentes to verdivurderinger av boligen fra eiendomsmeglere. Leietaker tilbys å kjøpe enheten til takstpris.
- Eiendommen selges «som den er» med standard kjøpekontrakt som legger bestemmelsene i avhendingsloven til grunn for salget. I tillegg skal det presiseres i kontrakten hvor lenge kjøper har vært leietaker av boligen og at selger derfor har begrenset kjennskap til eiendommens tilstand.
- Økonomikontoret foretar oppgjøret og overskjøting
- Økonomikontoret innfrir finansiering
 - Finansiering i Husbanken
 - Gjenstående grunnlån tilbakebetales
 - Ikke-nedskrevet tilskudd tilbakebetales
- Eventuelle andre pengeheftelser innfris med mindre annet er avtalt.

Forslag RETNINGSLINJER FOR TILDELING AV KOMMUNAL BOLIG FOR VANSKELIGSTILTE I GJERSTAD KOMMUNE

Disse retningslinjer gjelder for alle kommunale utleieboliger unntatt boenheter som Enhet for pleie og omsorg disponerer. Retningslinjen gjelder ikke fremleie ved bruk av innleide private boliger.

Retningslinjer for korttidsutleie av kommunale boliger

Tildeling av boliger øremerket vanskeligstilte på boligmarkedet gjelder for personer med spesielle behov av midlertidig karakter. Leie av kommunal bolig for vanskeligstilte er et tidsbegrenset tilbud, og kontraktens varighet skal normalt ikke være lengre enn 3 år. Leietaker gjøres oppmerksom på gjenstående leietid av kommunal bolig pr brev, ca. 3 mnd. før leietiden utløper.

Kriterier for tildeling:

1. Søker må være fylt 18 år.
2. Søker må ha lovlig opphold i Norge
3. Søker må ha fast adresse, eller ha vært bosatt i Gjerstad en viss periode.
4. Søker er uten egen selvstendig bolig.
5. Søker har av helsemessige eller sosiale årsaker behov for endring av nåværende boforhold.
6. Søker har av helsemessige eller sosiale årsaker behov for spesielt tilrettelagt bolig.
7. Søkens nåværende bolig vurderes som helsefarlig for søker, eller søkers barn.

¹⁾ Kravet til botid gjelder ikke for flyktninger som skal bosettes første gang etter avtale mellom Staten og Gjerstad kommune.

Inntekts- og formuesforhold: Søker må ikke ha inntekt, formue eller alternative muligheter som gjør søker i stand til selv å fremskaffe egen bolig.

Uoppgjort gjeld mv: Dersom søker har uoppgjort gjeld eller misligholdte låneforpliktelser til Gjerstad kommune som følge av tidligere boforhold, vil dette kunne være grunnlag for å avslå søknad om leie av kommunal bolig på nytt. Det skal stilles vilkår om nedbetalingsavtale for skyldig husleie eller manglende skadeserstatning fra tidligere leieforhold før søknad behandles.

Saksbehandling:

Søknad om leie av kommunal utleiebolig sendes på søknadsskjema. Søknad skal være fullstendig utfyllt. Søknader registreres i sak/arkiv systemet og fordeles til rett saksbehandler.

Et positivt vedtak skal inneholde;

- Type bolig
- Leiekontraktens lengde
- Eventuelle hjelpetiltak som er ansett nødvendige
- Eventuelle øvrige vilkår

Tildeling av kommunal bolig er et enkeltvedtak og søker har klagerett iht. Forvaltningsloven. Et avslag skal begrunnes. Opplysning om klageadgang sendes med vedtaket.

Saksbehandler prioriterer mellom søkere, og barnefamilier skal prioriteres ved mangel på tilgjengelige boliger.

Bortfall av vedtak:

Vedtaket faller bort når

- Søker uten grunn avslår tilbud, har gitt mangelfulle opplysninger, eller bevisst har gitt uriktige opplysninger i søknaden
- Søkers situasjon er endret fra søknadstidspunktet til inngåelse av leiekontrakt, slik at søker ikke lenger fyller grunnkravene for å leie.

Kommunale disponerte leiligheter og hus i Gjerstad pr. 1. jan. 2018**Kommunale utleieleiligheter pr. 1. jan. 2018**

Sted/eier	Adresse	Klasse	Leil. nr.	byggeår	m ² leieareal	m ² kjeller/bod	Husleie 01.01.18
KAMPERHAUG							
Kamperhaug 1	Kamperhaug 4	6	1	1979	53	11	4930
Kamperhaug 2	Kamperhaug 6	6	2	1979	53	11	4930
Kamperhaug 3	Kamperhaug 8	6	3	1979	53	11	4930
Alvheim, liten leil.	Kamperhaug 7	6	1	1990	50	7	4930
Alvheim, liten leil.	Kamperhaug 7	6	2	1990	50	7	4930
Alvheim, stor leil.	Kamperhaug 7	7	3	1990	58	7	5751
Alvheim, stor leil.	Kamperhaug 7	7	4	1990	58	7	5751
Gj.kommune, h.etg.	Kamperhaug 25	8		?			6573
Gj.kommune, kj.leilighet	Kamperhaug 25	7		?			5751
GRANHEIM							
Granheim, Sunde	Granheim 12	6	1	1977	60	14	4651
Granheim, Sunde	Granheim 10	6	2	1977	60	14	4651
Granheim, Sunde	Granheim 8	6	3	1977	60	14	4651
Granheim, Sunde	Granheim 6	6	4	1977	60	14	4651
Granheim, Sunde	Granheim 4	6	5	1977	60	14	4651
Granheim, Sunde	Granheim 2	6	6	1977	60	14	4651
HOPPEHAGEN							
Hoppehagen, øvre. kj.etg.	Hoppehagen 40	6	1	1980	63	12	4930
Hoppehagen, øvre. kj.etg.	Hoppehagen 38	6	2	1980	63	12	4930
Hoppehagen, øvre. h.etg..	Hoppehagen 42	7	3	1980	63	12	5751
Hoppehagen, øvre h.etg.	Hoppehagen 44	7	4	1980	63	12	5751
Utsikten 1	Hoppehagen 32	7	1	2006	?		5751
Utsikten 2	Hoppehagen 34	7	2	2006	?		5751
Utsikten 3	Hoppehagen 36	7	3	2006	?		5751
Hoppehagen, 14 nr 1 (PU)	Hoppehagen 22	8	1	1991	60	3	6573
Hoppehagen, 14 nr 2 (PU)	Hoppehagen 22	8	2	1991	60	3	6573
Hoppehagen, 14 nr 3 (PU)	Hoppehagen 22	8	3	1991	60	3	6573
Hoppehagen, 14 nr 4 (PU)	Hoppehagen 22	8	4	1991	60	3	6573
Hoppehagen, 15 nr 1 (PU)	Hoppehagen 20	8	1	1991	60	3	6573
Hoppehagen, 15 nr 2 (PU)	Hoppehagen 20	8	2	1991	60	3	6573
Albert Hall h.etg	Hoppehagen 16A	8	1	1978	85	15	6573
Albert Hall h.etg	Hoppehagen 16C						6573
Albert Hall u.etg	Hoppehagen 18A						6573

Sted/eier	Adresse	Klasse	Leil. nr.	byggår	m ² leieareal	m ² kjeller/bod	Husleie 01.01.18
Albert Hall u.etg	Hoppehagen 18B	5	2	1978	68	15	4108
Innleide omsorgsboliger							
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 8	8	1	1996	59	11	6926
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 6	8	2	1996	59	11	6926
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 4	8	3	1996	59	11	6926
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 14	8	4	1996	59	11	6926
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 12	8	5	1996	59	11	6926
Hoppehagen, (LMP-Agder a/s)	Hoppehagen 10	8	6	1996	59	11	6926
KLOKKARGÅRDEN							
Tannklinikken hovedetg.	Klokkargården 27	8	1	64/94	68	8	7200
Tannklinikken underetg.	Klokkargården 25	7	2	64/94	56	10	5751
Doktorbolig	Klokkargården 24	8		1963	168	65	6573
Garasje nr.1(inngår i leie for doktorbolig)							
Garasje nr.2							283
Lauvheim	Klokkargården 49						7395
Lauvheim	Klokkargården 53	9,0		2011			3698
	Klokkargården 53						3698
Lauvheim	Klokkargården 51	9,0		2011			3698
Lauvheim	Klokkargården 51	9,0					3698
KROA							
Gj.kommune (Kroa)	Gjerstadveien 1309	7	1	1914			5751
Gj.kommune(Kroa)øst	Gjerstadveien 1311	8	2	1914			6573
Gj. kommune(Kroa)	Gjerstadveien 1313	8	3	1914			6573
LANGVEI							
robust bolig 1 - Langvei	Langvei 42	7					5 751
robust bolig 2 - Langvei	Langvei 44	7					5 751

Sted/eier	Adresse	Klasse	Leil. nr.	byggår	m ² leieareal	m ² kjeller/bod	Husleie 01.01.18
BROKELANDSHEIA							
Brokelandsheia ind.omr.(SP-eiendom)	Brokelandsheia 44	7	1	1996	59	7	5751
Brokelandsheia nærings-omr.(tidl SP-eiendom)	Brokelandsheia 42	8	2	1996	64	8	6573
Brokelandsheia nærings-omr.(tidl SP-eiendom)	Brokelandsheia 40	8	3	1996	64	8	6573
Brokelandsheia nærings-omr.(tidl SP-eiendom)	Brokelandsheia 38	8	4	1996	64	8	6573
Brokelandsheia nærings-omr.(tidl SP-eiendom)	Brokelandsheia 36	8	5	1996	64	8	6573
Brokelandsheia nærings-omr.(tidl SP-eiendom)	Brokelandsheia 34	7	6	1996	59	7	5751
Gjerstad kommune. Br,heia	Brokelandsheia Terasse 13	9,0		2007			7395
Gjerstad kommune, Br.heia	Broeklandsheia Terasse 27	9,0		2007	120		7395
Gjerstad kommune - Lindvollheia	Lindvollheia 1	9,0		2010			7395
Leilighet Tuftene	Tuftene 13						7395
DIVERSE							
Vaktmesterbolig, Sunde	Gamle Sørlandske 1300	8		1975	103	36	6573
Gjerstad kommune, Fiane	Sandkleivveien 5	8		1971			6573

Utleie av Gjerstadheimen, paviljong nr 1, 2 og 3

Sted/eier		Klasse	Ant.leilighete	gnr	bnr	fnr/sek.nr	Byggeår	m ² leieareal	m ² bod	Fellesareal delt på antall leilig.	Husleie 01.01.18
Paviljong 1:	Hoppehagen 24										
Leiligh.305		6	5	11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.307		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.309		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930

Sted/eier		Klasse	Ant.leiligheter	gnr	bnr	fnr/sek.nr	Byggeår	m ² leieareal	m ² bod	Fellesareal delt på antall leilig.	Husleie 01.01.18
Leiligh.311		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.313		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Paviljong 2:	Hoppehagen 26										
Leiligh.405		6	5	11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.407		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.409		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.411		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Leiligh.413		6		11	1	13	2 001	35	2	8	4 930
Paviljong 3:	Hoppehagen 30										
Leiligh.510		7	8	11	1	76?	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.515		7		11	1	13	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.520		7		11	1	13	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.525		7		11	1	13	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.530		7		11	1	13	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.535		7		11	1	13	2 001	42	3	6	5 751
Leiligh.540		7		11	1	13	2 001	45	3	6	5 751
Leiligh.545		7		11	1	13	2 001	45	3	6	5 751

Innleide leiligheter Familiehuset

Adresse	gnr	bnr	fnr	seksjonsnr	Byggeår	m ² leieareal	Husleie 1.1.2018
Hageroveien 4	1	208					6 150
Furuheim 19	1	65			1 970	60	4 300
Gjerstadveien 1447	13	32	0				5 000
Gamle Sørlandske 1338A	41	39					8 200
Gamle Sørlandske 1338B	41	39					9 100
Sandkleivveien 6	1	91					4 500
Sandkleivveien 4	1	55					5 500
Lindvollheia 30	3	383					5 000

Adresse	gnr	bnr	fnr	seksjon nsnr	Bygge år	m ² leieareal	Husleie 1.1.2018
Gjerstadveien 460	3	47					5 000
Gjerstadveien 542, 4993	3	421	0				5 000
Gjerstadveien 542, 4993	3	421	0				7 000
Brokelandsheia Terrasse 38	3	359	0	8			7 383
Hoppehagen 25 - 1. etg.	11	61					7 500
Hoppehagen 25 - 2. etg.	11	61					5 000
Furuheim 2	3	207					7 000
Lindvollheia 58	3	405					7 200
Gjerstadveien 569	3	75	1				7 500
Gamle Sørlandske 1327	41	44					6 000

HB 7.S.52
12.2017

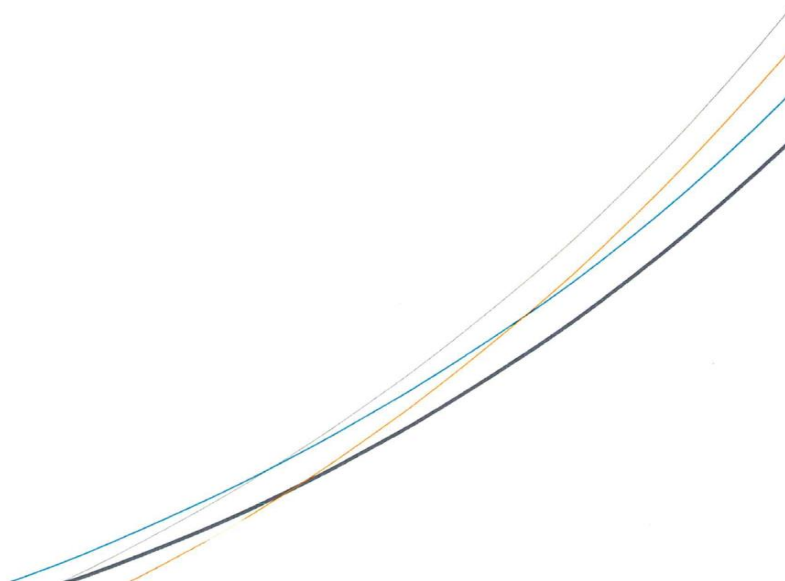
Handlingsplan

Husbankens kommuneprogram 2016-2020

Revidert utgave

Østregionen:

Åmli, Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Vegårshei
kommune

Kommunens navn	Østregionen
Kontaktperson:	Gunn Karin Songedal Kine Lorentzen
Programstart:	01.05.2017
Dato utarbeidet:	13.12.2017
Behandlet/vedtatt:	09.02.2018
Utarbeidet av:	Vegårshei, Risør, Tvedestrand, Gjerstad og Åmli
Telefon:	Programledere: Kine Lorentzen 90193387 og Gunn Karin Songedal 90833804
E-post:	Gunn.karin.songedal@vegarshei.kommune.no og Kine.lorentzen@vegarshei.kommune.no

Innhold

1. STATUS OG UTFORDRINGER FOR KOMMUNENS ARBEID	4
2. TVERRSEKTORIELT SAMARBEID	6
3. KOMMUNENS MÅLSETNINGER	8

Handlingsplan

Med utgangspunkt i programavtalen mellom kommunene i Østregionen og Husbanken, skal programlederne i samarbeid med arbeidsgruppen i programkommunene utarbeide en revidert handlingsplan for alle deltagerkommunene i programperioden. Handlingsplanen konkretiserer de mål som er overordnet for de fem kommunene i hele perioden.

I tillegg skal den enkelte kommunen utarbeide en årlig aktivitetsplan for sin kommune. Aktivitetsplanen angir hvilke aktiviteter kommunen skal iverksette for å nå målsetningene i handlingsplanen.

Begge dokumentene skal oversendes Husbanken innen 12. februar 2018.

Kommunen har ansvar for å planlegge og gjennomføre aktivitetsplanen lokalt, og Handlingsplanen skal være førende for arbeidet i hele perioden.

Definisjoner i planen:

➤ **Vanskeligstilte på boligmarkedet**

Personer som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde en tilfredsstillende boligsituasjon på egenhånd (NOU 2011:15)

➤ **Boligsosialt arbeid**

Handler om både å skaffe boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet og å styrke den enkeltes mulighet til å mestre boforholdet

1. Status og utfordringer for kommunens arbeid

a) Historikk

Beskriv kort kunnskapsgrunnlaget som Østregionen har ved oppstart av programmet.

Kunnskapsgrunnlaget til de involverte kommunene er noe varierende, viser til programavtale.

b) Organisering

Beskriv kommunenes organisering av det boligsosiale arbeidet.

Ved oppstart av kommuneprogrammet Bolig for velferd er kommunenes organisering av det boligsosiale arbeidet forskjellig. Dette avhenger av kommunens størrelse og innbyggerens behov.

Felles for kommunene i Åmli, Vegårshei og Gjerstad er at det finnes ulike former for samarbeid mellom enheter, som blant annet NAV, Flyktningetjeneste, Psykisk helse og rus og Teknisk enhet.

I de to største kommunene er det boligkoordinerende enhet og boligkontor.

c) Planer fremover

Hvordan er det boligsosiale fagområdet beskrevet i gjeldende plandokumenter?

Det boligsosiale fagområdet fremkommer bl.a. i kommunenes

- Kommuneplan – samfunnsdel
- Plan for tidlig innsats
- Levekårs- og folkehelseplan
- Handlingsplan og boligutredning i Risør

Det er viktig å sikre forankring av det boligsosiale feltet høyt i det kommunale planhierarki i hver enkelt kommune.

I fire av fem kommuner skal boligsosial handlingsplan ferdigstilles og opp til politisk behandling innen utgangen av mai 2018. Dette gjelder ikke Risør.

Felles for alle kommunene fremover blir felles Handlingsplan. Det er opp til den enkelte kommune å lage aktivitetsplan og behovsmelding for å sikre progresjon i det boligsosiale arbeidet.

2. Tverrsektorielt samarbeid

Boligsosiale utfordringer kan være sammensatte og komplekse. De krever ofte samarbeid på tvers av ulike forvaltningsledd og fagområder, både på kommunalt og statlig nivå, og med andre aktører.

a) Beskriv kort hvilke aktører kommunen samarbeider med.

De fem kommunene samarbeider i hovedsak med de samme instanser. De aktuelle er: Husbanken, NAV lokalt (bla gjeldsrådgivning), Fylkesmannen i Agder samt flere fagenheter innad i kommunene. Betegnelse på disse enheten varierer mellom kommunene. Det samarbeides også med frivillige organisasjoner, NAV hjelpemiddelsentral og private utbyggere. I tillegg samarbeider Tvedestrand kommune med Tvedestrand kommunale boligstiftelse.

Beskriv hvordan samarbeidet er organisert og blir gjennomført.

Samarbeidet er organisert noe ulikt i de fem kommunene. Risør har Boligkoordinerende enhet og Tvedestrand har boligteam. Gjerstad har faste møter for å drøfte boligsosialt arbeid. Under utarbeidelse av Boligsosial handlingsplan fremkommer faste møteplasser som nyttig for å sikre det boligsosiale arbeidet. Det er derfor ønskelig å jobbe videre med dette i Åmli og Vegårshei.

Boligteam kan bestå av NAV, Helse- og omsorgstjenester, Teknisk enhet, Psykisk helse og rus, Flyktningetjeneste og eventuelt andre instanser.

Samarbeidet med Husbanken er i forhold til Husbankens virkemidler. Fremover ser man behovet for kompetanseheving knyttet til boligsosialt arbeid internt i kommunene. Deltakelse på kurs og konferanser i regi av Husbanken og Fylkesmannen i Agder og eventuelt andre aktører.

Beskriv hva Østregionen ønsker å oppnå med samarbeidet.

Samarbeidet skal sikre at alle har et trygt sted å bo. For å nå dette målet er det viktig at samarbeidsinstansen er kjent med, og har god kompetanse om Husbankens prioriterte områder og virkemidler.

De fem kommunene har en del av de samme utfordringer knyttet til levekår for befolkningen. I Østregionen er andelen barn som lever i lavinntektsfamilier større enn i resten av landet. Når det gjelder antall personer som mottar sosialhjelp og uføretrygd er dette også høyre enn i landet for øvrig.

Disse utfordringene gjør det viktig med rutiner og møteplasser rundt det boligsosiale arbeidet.

b) Beskriv hvordan kommunen ivaretar brukermedvirkning.

Programkommunene organiserer dette ulikt. De største kommunene har brukerorganisasjoner med i planarbeidet sitt. I de mindre kommunene er det ikke brukerorganisasjoner, det kan derfor være hensiktsmessig i individuelle saker å ta med brukere og deres pårørende i planleggingen. Programkommunene skal tilstrebe innen 2020 involvere bruker- og pårørendeorganisasjoner i utvikling og gjennomføring av kommunale boligprosjekter som hovedregel. Programlederne skal jobbe med å lage rutiner for implementering av dette arbeidet.

3. Nasjonale målsettinger

Hovedmål 1: Alle skal ha et trygt sted å bo	
Innsatsområde: Hjelp fra midlertidig til varig bolig	Innsatsområde: Hjelp til å skaffe egnet bolig
1) Vanskeligstilte som er i en overgangsfase sikres en varig bolig. 2) Ingen skal bo i midlertidige botilbud i mer enn tre måneder 3) Ingen barnefamilier eller unge skal tilbringe tid i midlertidig botilbud. 4) Rask bosetting av flyktninger i kommunene	5) Det utvikles et variert tilbud av egnede boliger i kommunene. 6) Utleieboliger skal være av god kvalitet i et godt bomiljø 7) Vanskeligstilte får veiledning om det private leiemarkedet 8) Vanskeligstilte får hjelp til å kjøpe bolig 9) Vanskeligstilte som bor i en eid bolig skal ha en god og trygg bosituasjon
Hovedmål 2: Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet	
Innsatsområde: Forhindre utkastelser	Innsatsområde: Gi oppfølging og tjenester i hjemmet
10) Kommunene har internkontrollsystemer for husstander som står i fare for å bli kastet ut av boligen	11) Alle med behov skal motta tilstrekkelig med tjenester til å opprettholde en trygg og god bosituasjon.
Hovedmål 3: Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv	

Innsatsområde:**Sikre god styring og målretting av arbeidet**

- 11) Det boligsosiale arbeidet er kunnskapsbasert og godt organisert på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.
- 12) Boligtilbud og tjenester utvikles i dialog med brukerne

Innsatsområde:**Stimulere til nytenking og sosial innovasjon**

- 13) Innovasjon og utvikling av det boligsosiale arbeidet gjøres i samarbeid og samhandling mellom ulike involverte aktører

Innsatsområde:**Planlegge for gode bomiljø**

- 14) Kommunene tar boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen. Kommunene planlegger for mange nok boliger, og boliger og nærmiljø av god kvalitet.

4. Østregionens målsetninger

Med utgangspunkt i den inngåtte programavtalen skal kommunene spesifisere sine mål frem til 2020. Målsettingene bør utformes som konkrete resultatmål.

I tabellen under har samarbeidskommunene inn sine valgte målsetninger, kategorisert inn under de tre hovedmålene i strategien Bolig for velferd.

I høyre kolonne fremkommer hvilke av de nasjonale målsettingene Østregionens mål relaterer seg til.

Hovedmål 1: Alle skal ha et godt sted å bo

Østregionens målsetninger

Nummer 1-9

Vanskeligstilte som er i en overgangsfase fra institusjon/fengsel sikres en varig bolig.

1

Ingen skal bo i midlertidig botilbud i mer enn 3.mnd	2
Ingen barnefamilier eller unge skal tilbringe tid i midlertidige botilbud	3
Rask og god bosetting av flyktninger	4
Et variert tilbud av boliger i kommunene, skal være 1. ledd i kjede av helse og omsorgstjenester	5
Legge til rette for at vanskeligstilte/fattige barnefamilier får gode og varige eide boliger.	8
Øke andelen vanskeligstilte som får mulighet til å eie egen bolig med 20%.	8

Hovedmål 2: Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet

Østregionens målsetninger	Nummer 10-11
Kommunen skal ha internkontrollsystemer for husstander som står i fare for å bli kastet ut av bolig	10
Østregionen skal tilby individuelle tilpassede tjenester for å opprettholde en trygg og god bosituasjon	11
Det skal kartlegges muligheten for interkommunalt samarbeid for døgnbemannet bolig for brukere av psykisk helse/rus tjenester.	11
Det skal kartlegges muligheten for interkommunalt samarbeid for døgnbemannet bolig for psykisk utviklingshemmede	11

Hovedmål 3: Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

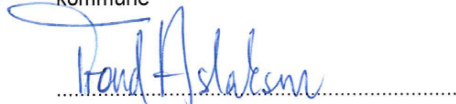

Østregionens målsetninger	Nummer 12-15
Alle kommunene har etablert tverrfaglig samarbeidsorgan internt i kommunene.	12
Etablert tverrfaglig samarbeidsorgan i Østregionen	12
Det boligsosiale arbeidet i Østregionene er kunnskapsbasert og godt organisert på tvers av kommunene, sektorer og forvaltningsnivåer. Dette innbefatter også bruk av velferdsteknologi i ny og eksisterende boligmasse i kommunene.	12
Boligtilbud og tjenester utvikles i dialog med brukere	13
Deler av boligarealene er avsatt til boligsosiale formål i kommunedelplanen	15
Kommunen tar boligsosiale hensyn i areal og samfunnsplanlegging. Kommunene tilrettelegger for gode bomiljø, mange nok boliger og nærmiljø av god kvalitet.	15
Boligsosialt arbeid knyttes til kommunalt folkehelsearbeid.	15

Sted VEGÅRSHEI Dato 09/02-18

Ole Petter Skjævestad, Vegårshei kommune

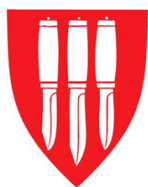

Trond Aslaksen, Risør kommune

Terill Neset, Gjerstad kommune

Jarle Bjørn Hanken, Tvedestrand kommune

Christina Ødegård, Åmli kommune

Gjerstad kommune

Saksprotokoll

Forslag til høring av boligstrategi inkludert boligsosial handlingsplan

Arkivsak-dok.	26/587
Saksbehandler	Steffen Wikstøl Wehus

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Planutvalg	09.06.2026	26/4

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Boligstrategi, inkludert boligsosial handlingsplan for Gjerstad kommune, vedtas lagt ut til offentlig høring.

Høringsfristen settes til seks uker fra kunngjøringsdato.

Administrasjonen gis fullmakt til å foreta mindre språklige og redaksjonelle endringer i planforslaget i høringsperioden, forutsatt at dette ikke påvirker planens innhold eller føringer.

Planutvalg har behandlet saken i møte 09.06.2026 sak 26/4

Møtebehandling

Leder Steinar Pedersen (H) foreslår å utsette å saken til 8. september 2026 til et nytt Planutvalg.

Votering

Enstemmig

Planutvalg vedtak/innstilling

Saken utsettes til nytt møte i planutvalget 8. september 2026.